

กรมสอบสวนคดีพิเศษ

๒๕๖๓

รายงานผล

การสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชน
ที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

จัดทำโดย

กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ
กรมสอบสวนคดีพิเศษ

คำนำ

กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีพันธกิจในการป้องกันปราบปราม สืบสวน สอบสวน และดำเนินคดีพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความเป็นธรรม นอกจากนี้ ต้องดำเนินการตามนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ในการพัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคณะทำงานดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ได้ดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ และนำข้อเสนอแนะมาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้มีความเหมาะสม โดยได้ทำการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กล่าวคือ การสำรวจเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไป และการสำรวจเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านอำนวยความสะดวก) ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานสอบสวน ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานคดีพิเศษ ผู้แทนนายกสภาทนายความ นักวิชาการด้านกฎหมายมหาชน ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และการประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group) ประกอบด้วย ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน ผู้แทนสำนักงานกฎหมายภาคเอกชน และผู้แทนหน่วยงาน NGO จึงได้จัดทำเป็น “รายงานผลการสำรวจความเชื่อมั่นของของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569”

คณะทำงานดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ขอขอบคุณทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการสำรวจในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ปรับปรุงกระบวนการทำงาน และเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบทของอาชญากรรมที่ซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

คณะทำงานดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่น
ของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

สิงหาคม 2569

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	ฉ
บทสรุปผู้บริหาร	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	2
1.3 กรอบแนวคิดของการศึกษา	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.5 ระยะเวลาการดำเนินการ	3
1.6 แผนและขั้นตอนการดำเนินการ	4
1.7 นิยามศัพท์	5
1.8 ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อมั่น	7
2.2 แนวคิดความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานภาครัฐและกระบวนการยุติธรรม	8
2.3 หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	9
2.4 การทบทวนผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อ กรมสอบสวนคดีพิเศษ	12
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา	22
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา	22
3.1.1 การกำหนดกลุ่มประชากร	22
3.1.2 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง	22
3.2 การสุ่มตัวอย่าง	24
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	24
3.3.1 วิธีการเก็บรวบรวมแบบสำรวจ	24
3.3.2 วิธีการเก็บโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุม กลุ่มเจาะจง (Focus Group)	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	27
3.4.1 วิธีสร้างแบบสำรวจ	27
3.4.2 การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ	27
3.4.3 องค์ประกอบของแบบสำรวจ	27
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	28
3.6 สถิติที่ใช้ในการศึกษา	29
3.7 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการศึกษา	30
บทที่ 4 ผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ	31
4.1 ผลการสำรวจเชิงปริมาณ (Quantitative Research)	31
4.1.1 ข้อมูลทั่วไป	31
4.1.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการใช้บริการจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ	33
4.1.3 ความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ	36
4.1.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ	45
4.1.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ	49
4.2 ผลการสำรวจเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)	50
4.2.1 การสำรวจเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)	50
4.2.2 การสำรวจเชิงคุณภาพ โดยการประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group)	60
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	66
5.1 บทสรุป	66
5.2 ข้อเสนอแนะ	68
5.3 ผลสำรวจความเชื่อมั่นและความสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ	83
เอกสารอ้างอิง	
ภาคผนวก	
คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569	
แบบสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	4
แผนและขั้นตอนการดำเนินการ	
ตารางที่ 4.1	31
ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	
ตารางที่ 4.2	33
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกรมสอบสวนคดีพิเศษ	
ตารางที่ 4.3	34
การใช้บริการกรมสอบสวนคดีพิเศษ	
ตารางที่ 4.4	34
เรื่องที่ใช้บริการกรมสอบสวนคดีพิเศษ	
ตารางที่ 4.5	35
ผลงานคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ได้รับรู้รับทราบ	
ตารางที่ 4.6	36
ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตามหลักธรรมาภิบาล	
ตารางที่ 4.7	39
ลำดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตามหลักธรรมาภิบาล	
ตารางที่ 4.8	40
ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	
ตารางที่ 4.9	40
ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	
ตารางที่ 4.10	41
ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษา	
ตารางที่ 4.11	41
ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ	
ตารางที่ 4.12	42
ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานะความเกี่ยวข้อง	
ตารางที่ 4.13	43
ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในภาพรวม	
ตารางที่ 4.14	43
เปรียบเทียบความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2569	
ตารางที่ 4.15	45
เปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำแนกตามเพศ	
ตารางที่ 4.16	45
ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่จำแนกตามเพศ (Post-hoc : Tukey HSD)	
ตารางที่ 4.17	46
เปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำแนกตามอายุ	
ตารางที่ 4.18	46
ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่จำแนกตามอายุ (Post-hoc : Tukey HSD)	
ตารางที่ 4.19	47
เปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำแนกตามการศึกษา	

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.20	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่จำแนกตามระดับการศึกษา (Post-hoc : Tukey HSD)	47
ตารางที่ 4.21	เปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำแนกตามอาชีพ	47
ตารางที่ 4.22	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่จำแนกตามอาชีพ (Post-hoc : Tukey HSD)	48
ตารางที่ 4.23	เปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำแนกตามสถานะความเกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ	48

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1	3
ภาพที่ 4.1	44
ภาพที่ 4.2	44

บทสรุปผู้บริหาร

การสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

การสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ และเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กล่าวคือ การสำรวจเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชน ตามลักษณะสำคัญขององค์การกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (หนังสือแจ้งเวียน กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร ที่ ยธ 0821/ว 0008 ลงวันที่ 14 มกราคม 2568) ในรูปแบบของการตอบแบบสำรวจผ่านระบบออนไลน์ (Google Form) และแบบสำรวจ (Paper) โดยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2569 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2569 มีผู้ตอบแบบสำรวจ รวมจำนวน 2,678 ราย และการสำรวจเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้บริหารกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน และผู้แทนนักวิชาการด้านกฎหมาย และการประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group) ซึ่งผู้เข้าร่วมการประชุม ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกิจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เครือข่ายภาคประชาชน และหน่วยงาน NGO โดยสรุปผลการสำรวจและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสำรวจได้ดังนี้

ผลการสำรวจเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

กลุ่มผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.40 ส่วนใหญ่ อายุ 41 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.10 ด้านการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 59.60 ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 65.80 ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษในสถานะเป็นประชาชนทั่วไป (ผู้ติดตามข่าวสาร/ผู้มาติดต่อขอคำแนะนำทั่วไป) คิดเป็นร้อยละ 44.20 ส่วนใหญ่รู้จักและเข้าถึงข่าวสารของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ (Line/Facebook/Instagram/TikTok/X/YouTube) คิดเป็นร้อยละ 31.70

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เคยมาติดต่อ หรือรับบริการกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 88.40 สำหรับผู้ที่เคยติดต่อหรือรับบริการกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ ส่วนใหญ่ โดยการเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา คิดเป็นร้อยละ 25.40 รองลงมา คือ ปฏิบัติงานร่วม/ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวเนื่องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ, ใช้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และร้องขอ/ร้องทุกข์/ร้องเรียน, ขอรับการปรึกษาด้านกฎหมาย/คดีพิเศษ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 21.70, 20.70 และ 11.30

ผลงานคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ได้รับรู้รับทราบจากช่องทางต่าง ๆ มากที่สุด อันดับแรก คือ คดีความผิดเกี่ยวกับธุรกิจการเงินนอกระบบ เช่น คดี ดี ไอคอน กรุ๊ป, คดี ซิปเม็กซ์, คดี Forex-3d เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 18.17 รองลงมา คือ คดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ (ฮั้ว) เช่น คดีประมูลโครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 375 พื้นที่ จ.นครปฐม (คดีก้านันนก), คดีประมูลการก่อสร้างอาคารสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เป็นต้น, คดีความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร เช่น การปราบปรามการลักลอบนำบุหรี่ไฟฟ้าเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นต้น, คดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคารและการฟอกเงิน เช่น คดีหุ้น MORE บริษัท มอร์ รีเทิร์น จำกัด (มหาชน) เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 9.28, 8.39 และ 7.89 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) คิดเป็นร้อยละ 80.46 อันดับแรก คือ “เชื่อมั่นว่า DSI เปิดโอกาสให้ประชาชนแจ้งเบาะแสหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงการทำงาน” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) คิดเป็นร้อยละ 81.68 รองลงมา คือ “เชื่อมั่นว่า DSI สามารถสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ จนนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำผิดได้” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$), “เชื่อมั่นว่าเจ้าหน้าที่ DSI ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตสำนึกทางศีลธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$), “เชื่อมั่นว่า DSI มีความพร้อมในการชี้แจงข้อสงสัย และแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) คิดเป็นร้อยละ 81.02, 81.00 และ 80.54 ตามลำดับ ในขณะที่ “เชื่อมั่นว่า DSI สามารถให้บริการและแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ ภายในระยะเวลาที่กำหนดอย่างเหมาะสม” มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) คิดเป็นร้อยละ 79.77

กลุ่มตัวอย่างมีลำดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษตามหลักธรรมาภิบาล โดยความเชื่อมั่นตาม “หลักการมีส่วนร่วม/การแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) คิดเป็นร้อยละ 81.68 รองลงมา คือ “หลักประสิทธิผล (Effectiveness)” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) “หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) และ “หลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)” ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นเท่ากับ ($\bar{x} = 4.03$) คิดเป็นร้อยละ 81.02, 81.00 และ 80.54 ตามลำดับ ในขณะที่ “หลักการตอบสนอง (Responsiveness)” มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.99$) คิดเป็นร้อยละ 79.77

กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นต่อของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำแนกตามตามสถานะความเกี่ยวข้องในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะอยู่ในกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) คิดเป็นร้อยละ 81.27 และรองลงมา คือ กลุ่มหน่วยงานเครือข่ายและองค์กรพันธมิตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) และกลุ่มผู้รับบริการ / ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในคดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) คิดเป็นร้อยละ 79.81 และ 79.03 ตามลำดับ

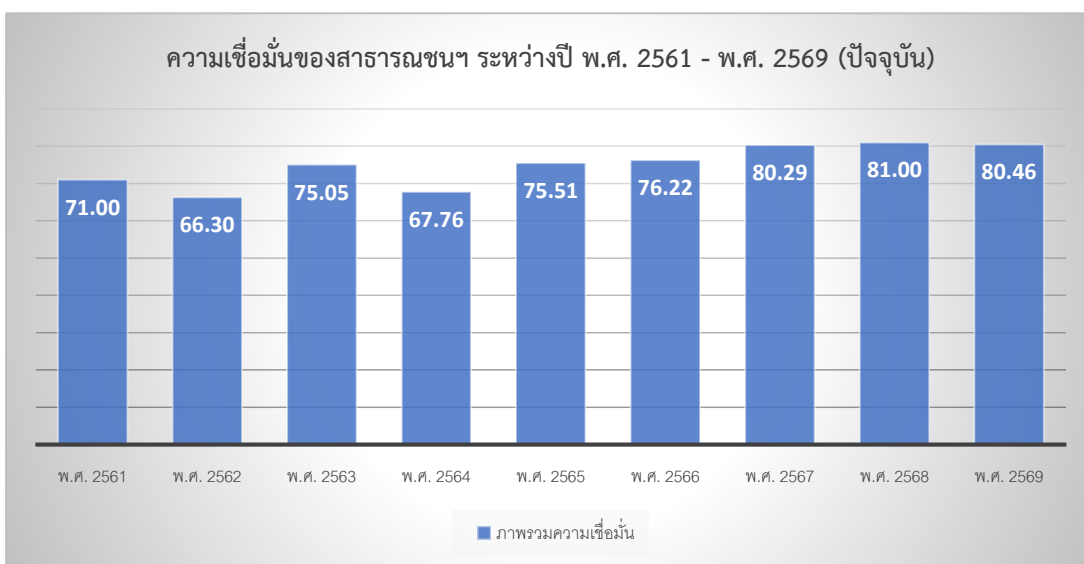
ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2569 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) คิดเป็นร้อยละ 80.46

เมื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ระหว่าง
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2569 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 มีระดับความเชื่อมั่นฯ คิดเป็น
ร้อยละ 80.46

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตั้งแต่ พ.ศ. 2561 - 2569

ความเชื่อมั่นของสาธารณชนฯ	คิดเป็นร้อยละ (%)
พ.ศ. 2561	71.00
พ.ศ. 2562	66.30
พ.ศ. 2563	75.05
พ.ศ. 2564	67.76
พ.ศ. 2565	75.51
พ.ศ. 2566	76.22
พ.ศ. 2567	80.29
พ.ศ. 2568	81.00
พ.ศ. 2569	80.46

แผนภาพที่ 1 ระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ เปรียบเทียบระหว่าง
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2569

จากแผนภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่า ระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวน
คดีพิเศษ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 คิดเป็นร้อยละ 80.46

ผลการสำรวจเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

โดยกำหนดสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 ท่าน ได้แก่ (1) รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านอำนวยความสะดวกยุติธรรม) มุ่งประเมินภาพรวมเชิงนโยบาย การใช้ทรัพยากร และภาพลักษณ์องค์กร (2) ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานการสอบสวน มุ่งประเมินคุณภาพกระบวนการสืบสวนสอบสวนและการทำงานร่วมกัน (3) ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานคดีพิเศษ มุ่งประเมินคุณภาพสำนวนและผลสัมฤทธิ์ของคดี (4) ผู้แทนนายกสภานายความ มุ่งสะท้อนมุมมองด้านนิติธรรม สิทธิมนุษยชน และความเป็นธรรม (5) นักวิชาการด้านกฎหมายมหาชน มุ่งประเมินเชิงวิชาการและเปรียบเทียบกับมาตรฐานสากล (6) ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มุ่งประเมินความโปร่งใส ความเป็นอิสระ และกลไกตรวจสอบสามารถสรุปประเด็นสำคัญในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

(1) มุมมองเชิงนโยบายและภาพรวม (Macro-level) จากรองปลัดกระทรวงยุติธรรม (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านอำนวยความสะดวกยุติธรรม)

1.1 ความคุ้มค่าและประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (งบประมาณและบุคลากร) เพื่อสร้างผลสัมฤทธิ์ต่อสังคม

กรมสอบสวนคดีพิเศษมีการใช้ทรัพยากรด้านงบประมาณและบุคลากรโดยรวมเป็นไปตามเป้าหมายของหน่วยงาน และมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อกระทรวงอย่างต่อเนื่อง แม้จะยังไม่ได้ลงลึกในรายละเอียดเชิงบริหารคดี แต่จากจำนวนคดีและผลการดำเนินงานที่ปรากฏ เห็นว่าการใช้ทรัพยากรมีความคุ้มค่าในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะการดำเนินคดีสำคัญและเรื่องเร่งด่วน เช่น คดีทรัพย์สินทางปัญญา การละเมิดลิขสิทธิ์ และคดีน้ำมัน ซึ่งมีความก้าวหน้าและได้รับการติดตามจากผู้บริหารอย่างใกล้ชิด

ทั้งนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษยังเผชิญข้อจำกัดด้านงบประมาณและอัตรากำลัง เนื่องจากนโยบายภาครัฐที่มุ่งลดจำนวนบุคลากรและจำกัดการเพิ่มงบประมาณ ส่งผลให้กรมต้องมุ่งพัฒนาศักยภาพและความเชี่ยวชาญของบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่และปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสนับสนุนการสืบสวนสอบสวน เพื่อลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี โดยยังมีข้อสังเกตว่าการนำ AI มาใช้ในกระบวนการสอบสวนจำเป็นต้องมีมาตรฐานและระบบรับรองความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อให้สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงปัญหาดีค่างสะสม ความซับซ้อนของคดีพิเศษ และข้อจำกัดด้านบุคลากรในหน่วยงานภูมิภาค ซึ่งส่งผลต่อความรวดเร็วในการดำเนินงาน

1.2 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่

ระดับความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษในปัจจุบันมีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต โดยเฉพาะจากผลการดำเนินคดีที่มีความคืบหน้าและสามารถนำไปสู่การสั่งฟ้องหรือการ

ดำเนินคดีในหลายกรณี ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อบทบาทของกรมมากขึ้น แต่ยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับคดีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือผู้มีอิทธิพล ซึ่งอาจทำให้สาธารณชนเกิดความคลางแคลงใจว่ามีการแทรกแซงทางการเมืองหรือไม่ เนื่องจากกรมสอบสวนคดีพิเศษยังอยู่ภายใต้ฝ่ายบริหาร และอธิบดีได้รับการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี จึงอาจถูกมองว่ายังไม่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงเมื่อเทียบกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เช่น สำนักงานอัยการ

อย่างไรก็ตาม เห็นว่าบุคลากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษส่วนใหญ่มีความเป็นมืออาชีพและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงทำให้ประชาชนคาดหวังต่อการทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษในระดับสูง โดยเฉพาะในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบคดีพิเศษที่มีความซับซ้อน ซึ่งการทำงานในลักษณะคณะพนักงานสอบสวนและคณะทำงานร่วมกันถือเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยลดความเสี่ยงจากการใช้อำนาจโดยมิชอบและช่วยสร้างความเป็นกลางในการดำเนินคดี

นอกจากนี้ ยังสะท้อนปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลและการแต่งตั้งโยกย้าย ซึ่งยังมีเรื่องร้องเรียนอยู่พอสมควร จึงควรพัฒนาระบบคุณธรรม เส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path) และหลักเกณฑ์การแต่งตั้งที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นภายในองค์กรและลดข้อร้องเรียนในระยะยาว

1.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษในระยะยาว

(1) ในระยะยาวควรพิจารณาปรับโครงสร้างของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้มีความเป็นอิสระมากขึ้น และลดการพึ่งพาฝ่ายบริหาร เพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในการดำเนินคดี โดยอาจศึกษาแนวทางของหน่วยงานสอบสวนกลางในต่างประเทศ เช่น FBI แม้จะยอมรับว่าเป็นแนวทางที่ดำเนินการได้ยากในทางปฏิบัติ

(2) ควรมีการทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษ โดยเฉพาะหลักเกณฑ์การรับคดีและวงเงินความเสียหาย เพื่อให้กรมรับเฉพาะคดีที่มีความซับซ้อนและมีผลกระทบสูงอย่างแท้จริง อันจะช่วยลดภาระงานและทำให้สามารถบริหารทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(3) ด้านการบริหารจัดการภายใน ควรพัฒนาระบบบริหารงานคดีและกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน รวมถึงพัฒนาระบบคัดกรองเรื่องร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อลดความล่าช้าและลดภาระของกองคดี นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเฉพาะด้าน ทั้งด้านการสอบสวนคดีพิเศษ งานวินัย และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

(4) การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณชน โดยเห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษควรเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าของคดีและชี้แจงข้อเท็จจริงต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน ลดข้อครหาเรื่องการแทรกแซง และสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

(5) ควรส่งเสริมบทบาทของหน่วยงานระดับภูมิภาค

(6) เสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีที่มีลักษณะข้ามชาติหรือซับซ้อนในอนาคต

(2) มุมมองเชิงกระบวนการและปฏิบัติการ (Process-level) จากผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานการสอบสวน

2.1 การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนกรมสอบสวนคดีพิเศษในกระบวนการสืบสวนสอบสวนร่วมกัน

จากประสบการณ์การปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มีความเห็นว่าการดำเนินงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานของกรมสอบสวนคดีพิเศษมีคุณภาพและมาตรฐานอยู่ในระดับดีมาก โดยพนักงานสอบสวนมีความเป็นมืออาชีพ โดยเฉพาะในการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อน มีพยานหลักฐาน ผู้เสียหาย และผู้ต้องหาจำนวนมาก สามารถดำเนินการได้อย่างละเอียดรอบคอบและเป็นระบบ

2.2 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่

มีความเชื่อมั่นในระดับสูงต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เนื่องจากคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นคดีสำคัญและมีความซับซ้อน บางคดีเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลหรือเครือข่ายอาชญากรรมขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม พนักงานสอบสวนคดีพิเศษยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระ เป็นกลาง และเป็นไปตามกรอบของกฎหมาย

2.3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการสืบสวนสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้สำนวนคดีมีความรัดกุมและเป็นไปตามหลักนิติธรรมมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันมีรูปแบบคดีอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะคดีเกี่ยวกับการหลอกลวงข้ามชาติ (Scammer) ซึ่งมีความซับซ้อนและมีข้อจำกัดในการรวบรวมพยานหลักฐานให้ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงเห็นควรให้มีการพัฒนาศักยภาพของพนักงานสอบสวนอย่างต่อเนื่อง ผ่านการฝึกอบรมและเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการดำเนินคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีลักษณะและวิธีการดำเนินคดีแตกต่างจากคดีทั่วไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนและเสริมสร้างความรัดกุมของสำนวนคดีให้มากยิ่งขึ้น

(3) มุมมองเชิงผลลัพธ์และคุณภาพ (Outcome-level) จากผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานคดีพิเศษ

3.1 การประเมินคุณภาพและความสมบูรณ์ของสำนวนการสอบสวนคดีพิเศษที่กรมสอบสวนคดีพิเศษส่งมาเพื่อพิจารณาสั่งคดี

การประเมินคุณภาพและความสมบูรณ์ของสำนวนการสอบสวน จำเป็นต้องพิจารณาบนพื้นฐานของหลักการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทั้งในส่วนที่พิสูจน์ความผิดและพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา โดยต้องดำเนินการอย่างรอบด้านและเป็นธรรม ในส่วนของสำนวนคดีพิเศษนั้น เห็นว่าพนักงานสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษมีบทบาทสำคัญในการรวบรวมพยานหลักฐานให้สอดคล้องกับองค์ประกอบความผิดตามกฎหมาย โดยเฉพาะคดีที่มีความซับซ้อน มีมูลค่าความเสียหายสูง หรือส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง เช่น คดีแชร์ลูกโซ่ คดีฉ้อโกงประชาชน และคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของพยานหลักฐานและรวบรวมข้อเท็จจริงให้เพียงพอต่อการพิสูจน์ความผิดในชั้นศาล

ทั้งนี้ ต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพเชิงเนื้อหาของพยานหลักฐาน โดยเฉพาะในคดีอาชญากรรมออนไลน์หรือคดีหลอกลวงทางเทคโนโลยี (Scammer) ซึ่งปัจจุบันยังพบข้อจำกัดในการพิสูจน์ทราบตัวบุคคลผู้กระทำความผิด โดยหลายกรณีสามารถตรวจสอบได้เพียงเส้นทางการเงินหรือบัญชีที่เกี่ยวข้อง แต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงไปถึงผู้ที่ลงมือกระทำความผิดโดยตรงได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้การพิสูจน์ความผิดมูลฐานและความผิดฐานพอกเงินอาจยังไม่สมบูรณ์เพียงพอสำหรับการรับฟังของศาล โดยมีความเห็นว่า คดีความผิดมูลฐานและความผิดฐานพอกเงินเป็นคนละกรรมและมืองค์ประกอบความผิดแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานที่แตกต่างกันในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ไม่สามารถอาศัยเพียงหลักฐานด้านเส้นทางการเงินมาเชื่อมโยงให้รับฟังได้โดยอัตโนมัติว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดมูลฐาน ดังนั้น การพิสูจน์ตัวบุคคลผู้กระทำความผิดจึงถือเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ และได้ยกตัวอย่างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานร่วมกับคณะพนักงานสอบสวน ซึ่งสามารถขยายผลจากพยานหลักฐานดิจิทัล เช่น โทรศัพท์มือถือของกลาง ไปสู่การตรวจสอบข้อมูลการติดต่อสื่อสารและความเชื่อมโยงระหว่างผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเห็นว่าพยานหลักฐานดิจิทัลมีความสำคัญอย่างมากในคดีปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ในทางปฏิบัติยังมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับมาตรฐานการรับฟังพยานหลักฐานประเภทดังกล่าว เช่น การใช้ภาพแคปหน้าจอเป็นหลักฐาน ซึ่งบางกรณีอาจต้องผ่านกระบวนการตรวจพิสูจน์อย่างเป็นทางการเพื่อเพิ่มน้ำหนักในการรับฟังของศาล จึงขอเสนอว่า ควรมีเวทีหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ปปง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ และพนักงานอัยการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับมาตรฐานและแนวทางการใช้พยานหลักฐานดิจิทัล รวมถึงแนวทางการพิสูจน์ทราบตัวบุคคลในคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ในภาพรวม มีความเห็นว่าสำนวนการสอบสวนเปรียบเสมือนกระดูกสันหลังของกระบวนการยุติธรรม หากสำนวนมีความครบถ้วนสมบูรณ์ตั้งแต่ต้น ก็จะช่วยลดปัญหาการสอบสวนเพิ่มเติมในชั้นอัยการและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีในชั้นศาล ทั้งนี้ แม้อาชญากรรมทางเทคโนโลยีจะมีความยากและซับซ้อนในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง แต่ก็ยังจำเป็นต้องรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอ โดยเฉพาะในส่วนของความผิดมูลฐาน ซึ่งควรดำเนินการควบคู่ไปกับการติดตามเส้นทางการเงินในคดีพอกเงินอย่างรัดกุม

3.2 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่

กรมสอบสวนคดีพิเศษในฐานะหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม มีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายและอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน โดยในการปฏิบัติหน้าที่นั้น เห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษยึดหลักกฎหมาย หลักคุณธรรม และประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ รวมทั้งปฏิบัติงานโดยไม่เลือกปฏิบัติ กล่าวคือ หากปรากฏพยานหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดก็ต้องดำเนินการตามกฎหมาย แต่หากไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอก็ต้องพิจารณาไปตามข้อเท็จจริงและหลักกฎหมายเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ความเชื่อมั่นของประชาชนถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงอยู่และความน่าเชื่อถือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงควรดำเนินคดีที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชนด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง

สำหรับประเด็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของคดี มีความเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลควรพิจารณาจากความเหมาะสมและประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ โดยต้องคำนึงถึงข้อจำกัดตามกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ และระเบียบภายในของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลในชั้นสอบสวนควรกระทำเท่าที่จำเป็น และไม่ควรเปิดเผยรายละเอียดของสำนวนหรือพยานหลักฐานที่อาจกระทบต่อรูปคดีหรือสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยในมุมมองเห็นว่า สิ่งสำคัญไม่ใช่เพียงช่วงเวลาที่จะเปิดเผยข้อมูล แต่คือขอบเขตของข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้ตามกฎหมาย โดยสามารถเปิดเผยความคืบหน้าหรือขั้นตอนของคดีในภาพรวมได้ แต่ไม่ควรเปิดเผยรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับพยานหลักฐานหรือแนวทางการสอบสวนที่อาจกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

(4) มุมมองด้านนิติธรรม สิทธิมนุษยชน และความเป็นธรรม จากผู้แทนนายกสภาทนายความ

4.1 การประเมินความเป็นธรรมและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถูกกล่าวหาและพยาน

กรมสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และหลักสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหาได้อย่างเหมาะสม โดยยึดหลักว่าผู้ถูกกล่าวหายังถือเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ทั้งนี้ จากประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ยังไม่พบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิหรือการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษในช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

โดยมีมุมมองว่า ปัจจุบันประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและช่องทางการร้องเรียนได้ง่ายขึ้น ทำให้หน่วยงานรัฐไม่สามารถปฏิบัติที่ละเมิดสิทธิประชาชนได้เช่นในอดีต เพราะประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น อีกทั้งสังคมและสื่อสาธารณะมีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างต่อเนื่อง จึงสะท้อนว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษมีแนวโน้มปฏิบัติงานภายใต้กรอบกฎหมายและหลักนิติธรรมได้ในระดับที่น่าเชื่อถือ และยังเห็นว่า ภาพลักษณ์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในสายตาประชาชนถือเป็นสิ่งที่พึง สำหรับคดีที่มีความซับซ้อนหรือมีผลกระทบสูง โดยประชาชนมักมีความเชื่อมั่นว่าคดีพิเศษจะได้รับการตรวจสอบอย่างจริงจังมากกว่าคดีทั่วไป

4.2 ความเห็นต่อการรักษามาตรฐานจริยธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษในระหว่างกระบวนการสืบสวนสอบสวน

การรักษามาตรฐานจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนในกระบวนการสืบสวนสอบสวนเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและดำเนินการได้ยาก เนื่องจากคดีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษรับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีความซับซ้อนสูงและเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์จำนวนมาก อย่างไรก็ตาม จากภาพรวมที่ผ่านมา เห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมได้ในระดับที่ดี

ในส่วนของสภาทนายความ แม้จะไม่ได้เข้าไปมีบทบาทโดยตรงในการกำหนดจริยธรรมของหน่วยงานรัฐ แต่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนผ่านการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย การจัดทนายอาสาประจำสถานีตำรวจและศาล รวมถึงการให้

คำปรึกษาเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่ายขึ้น โดยผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่า หากกรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถจัดให้มี ทนายอาสา หรือผู้ให้คำปรึกษาทางกฎหมายประจำ หน่วยงานได้ จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน เพิ่มความโปร่งใสในการสอบสวน และทำให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงคำแนะนำทางกฎหมายได้อย่างทันท่วงที โดยสภานายความมีบุคลากรเพียงพอที่จะสนับสนุนในลักษณะดังกล่าว หากมีงบประมาณรองรับอย่างเหมาะสม

อีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้ความเห็นคือ เจ้าหน้าที่รัฐจำเป็นต้องพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง เพราะปัจจุบันประชาชนสามารถค้นหาข้อมูลทางกฎหมายและเตรียมข้อมูลพยานหลักฐานได้มากขึ้น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญที่ทันต่อสถานการณ์

4.3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้น ในมุมมองของทนายความ

แม้ภาพรวมของกรมสอบสวนคดีพิเศษจะมีความน่าเชื่อถืออยู่แล้ว แต่ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ในหลายด้าน โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) ขยายการเข้าถึงของประชาชนในระดับภูมิภาค มีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษยังมีลักษณะรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลาง ทำให้ประชาชนในภูมิภาคเข้าถึงได้ยาก จึงควรพัฒนาหน่วยงานหรือกลไกในระดับภูมิภาคให้มีบทบาทมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการสอบสวนคดีพิเศษได้สะดวกขึ้น และสามารถคัดกรองคดีที่มีลักษณะเข้าข่ายคดีพิเศษได้ตั้งแต่ต้น

(2) พัฒนาระบบทนายอาสาและการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ควรมีระบบสนับสนุนให้ประชาชนได้รับคำแนะนำทางกฎหมายตั้งแต่เริ่มเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในคดีที่มีความซับซ้อน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการร้องเรียน ลดความเข้าใจคลาดเคลื่อน และสร้างความโปร่งใสในการดำเนินคดี

(3) พัฒนาคู่มือและมาตรฐานการปฏิบัติงาน กรมสอบสวนคดีพิเศษควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่อย่างเป็นระบบ คล้ายกับคู่มือของศาลหรือหน่วยงานยุติธรรมอื่น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ใหม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นมาตรฐาน ลดความผิดพลาด และเพิ่มความโปร่งใสตรวจสอบได้

(4) พัฒนาศักยภาพด้านการสืบสวนสอบสวนและการวิเคราะห์คดีที่มีความซับซ้อน โดยคดีพิเศษหลายประเภท เช่น คดีฉ้อโกงหรือคดีทางเศรษฐกิจ มีโครงสร้างธุรกรรมที่ซับซ้อนและใช้เวลาสืบสวนยาวนาน จึงควรเพิ่มทรัพยากร บุคลากร และเครื่องมือสนับสนุนการสืบสวนให้เพียงพอ รวมถึงส่งเสริมองค์ความรู้เฉพาะทางแก่เจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

(5) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม การทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เช่น ตำรวจ อัยการ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ดังนั้น การมีผู้บริหารหรือบุคลากรจากหลากหลายวิชาชีพเข้ามาร่วมบริหารงาน จะช่วยเสริมประสิทธิภาพในการประสานงานและลดข้อขัดแย้งระหว่างหน่วยงานได้

(6) พัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่รัฐต้องไม่หยุดพัฒนาตนเอง เพราะปัจจุบันประชาชนมีความรู้และเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายมากขึ้น การทำงานของเจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องอาศัยทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความเข้าใจในเทคโนโลยีและพยานหลักฐานสมัยใหม่ เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมในระยะยาว

(5) มุมมองด้านวิชาการและมาตรฐานสากล จากนักวิชาการด้านกฎหมายมหาชน

5.1 การประเมินประสิทธิผลของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการจัดการกับอาชญากรรม เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในระดับสากล

กรมสอบสวนคดีพิเศษมีบทบาทสำคัญในการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล โดยสามารถใช้อำนาจพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ เช่น การดักฟัง การแฝงตัว และมาตรการสืบสวนเชิงลึก ซึ่งเป็นอำนาจที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั่วไปไม่มีหรือมีข้อจำกัดในการใช้ ส่งผลให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินคดีพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพในหลายคดีสำคัญ

ทั้งนี้ มุมมองในเรื่องการเปรียบเทียบกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในระดับสากล โดยระบบการสอบสวนคดีอาญาในโลกจะมีอยู่ 2 ระบบ โดยระบบที่หนึ่งคือแยกอำนาจระหว่างพนักงานสอบสวนกับอัยการ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะดำเนินการสอบสวน แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน อัยการจะตรวจสอบสำนวนและพิจารณาการส่งฟ้องต่อศาล ซึ่งประเทศอังกฤษใช้ระบบนี้ และคดีอาญาทั่วไปของเราก็ใช้แบบอังกฤษ และอีกระบบนั้นอัยการกับตำรวจจะทำงานร่วมกันแต่ต้น โดยส่วนใหญ่จะใช้ในประเทศในภาคพื้นยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี และในญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากระบบ Civil Law ซึ่งระบบนี้อัยการกับพนักงานสอบสวนจะทำงานร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งการสอบสวนจะมีความเข้มข้นมาก โดยเห็นว่าการเปรียบเทียบกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศ ทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากระบบการสอบสวนคดีพิเศษของไทยมีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ แม้จะมีอัยการเข้าร่วมในการสอบสวน แต่ยังไม่ใช้รูปแบบเดียวกับประเทศฝรั่งเศส หรือญี่ปุ่น ที่อัยการและพนักงานสอบสวนทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพตั้งแต่ต้นจนจบคดี โดยอัยการที่เข้าร่วมสอบสวนของไทยยังไม่มีอำนาจผูกพันองค์กร และผู้สั่งคดีตัวจริงอาจเป็นบุคคลอีกชุดหนึ่ง ส่งผลให้บางกรณีเกิดความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างอัยการร่วมสอบสวนกับอัยการผู้สั่งคดี ดังนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์จึงเห็นว่า โครงสร้างปัจจุบันยังคงมีลักษณะใกล้เคียงกับระบบแยกอำนาจสอบสวนและสั่งคดีแบบเดิม ทำให้ประสิทธิผลในการดำเนินคดียังไม่เต็มศักยภาพเมื่อเทียบกับประเทศที่ให้อัยการเข้ามากำหนดทิศทางการคดีตั้งแต่ต้นอย่างแท้จริง

5.2 ความคิดเห็นต่อโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในปัจจุบัน มีความเหมาะสมต่อการสร้างความเชื่อมั่นของสังคมในระยะยาวหรือไม่

โครงสร้างปัจจุบันยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมของอัยการในชั้นสอบสวนที่ยังไม่เชื่อมโยงกับกระบวนการสั่งคดีอย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดปัญหาการสอบเพิ่มเติม ความเห็นไม่สอดคล้องกัน และความล่าช้าในการดำเนินคดี ในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ หากสามารถปรับรูปแบบให้อัยการผู้มีความรู้สั่งคดี เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางสอบสวนตั้งแต่ต้น

จะช่วยเพิ่มทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินคดี ลดปัญหาความเห็นแย้งระหว่างหน่วยงาน และทำให้กระบวนการมีเอกภาพมากขึ้น ซึ่งในระยะสั้น แม้ยังไม่ได้แก้ไขกฎหมายก็สามารถดำเนินการเชิงบริหารได้ โดยประสานกับสำนักงานอัยการสูงสุดให้ส่งอัยการที่มีอำนาจสั่งคดีเข้าร่วมคณะสอบสวนโดยตรง เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องระหว่างการสอบสวนและการสั่งคดี

นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นอยู่กับภาพลักษณ์ความเป็นกลางทางการเมืองด้วย โดยในบางช่วงเวลาสังคมอาจรับรู้ว่าการดำเนินคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐบาลหรือผู้บริหารทางการเมือง จึงมีความคิดเห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษควรสื่อสารต่อสาธารณะให้ชัดเจนว่า การดำเนินคดีเป็นไปตามหลักกฎหมายและนโยบายสาธารณะ มิใช่การเลือกปฏิบัติรายคดีตามแรงกดดันทางการเมือง และเห็นว่า รัฐบาลหรือรัฐมนตรีสามารถกำหนดนโยบายภาพรวมในการปราบปรามอาชญากรรมได้ เช่น การปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีหรือสแกมเมอร์ แต่ไม่ควรแทรกแซงการตัดสินใจในรายคดี เพราะจะกระทบต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมโดยตรง

5.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อยกระดับมาตรฐานการสืบสวนสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

กรมสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจทางกฎหมายค่อนข้างมากอยู่แล้วเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่น ปัญหาสำคัญจึงอยู่ที่การใช้เครื่องมือทางกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชน ข้อเสนอสำคัญ ได้แก่

(1) พัฒนาระบบความร่วมมือระหว่างอัยการและพนักงานสอบสวน ควรปรับระบบให้ผู้มีอำนาจสั่งคดีเข้ามามีส่วนกำหนดทิศทางการสอบสวนตั้งแต่ต้น เพื่อสร้างเอกภาพในการดำเนินคดี ลดการสอบเพิ่มเติม และเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

(2) ยกระดับศักยภาพด้านพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ควรพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี การรวบรวม การเก็บรักษา และการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรองรับอาชญากรรมสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญ รวมถึงต้องมีมาตรฐานในการรักษาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานตลอดกระบวนการ

(3) ส่งเสริมการตีความกฎหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ มีความเห็นว่า กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนสอบสวน หากเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะและการปราบปรามอาชญากรรม เพียงแต่หน่วยงานรัฐต้องมีมาตรการป้องกันข้อมูลรั่วไหลอย่างเหมาะสม

(4) นำหลักประโยชน์สาธารณะมาใช้ในการดำเนินคดี โดยในคดีขนาดใหญ่ เช่น คดีแชร์ลูกโซ่ ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก มีความเห็นว่าควรพิจารณาดำเนินคดีกับเฉพาะผู้กระทำผิดหลักหรือผู้มีบทบาทสำคัญ แทนการดำเนินคดีกับทุกคน โดยอาจใช้บุคคลที่มีบทบาทรองเป็นพยาน ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพ ลดภาระของรัฐ และมุ่งทำลายโครงสร้างอาชญากรรมเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวทางที่หลายประเทศใช้ ภายใต้หลักการดำเนินคดีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

(5) พัฒนาการสื่อสารองค์กรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน ควรสื่อสารให้สาธารณชนเห็นถึงความต่อเนื่องและความเป็นกลางในการดำเนินคดี แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เพื่อยืนยันว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินงานตามหลักนิติธรรมและไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง

6. มุมมองด้านความโปร่งใสและความเป็นอิสระ จากผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

6.1 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นอิสระของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือผู้มีอิทธิพล

กรมสอบสวนคดีพิเศษรับผิดชอบคดีสำคัญและมีความซับซ้อนสูง ซึ่งหลายคดีเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล นักการเมือง หรือประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ เช่น คดีรถหรู คดีบุกรุกพื้นที่สาธารณะ และคดีเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ จึงจำเป็นต้องอาศัยความเชื่อมั่นจากสาธารณชนในระดับสูง ซึ่งในบางช่วงเวลาคดีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอาจขาดการสื่อสารหรือการประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าต่อสาธารณชน ส่งผลให้ประชาชนและสื่อมวลชนบางส่วนยังมีข้อสงสัยต่อความเป็นอิสระในการดำเนินงาน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ประเมินระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นอิสระของกรมสอบสวนคดีพิเศษไว้ประมาณร้อยละ 80 เนื่องจากเชื่อว่าหลายคดียังคงมีการดำเนินการตามกระบวนการ แต่ข้อจำกัดด้านการสื่อสารสาธารณะทำให้ประชาชนยังไม่เกิดความเชื่อมั่นอย่างเต็มที่

ทั้งนี้ มีความคิดเห็นว่า คดีบางประเภท เช่น คดีแชร์ลูกโซ่ สามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนได้มากกว่า นอกจากนี้ การดำเนินงานในรูปแบบคณะพนักงานสอบสวน ถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดโอกาสในการแทรกแซงและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่ง

6.2 ความคิดเห็นต่อความโปร่งใสของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินคดีต่อสาธารณชน โดยเฉพาะคดีที่สังคมให้ความสนใจ

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษจำเป็นต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อกำหนดด้านการรักษาความลับของพยานและผู้เกี่ยวข้องในคดี ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับที่สำนักงาน ป.ป.ช. ใช้ในการดำเนินงาน ส่งผลให้การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนสามารถดำเนินการได้ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดให้ทำได้เท่านั้น

ในด้านช่องทางการสื่อสาร มีความเห็นว่า ปัจจุบันกรมสอบสวนคดีพิเศษมีระบบให้ผู้ร้องสามารถติดตามสถานะคดีได้ รวมถึงมีการแจ้งผลความคืบหน้าผ่านหนังสือถึงผู้ร้องโดยตรง นอกจากนี้ ยังมีการแถลงข่าวต่อสาธารณชนในบางกรณี อย่างไรก็ตาม การสื่อสารต่อสาธารณะควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ

ทั้งนี้ ได้เสนอว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพัฒนารูปแบบการรายงานผลการดำเนินงานจากเดิมที่เน้นเอกสารหรือรายงานรูปเล่ม มาเป็นการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น รายไตรมาสหรือทุกครึ่งปี เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรับทราบผลการดำเนินงานอย่างทั่วถึงมากขึ้น โดยที่ประชาชนไม่ต้องไปเสาะแสวงหาอ่านรายงานการดำเนินงานที่เป็นรูปเล่มด้วยตัวเอง

6.3 ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างกลไกความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อป้องกันการทุจริตหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างกลไกความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อป้องกันการทุจริตและการใช้อำนาจโดยมิชอบ โดยเห็นว่าการดำเนินงานในรูปแบบคณะพนักงานสอบสวนเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการลดความเสี่ยงต่อการใช้อำนาจโดยมิชอบ อย่างไรก็ตาม ควรมีการสับเปลี่ยนหรือหมุนเวียนคณะทำงานหรือกลุ่มผู้รับผิดชอบคดีเป็นระยะ เพื่อป้องกันการสร้างความคุ้นเคยระหว่างเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสี่ยงในการสมยอมหรือการทุจริตร่วมกันได้ การหมุนเวียนบุคลากรดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส เพิ่มกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลภายในองค์กร และลดโอกาสในการแทรกแซงหรือการใช้อำนาจโดยไม่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้อาจมีข้อจำกัดในด้านการประสานงานหรือความไม่คุ้นเคยกันหรือทำงานไม่เข้าหากันระหว่างคณะทำงานก็ตาม ทั้งนี้ ได้ยกตัวอย่างแนวทางการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยในระดับภูมิภาค ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัด จะรับผิดชอบการรับเรื่องกล่าวหาในพื้นที่ และมีการหมุนเวียนสำนวนรวมถึงการพิจารณาความเชี่ยวชาญของบุคลากรประกอบการมอบหมายงาน โดยการไต่สวนจะดำเนินการในรูปแบบคณะทำงาน และมีการสลับคณะทำงานเป็นระยะ เพื่อช่วยลดความเสี่ยงต่อการทุจริตหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ

อีกทั้ง มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานพัฒนาช่องทางการร้องเรียนหรือการแจ้งเบาะแสที่มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และสามารถคุ้มครองข้อมูลของผู้ร้องเรียนได้อย่างแท้จริง โดยต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนมั่นใจว่าจะไม่มีการเปิดเผยตัวตนของผู้ร้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนกล้าแจ้งข้อมูลหรือร้องเรียนเมื่อพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

ในประเด็นแนวทางมาตรการป้องกันการทุจริต เห็นว่าการดำเนินกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ เช่น การอบรมจริยธรรมหรือการจัดทำแผนป้องกันการทุจริตเพียงอย่างเดียว อาจยังไม่เพียงพอ หากไม่สามารถลดโอกาสหรือปิดช่องทางการทุจริตได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเสนอว่าการบริหารจัดการในลักษณะหมุนเวียนคณะทำงานและการกระจายอำนาจตรวจสอบ จะเป็นมาตรการที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

2. การสำรวจเชิงคุณภาพ โดยการประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group)

โดยกำหนดผู้เข้าร่วมการประชุมจากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกิจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยได้ดำเนินการจัดการประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group) เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2569 ณ ห้องประชุม 301 ชั้น 3 อาคาร C กรมสอบสวนคดีพิเศษ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ จำนวน 19 ราย ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนจากกรมการขนส่งทางบก ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ผู้แทนจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ผู้แทนจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้แทนจากกรมศุลกากร ผู้แทนจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน

ผู้แทนสำนักงานกฎหมายภาคเอกชน และผู้แทนหน่วยงาน NGO สามารถสรุปประเด็นสำคัญในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

(1) ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษในปัจจุบันและประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่น (ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ)

1.1 ประเด็นที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในเชิงบวก

(1) กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อน ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบคดีที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งมีความซับซ้อนมากกว่าคดีอาญาทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นคดีที่มีผู้เสียหายจำนวนมาก คดีที่มีมูลค่าความเสียหายสูง คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คดีฟอกเงิน หรือคดีที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ โดยในมุมมองของหน่วยงานภาคกฎหมายและหน่วยงานที่เคยส่งเรื่องเป็นผู้รับบริการของกรมสอบสวนคดีพิเศษเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีจุดเด่นในด้านการรวบรวมผู้เชี่ยวชาญจากหลายสาขาเข้ามาทำงานร่วมกัน ทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้อย่างลึกซึ้งกว่ากระบวนการสอบสวนทั่วไป จึงทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษยังคงเป็นกลไกสำคัญในการจัดการคดีพิเศษของประเทศ

(2) เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ และความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีความรู้ด้านกฎหมายและการสืบสวนสอบสวนในระดับสูง มีความเข้าใจในประเด็นข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงของคดีอย่างละเอียด รวมทั้งมีความสามารถในการตั้งประเด็นสอบสวนและแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีการกล่าวถึงความทุ่มเทของเจ้าหน้าที่ที่ลงพื้นที่ปฏิบัติงานจริง ร่วมติดตามหาพยานหลักฐาน สอบปากคำผู้เสียหาย และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากแรงงาน ซึ่งต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่นอย่างมาก ผู้เข้าร่วมการประชุมหลายฝ่ายจึงเห็นว่า แม้จะมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างหรือกระบวนการบางประการ แต่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ยังคงมีความเป็นมืออาชีพและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลัง

(3) คุณภาพของสำนวนการสอบสวนสร้างความเชื่อมั่นให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ผู้แทนหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการในการส่งมอบสำนวน มีความเห็นว่าสำนวนการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยส่วนใหญ่มีความละเอียดรอบคอบ และสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจในการค้นหาความจริง ภายในสำนวนมีการรวบรวมพยานหลักฐานจำนวนมาก มีการวิเคราะห์น้ำหนักพยานหลักฐาน มีการประชุมหารือภายในคณะพนักงานสอบสวน และเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ในทีม ทำให้เห็นถึงกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลก่อนมีความเห็นทางคดี แม้ว่าพยานหลักฐานบางส่วนอาจต้องมีการประเมินเพิ่มเติมในชั้นอัยการหรือศาล แต่คุณภาพของการจัดทำสำนวนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นต่อการทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

(4) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานมีประสิทธิภาพ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่ปฏิบัติงานร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกได้ดี มีการประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกันอย่าง

ต่อเนื่อง และนอกจากการร่วมปฏิบัติด้านการปราบปรามแล้ว กรมสอบสวนคดีพิเศษยังมีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การฝึกอบรมด้านการสืบสวนสอบสวน และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของหน่วยงานภายนอก ซึ่งได้รับการชื่นชมว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านการบังคับใช้กฎหมายของประเทศโดยรวม

(5) มาตรฐานในการดำเนินงาน กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีมาตรฐานการทำงานที่ค่อนข้างเป็นระบบ มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีมาตรการรักษาความลับของข้อมูลในระดับสูง

(6) การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายและดำเนินคดีต่อผู้ผิดผู้มีอิทธิพล ผู้แทนจากองค์กรภาคประชาสังคมได้ยกตัวอย่างคดีค้ำมนุษย์ที่พนักงานสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ใช้ดุลพินิจและความกล้าหาญในการยืนยันสิทธิของผู้เสียหาย แม้จะมีข้อจำกัดหรือความเห็นที่แตกต่างจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการยืนยันหยุดดำเนินการเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจนสามารถผลักดันคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการปกป้องสิทธิมนุษยชนและสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

1.2 ประเด็นที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในเชิงลบ

(1) ความล่าช้าและปัญหาในการส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ผู้แทนหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการในส่วนของการส่งมอบสำนวนบางส่วน ให้ความเห็นว่าในกรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษพิจารณาแล้วว่าคดีไม่เข้าเกณฑ์คดีพิเศษและส่งเรื่องต่อให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการต่อ มักมีการส่งเพียงรายงานสรุปผลการสืบสวนโดยไม่ได้ส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานทั้งหมดมาพร้อมกัน ส่งผลให้หน่วยงานปลายทางต้องทำหนังสือขอข้อมูลเพิ่มเติมหลายครั้ง ทำให้กระบวนการดำเนินคดีล่าช้าและเกิดภาระงานซ้ำซ้อน รวมทั้งอาจกระทบต่อความรู้สึกของผู้เสียหายที่ต้องรอคอยผลการดำเนินการเป็นเวลานาน

(2) การใช้ทรัพยากรจำนวนมากในคดีที่ไม่เข้าเกณฑ์คดีพิเศษ มีข้อสังเกตว่าในบางคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการสืบสวน ทั้งงบประมาณ เวลา และกำลังคน แต่เมื่อดำเนินการไปแล้วกลับพบว่าคดีไม่เข้าเกณฑ์คดีพิเศษ หรือไม่สามารถพิสูจน์ความผิดตามข้อกล่าวหาหลักได้ ผลที่เกิดขึ้นคือคดีถูกส่งกลับไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการใหม่ ทำให้ผู้เสียหายรู้สึกว่าการบวนการยุติธรรมใช้เวลานานเกินไป และลดความเชื่อมั่นต่อประสิทธิภาพของระบบ

(3) การประสานงานและการให้บริการยังมีความยุ่งยาก ผู้รับบริการของกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีความเห็นว่า ขั้นตอนการติดต่อประสานงาน การขอข้อมูล และการติดตามความคืบหน้าของคดียังมีความซับซ้อนเมื่อเทียบกับบางหน่วยงาน โดยเฉพาะในยุคที่หน่วยงานภาครัฐกำลังมุ่งสู่ระบบดิจิทัล จึงมีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษควรเพิ่มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลมากยิ่งขึ้น

(4) ความกังวลต่อความเป็นอิสระจากอิทธิพลทางการเมือง ผู้แทนภาคประชาชนบางส่วนมีความเห็นว่า แม้ว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษจะถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานที่มีความเป็นอิสระและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่ในบางช่วงเวลาที่ผ่านมา สังคมมีข้อกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารตามบริบททางการเมือง ประเด็นดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนบางส่วนตั้งคำถามต่อความเป็นอิสระในการตัดสินใจดำเนินคดี โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญหรือประเด็นทางการเมือง

(5) ภาพลักษณ์ขององค์กรจากคดียุติธรรมที่สังคมจับตามอง ผู้แทนภาคประชาชนบางส่วนเห็นว่า ในหลายคดีที่ได้รับความสนใจจากสาธารณชน ประชาชนมีความคาดหวังสูงต่อผลการดำเนินงานของ กรมสอบสวนคดีพิเศษ แต่เมื่อผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง หรือมีการส่งต่อเรื่องไปยังหน่วยงานอื่น ความเชื่อมั่นของประชาชนจึงลดลง แม้ว่ากระบวนการดำเนินงานอาจเป็นไปตามกฎหมายและ ข้อเท็จจริง แต่การสื่อสารกับสังคมยังอาจไม่เพียงพอที่จะสร้างความเข้าใจต่อผลการดำเนินคดี

(6) ข้อกังวลเกี่ยวกับพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่บางราย ผู้แทนหน่วยงานภาคประชาสังคม ชี้ให้เห็นว่ามีบางกรณีที่มีการร้องเรียนหรือกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่บางรายประพฤติตนไม่เหมาะสม ส่อแววทุจริต ไม่โปร่งใส หรืออาจมีพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของคดี แม้จะเป็นเหตุการณ์ เฉพาะบุคคลและไม่สะท้อนภาพรวมขององค์กร แต่กรณีดังกล่าวก็มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียและภาพลักษณ์ของหน่วยงานโดยรวม

(2) การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล

ความเห็นต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษตามหลักธรรมาภิบาล

2.1 ด้านความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ ผู้เข้าร่วมประชุมหลายฝ่ายมีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีความพยายามในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ โดยเฉพาะการแถลงข่าว ความคืบหน้าของคดีสำคัญอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ประชาชนสามารถติดตามผลการดำเนินงานของ หน่วยงานได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าแม้ กรมสอบสวนคดีพิเศษจะสื่อสารความ คืบหน้าของคดีได้ดี แต่กระบวนการภายในที่สำคัญ เช่น หลักเกณฑ์การพิจารณารับหรือไม่รับคดีเป็น คดีพิเศษ ยังเป็นเรื่องที่ประชาชนเข้าใจได้ยาก และควรมีการอธิบายให้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อป้องกัน ข้อครหาเรื่องการเลือกปฏิบัติหรือการใช้มาตรฐานที่แตกต่างกันในแต่ละคดี นอกจากนี้ ยังมีความเห็น ว่าหากกรมสอบสวนคดีพิเศษ สามารถอธิบายเหตุผลในการดำเนินคดีหรือไม่ดำเนินคดีในประเด็นที่ สังคมให้ความสนใจได้อย่างชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ จะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและ ภาพลักษณ์ขององค์กรได้อย่างมาก

2.2 ด้านความเป็นธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ผู้เข้าร่วมประชุมหลายฝ่ายเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีภาพลักษณ์ที่ดีในด้านการเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อผู้ต้องหา อย่างเหมาะสม โดยไม่ปรากฏกรณีการใช้ความรุนแรง การทรมาน หรือการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ในการสอบสวน ซึ่งแตกต่างจากข้อวิพากษ์ที่เคยเกิดขึ้นกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายบางแห่ง นอกจากนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษยังได้นำแนวทางการสอบปากคำตามหลัก Investigative Interview หรือ PEACE Model มาใช้ โดยมุ่งเน้นการค้นหาความจริงจากข้อมูลและข้อเท็จจริง มากกว่าการ บังคับขู่เข็ญให้ผู้ถูกสอบสวนรับสารภาพ วิธีการดังกล่าวสะท้อนถึงการยึดหลักสิทธิมนุษยชนและหลัก นิติธรรมในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ได้ยกตัวอย่างว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาและพยานเป็นไปอย่างสุภาพ ให้เกียรติ และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อองค์กร

2.3 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ผู้เข้าร่วมการประชุมหลายฝ่ายเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีมาตรฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรมในระดับที่น่าพอใจ โดยเฉพาะในด้านการ ปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้องในคดีอย่างเป็นธรรม และไม่ปรากฏข้อร้องเรียนที่เป็นระบบเกี่ยวกับการใช้ อำนาจในทางมิชอบหรือการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาอย่างร้ายแรง นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่าหาก

กรมสอบสวนคดีพิเศษ สามารถรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมและความเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่ไว้ได้อย่างต่อเนื่อง จะเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคมในระยะยาว

2.4 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการรับฟังความคิดเห็น ผู้แทนภาคประชาชนเห็นว่า ปัจจุบันกรมสอบสวนคดีพิเศษเปิดรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่าง ๆ มากขึ้น และมีความตั้งใจที่จะนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรต่อไป โดยให้ข้อเสนอว่าการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนและภาคประชาสังคมสามารถสะท้อนความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงาน ofหน่วยงานได้โดยเสรี จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศของความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสาธารณะได้มากยิ่งขึ้น

(3) ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับความเชื่อมั่นในอนาคต

ประเด็นที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาเพื่อยกระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อ

กรมสอบสวนคดีพิเศษ

3.1 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์เชิงรุก ในการสื่อสารกับประชาชน แม้ว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษจะมีผลงานและความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีพิเศษ แต่ประชาชนจำนวนมากยังไม่เข้าใจบทบาท อำนาจหน้าที่ และเกณฑ์การรับคดีพิเศษของหน่วยงานอย่างเพียงพอ ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษพัฒนารูปแบบการสื่อสารให้เข้าใจง่ายมากขึ้น โดยใช้ภาษาที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ รวมทั้งผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่ทันสมัย เช่น คลิปวิดีโอ อินโฟกราฟิก และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่ออธิบายภารกิจของหน่วยงานและให้ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ๆ ที่ประชาชนควรระวัง

3.2 การชี้แจงหลักเกณฑ์การรับคดีพิเศษให้ชัดเจน หลักเกณฑ์การรับคดีพิเศษเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน แม้แต่บุคลากรภายในองค์กรยังอาจต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ ดังนั้น ประชาชนทั่วไปจึงยังมีความเข้าใจได้ยาก จึงมีข้อเสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดทำคู่มือหรือแนวทางอธิบายเกณฑ์การรับคดีพิเศษในรูปแบบที่เข้าใจง่าย พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลในการรับหรือไม่รับคดีแต่ละกรณีอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความเข้าใจและลดข้อครหาจากสังคม

ทั้งนี้ กรณีการรับเป็นคดีพิเศษ เสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการตรวจสอบและพิสูจน์ยืนยันจำนวนผู้เสียหาย ตลอดจนมูลค่าความเสียหายที่แท้จริงให้มีความชัดเจนก่อนการพิจารณารับคดี หากตรวจสอบแล้วพบว่าคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็ไม่ควรรับเป็นคดีพิเศษ นอกจากนี้ ควรปรับปรุงแนวทางการคัดเลือกคดีเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นคดีอาญาร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงหรือผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก และส่งมอบคดีอาญาทั่วไปให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามปกติ เพื่อป้องกันการสูญเสียงบประมาณและทรัพยากรของหน่วยงานโดยไม่จำเป็น

3.3 การสร้างความโปร่งใสในคดีที่สังคมให้ความสนใจ โดยคดีสำคัญที่ได้รับความสนใจจากสาธารณชน กรมสอบสวนคดีพิเศษควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาและเหตุผลในการดำเนินการอย่างเหมาะสมภายใต้กรอบกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามและตรวจสอบได้ การดำเนินงานที่เปิดเผย โปร่งใส และสามารถอธิบายเหตุผลของการตัดสินใจได้ จะช่วยลดข้อสงสัยและสร้างความเชื่อมั่นต่อองค์กรได้มากขึ้น

3.4 การกำหนดกรอบระยะเวลาในการทำคดี ควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ในการดำเนินคดีให้มีความชัดเจน เพื่อลดความวิตกกังวลของผู้เสียหาย และจัดข้อสงสัยของสาธารณชนเกี่ยวกับประเด็นความล่าช้าในกระบวนการสอบสวน หรือกระบวนการอื่น ๆ

3.5 การเสริมสร้างกลไกตรวจสอบและถ่วงดุล กรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรส่งเสริมกลไกการตรวจสอบภายในและภายนอกองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างโปร่งใสและได้รับความไว้วางใจจากประชาชน การมีกลไกตรวจสอบที่เข้มแข็งจะช่วยให้หน่วยงานสามารถอธิบายเหตุผลของการดำเนินงานในแต่ละคดีได้อย่างชัดเจน และลดข้อครหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจโดยมิชอบ

3.6 การสร้างการรับรู้ต่อบทบาทของกรมสอบสวนคดีพิเศษในสังคม ประชาชนจำนวนมากยังไม่เข้าใจว่าคดีประเภทใดอยู่ในอำนาจของกรมสอบสวนคดีพิเศษและคดีประเภทใดไม่อยู่ในอำนาจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ส่งผลให้เกิดความคาดหวังที่ไม่ตรงกับภารกิจขององค์กร ดังนั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษควรให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ และข้อจำกัดตามกฎหมายของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและลดความเข้าใจคลาดเคลื่อน

3.7 การบริหารบุคลากรและข้อมูล ความล่าช้าในการทำคดี ปัญหาความล่าช้าจากการผลิตเปลี่ยนบุคลากร (กรณีเกษียณอายุราชการหรือลาออก) ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรายใหม่ขาดความเข้าใจในรายละเอียดของคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงควรพัฒนาระบบการจัดการความรู้ และการถ่ายทอดข้อมูลคดีอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บุคลากรใหม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

3.8 การให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) หน่วยงานที่ปฏิบัติงานร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษบางส่วน เสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) กลับไปยังหน่วยงานผู้ส่งมอบหรือให้ข้อมูล เพื่อให้หน่วยงานต้นทางทราบว่า ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางคดีได้หรือไม่ หรือยังมีข้อบกพร่องในประเด็นใดที่ต้องประสานงานเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม

3.9 การพัฒนากระบวนการคัดแยกและพิจารณาสถานะผู้เสียหายให้เป็นระบบและรอบคอบยิ่งขึ้น โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันตรวจสอบและแลกเปลี่ยนข้อมูลพยานหลักฐานตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของคดี แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้การพิจารณาข้อเท็จจริงมีความครบถ้วน สามารถแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการยุติเรื่องหรือปฏิเสธรับคดีจากข้อจำกัดด้านข้อมูล ช่วยลดภาระของผู้เสียหายในการจัดเตรียมเอกสารซ้ำซ้อน และส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้รวดเร็วขึ้น อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษในระยะยาว

3.10 การยกระดับการปฏิบัติงาน เสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “DEPARTMENT OF SPECIAL INVESTIGATION” มีชื่อย่อว่า “DSI” ตั้งแต่องค์ตั้ง กรมสอบสวนคดีพิเศษจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2569 (ครบรอบ 24 ปี) โดยที่กรมสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยต้องยึดหลักกฎหมาย วางตัวเป็นกลาง รักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี นอกจากนี้ต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ในการพัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมากรมสอบสวนคดีพิเศษได้ปฏิบัติหน้าที่จนมีผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศ เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนในการปกป้อง รักษา เรียกคืนทรัพย์สิน และผลประโยชน์ให้แก่รัฐ เอกชน และประชาชน ซึ่งจากผลการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ รอบ 6 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2568 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2569)¹ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมพิเศษที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยความเป็นธรรม โดยคดีพิเศษที่ดำเนินการแล้วเสร็จ และมูลค่าทรัพย์สินผลประโยชน์ที่สามารถปกป้อง รักษา เรียกคืนทรัพย์สิน และผลประโยชน์ให้แก่รัฐ เอกชน และประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 3,632.5781 ล้านบาท

กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ และปรับปรุงการปฏิบัติราชการอย่างต่อเนื่อง โดยการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นเครื่องมือหนึ่งของการติดตามและประเมินผลดังกล่าว ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง สำหรับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ซึ่งจะทำการสำรวจข้อมูลจากผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติงานหลักของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตามลักษณะสำคัญขององค์การกรมสอบสวนคดีพิเศษ (หนังสือแจ้งเวียนกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร ที่ ยธ 0821/ว 0008 ลงวันที่ 14 มกราคม 2568) โดยนำแนวคิดการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล มาเป็นกรอบแนวทางในการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

¹ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กองนโยบายและยุทธศาสตร์. รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี (พ.ศ. 2569) กรมสอบสวนคดีพิเศษ รอบ 6 เดือน (1 ตุลาคม 2568 – 31 มีนาคม 2569). หน้า ก. <https://www.dsi.go.th/th/Detail/134220263930199862>. เผยแพร่ข้อมูลเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2569.

และนำผลที่ได้จากการสำรวจไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเพื่อพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

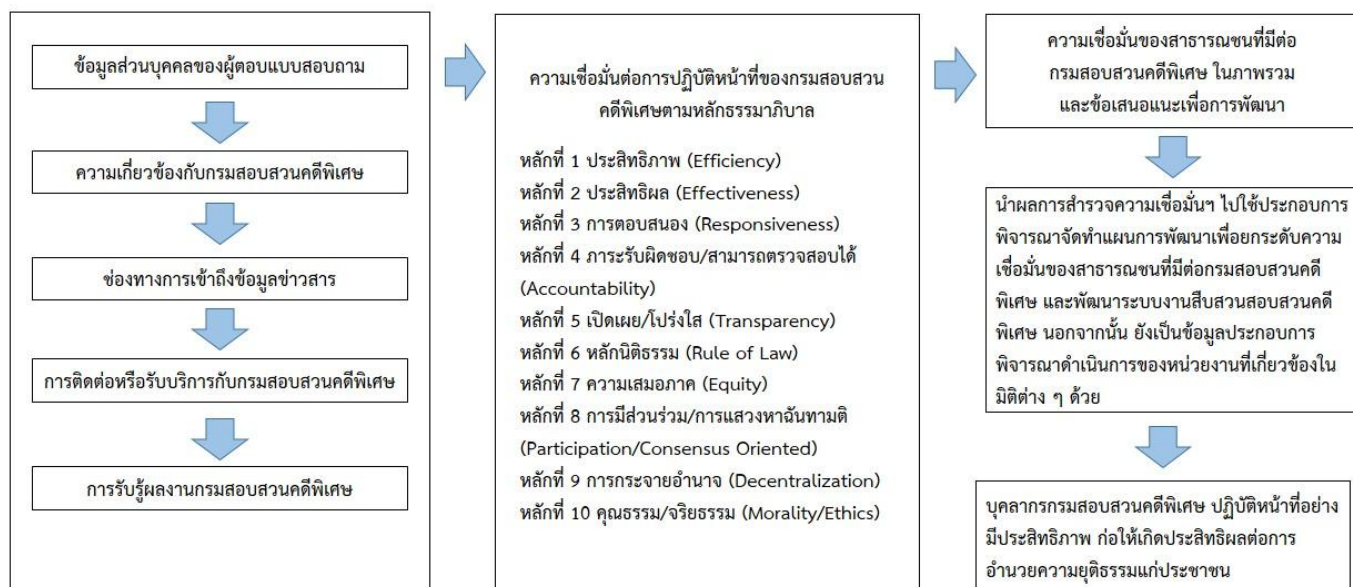
ดังนั้น เพื่อให้การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การปฏิบัติราชการให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง และความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับตามแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประเด็นการพัฒนาที่ 1 ยุทธศาสตร์การสืบสวนสอบสวนสู่มาตรฐานสากล แนวทางการพัฒนาส่งเสริมหลักความเที่ยงตรง เป็นกลาง ความรับผิดชอบและโปร่งใส ในการปฏิบัติงานด้านคดีพิเศษ ได้กำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย “ร้อยละของความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษเพิ่มขึ้น” เพื่อให้ทราบผลระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ และเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะประกอบการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการอำนวยความสะดวกยุทธธรรมแก่ประชาชน จึงดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เพื่อให้ได้ข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับการสร้าง ความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อทราบถึงระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะประกอบการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลต่อการอำนวยความสะดวกยุทธธรรมและยกระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษต่อไป

1.3 กรอบแนวคิดของการศึกษา

กรอบแนวคิดในการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 โดยพิจารณาความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) 10 ประการ ตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 ได้มีมติเห็นชอบข้อเสนอแผนการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาคราชการ เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองอย่างยั่งยืนตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ ตามภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นการสำรวจแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยการสำรวจเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยวิธีการสำรวจ (Survey Research) และการสำรวจเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group) ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) 10 ประการ เป็นหลัก และเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวกับการรับรู้ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การติดต่อหรือรับบริการกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ ความเชื่อมั่นภาพรวมต่อการใช้บริการตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ดังภาพกรอบแนวคิดที่นำเสนอในข้างต้น ตามกรอบแนวคิดของการศึกษาภาพที่ 1.1

1.5 ระยะเวลาการดำเนินการ

การศึกษาในครั้งนี้ มีระยะเวลาการดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2568 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2569

1.6 แผนและขั้นตอนการดำเนินการ

ตารางที่ 1.1 แผนและขั้นตอนการดำเนินการ

ลำดับ	กิจกรรม	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569											
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1	แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569												
2	จัดทำแผนการดำเนินงาน รวบรวมและศึกษาข้อมูลและการออกแบบสำรวจ และจัดประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนงานในการดำเนินงานสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569												
3	จัดทำแบบสำรวจความเชื่อมั่นฯ ปรับปรุงแบบสำรวจ และจัดทำแบบสำรวจออนไลน์												
4	การจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บแบบสำรวจความเชื่อมั่นฯ ไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง												
5	การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจฯ /การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)/การประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group) และทำการวิเคราะห์ผลการศึกษา												
7	จัดทำรายงานผลการสำรวจความเชื่อมั่นฯ นำเรียนต่อคณะทำงานดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นฯ												
8	จัดทำรายงานผลการสำรวจความเชื่อมั่นฯ ฉบับสมบูรณ์ นำเรียนต่อผู้บริหารกรมสอบสวนคดีพิเศษ												
9	เผยแพร่รายงานผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ในระบบอิเล็กทรอนิกส์												

1.7 นิยามศัพท์

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) หมายถึง หลักในการปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบ 10 หลักการ ดังนี้² (1) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) (2) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) (3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) (4) หลักการะับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) (5) หลักเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) (6) หลักนิติธรรม (Rule of Law) (7) หลักความเสมอภาค (Equity) (8) หลักการมีส่วนร่วม/การแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) (9) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) (10) หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)

ผู้รับบริการ หมายถึง (1) ผู้ร้องทุกข์ ผู้ร้องเรียน (2) ผู้ร้องขอเป็นคดีพิเศษ ได้แก่ ประชาชน องค์การเอกชน นิติบุคคล ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ยื่นคำร้องขอ (3) หน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการในส่วนของการส่งมอบสำนวนการสอบสวน เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงานอัยการทหาร สำนักงานอัยการสูงสุด (4) ส่วนราชการ องค์การเอกชน นิติบุคคล รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐในประเทศ (5) ส่วนราชการ องค์การเอกชน นิติบุคคล รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐในต่างประเทศ (6) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันการเกิดอาชญากรรมพิเศษ (เครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และเครือข่ายระหว่างประเทศ) (7) ประชาชนที่ต้องการได้รับความรู้³

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง (1) ผู้ร้องทุกข์ ผู้ร้องเรียน (2) ผู้ร้องขอเป็นคดีพิเศษ ได้แก่ ประชาชน องค์การเอกชน นิติบุคคล ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ยื่นคำร้องขอ (3) ผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานและใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ เช่น ผู้ถูกกล่าวหา ผู้ต้องหา พยาน ผู้เกี่ยวข้อง ประชาชน (4) หน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง (ส่งสำนวน) เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงานอัยการทหาร สำนักงานอัยการสูงสุด (5) ส่วนราชการ องค์การเอกชน นิติบุคคล รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง⁴

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานภาครัฐ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินคดีพิเศษ หรือการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ⁵

ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องต่อศาล⁶

² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance). 3 พฤษภาคม 2561. ออนไลน์ <https://www.opdc.go.th/opdc-book/gg61/>, เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2569.

³ กรมสอบสวนคดีพิเศษ. ลักษณะสำคัญขององค์การกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ลงวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2568.

⁴ เรื่องเดียวกัน.

⁵ คำนิยามเฉพาะงานวิจัยในครั้งนี้.

⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (2).

ประชาชนทั่วไป หมายถึง บุคคลที่มีสัญชาติไทยมีที่พักอาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งได้ทำการเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยประกอบอาชีพ ค้าขาย รับจ้าง พนักงานบริษัท ลูกจ้าง นักเรียน นักศึกษา เกษียณอายุราชการ เป็นต้น⁷

เครือข่ายภาคประชาชน หมายถึง ประชาชน องค์กร บุคคลที่เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายภาคประชาชนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ⁸

ความเชื่อมั่น หมายถึง ความคิด ความไว้วางใจหรือความมั่นใจของบุคคลซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ ความเข้าใจของบุคคลนั้นว่ามีการรับรู้ มีความรู้สึก ตลอดจนการแสดงออกที่บุคคลแสดงพฤติกรรมความเต็มใจ การยอมรับความเสียหาย และความคาดหวังทางบวกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายใต้สถานการณ์หนึ่ง⁹

1.8 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.8.1 มีฐานข้อมูลความเชื่อมั่นที่ชัดเจน เพื่อใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

1.8.2 มีแนวทางปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวก

1.8.3 สาธารณชนมีความเชื่อมั่นมากขึ้น จากการที่กรมสอบสวนคดีพิเศษนำผลการสำรวจไปเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม

⁷ คำนิยามเฉพาะงานวิจัยในครั้งนี้.

⁸ คำนิยามเฉพาะงานวิจัยในครั้งนี้.

⁹ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2564). คู่มือการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

บทที่ 2

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการทบทวนเอกสาร แนวความคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการกิจการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตลอดจนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อมั่น (Concept and Theories of Trust)

2.1.1 นิยามและความหมายของความเชื่อมั่น

ความเชื่อมั่น (Trust หรือ Confidence) เป็นแนวคิดสำคัญที่ถูกนำมาใช้ในการศึกษาทางสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ การบริหารรัฐกิจ และการบริหารองค์กร โดยเฉพาะการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ ความเชื่อมั่นสะท้อนถึงระดับการยอมรับ การคาดหวัง และการไว้วางใจที่บุคคลมีต่อองค์กร บุคลากร หรือกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงาน นักวิชาการได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นไว้หลายประการ ดังนี้

Rotter (1967) อธิบายว่า ความเชื่อมั่นคือความคาดหวังของบุคคลที่เชื่อว่าคำพูด คำมั่นสัญญา หรือการกระทำของบุคคลหรือองค์กรจะเป็นไปตามที่ได้แสดงไว้¹

Mayer, Davis และ Schoorman (1995) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นเป็นความเต็มใจของบุคคลที่จะยอมรับความเสี่ยงจากการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยเชื่อว่าอีกฝ่ายจะปฏิบัติอย่างเหมาะสมและไม่เอาเปรียบ²

Rousseau et al. (1998) มองว่าความเชื่อมั่นเป็นสภาวะทางจิตวิทยาที่เกิดจากความคาดหวังเชิงบวกต่อเจตนาและพฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กร³

Blind (2006) อธิบายว่า ความเชื่อมั่นต่อภาครัฐเป็นระดับความเชื่อของประชาชนว่าหน่วยงานภาครัฐจะดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อประโยชน์สาธารณะ⁴

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อหน่วยงาน หมายถึง ระดับความไว้วางใจ การยอมรับ และความคาดหวังเชิงบวกที่ประชาชนมีต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยเชื่อว่าหน่วยงานจะปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เป็นธรรม และคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ

¹Rotter, J. B. (1967). A New Scale for the Measurement of Interpersonal Trust. *Journal of Personality*, 35(4), 651–665.

²Mayer, R. C., Davis, J. H., & Schoorman, F. D. (1995). An Integrative Model of Organizational Trust. *Academy of Management Review*, 20(3), 709–734.

³Rousseau, D. M., Sitkin, S. B., Burt, R. S., & Camerer, C. (1998). Not So Different After All: A Cross-Discipline View of Trust. *Academy of Management Review*, 23(3), 393–404.

⁴Blind, P. K. (2006). Building Trust in Government in the Twenty-First Century: Review of Literature and Emerging Issues. New York: United Nations

2.1.2 ทฤษฎีความเชื่อมั่นในองค์กร (Organizational Trust)

ทฤษฎีความเชื่อมั่นในองค์กรพยายามอธิบายว่าบุคคลสร้างและรักษาความเชื่อมั่นต่อองค์กรหรือสถาบันอย่างไร หนึ่งในแบบจำลองที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางคือ แบบจำลอง ABI (Ability, Benevolence, Integrity Model) พัฒนาโดย Mayer, Davis, & Schoorman (1995)⁵ แบบจำลองนี้เสนอว่าความเชื่อมั่นของบุคคลต่อองค์กร (หรือผู้รับความเชื่อมั่น) ขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1. ความสามารถ (Ability) หมายถึง ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และความสามารถขององค์กรในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงตามที่คาดหวัง ในบริบทของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ความสามารถจะสะท้อนจากการมีบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ รวมถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน

2. ความเมตตา (Benevolence) หมายถึง ความปรารถนาดีที่องค์กรมีต่อผู้ให้ความเชื่อมั่น โดยไม่หวังผลกำไรหรือผลประโยชน์ส่วนตัว แต่กระทำเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน ในกรณีของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ความเมตตาอาจแสดงออกผ่านการให้ความสำคัญกับประโยชน์ของประชาชนและสังคมในการดำเนินคดี การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย และการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเห็นอกเห็นใจ

3. ความซื่อตรง (Integrity) หมายถึง การยึดมั่นในหลักการ คุณธรรม จริยธรรม และความสอดคล้องระหว่างคำพูดกับการกระทำที่สังคมยอมรับ ในการปฏิบัติงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ความซื่อตรงเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอย่างโปร่งใส เป็นธรรม ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง และยึดมั่นในหลักนิติธรรม

ทั้งสามองค์ประกอบนี้ทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความเชื่อมั่น หากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งขาดหายไป อาจส่งผลกระทบต่อระดับความเชื่อมั่นโดยรวมได้

2.2 แนวคิดความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานภาครัฐและกระบวนการยุติธรรม

2.2.1 ความเชื่อมั่นในสถาบัน (Institutional Trust)

ความเชื่อมั่นในสถาบัน (Institutional Trust) อ้างอิงจากงานวิชาการและรายงานของ OECD⁶ เป็นแนวคิดที่ขยายขอบเขตของความเชื่อมั่นจากระดับบุคคลไปสู่ระดับสถาบันภาครัฐหรือองค์กรของรัฐ หรือหน่วยงานสาธารณะ แนวคิดนี้เน้นการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันว่าสามารถตอบสนองต่อความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนได้เพียงใด ความเชื่อมั่นในสถาบันภาครัฐมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพและการธำรงไว้ซึ่งความชอบธรรมของรัฐบาล ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในสถาบันภาครัฐ ได้แก่ (1) ความโปร่งใส

⁵Organizational trust: Mayer, Davis and Schoorman model, a review. (2017). ResearchGate.

https://www.researchgate.net/publication/312070306_Organizational_trust_Mayer_Davis_and_Schoorman_model_a_review. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2569

⁶OECD. (2024). *OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions 2024: Building Trust in a Complex Policy Environment*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9a20554b-en>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2569

(Transparency) (2) การตรวจสอบได้ (Accountability) (3) ประสิทธิภาพในการให้บริการ (Service Efficiency) (4) ความเป็นธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต (Fairness and Integrity) และ (5) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)

2.2.2 ทฤษฎีความยุติธรรมด้านกระบวนการ (Procedural Justice Theory)

ทฤษฎีความยุติธรรมด้านกระบวนการ (Procedural Justice Theory) พัฒนาโดย Tom R. Tyler (1990)⁷ ซึ่งระบุว่าประชาชนจะให้ความเชื่อมั่นและยอมรับอำนาจของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ไม่ใช่เพียงเพราะผลลัพธ์ของการตัดสินใจเท่านั้น แต่ยังรวมถึงวิธีการหรือกระบวนการที่นำไปสู่ผลลัพธ์นั้นด้วย หากประชาชนรู้สึกว่าการตัดสินใจและการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างยุติธรรม โปร่งใส และให้เกียรติประชาชน พวกเขาก็มีแนวโน้มที่จะให้ความร่วมมือและยอมรับการตัดสินใจของหน่วยงานนั้น ๆ มากขึ้น องค์ประกอบสำคัญของความยุติธรรมด้านกระบวนการ ได้แก่ (1) ความเป็นกลาง (Neutrality) การปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอคติหรือการเลือกปฏิบัติ (2) การให้เกียรติ (Respect) การปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความสุภาพและให้เกียรติ (3) การให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็น (Voice) (4) การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (5) ความน่าเชื่อถือของแรงจูงใจ (Trustworthiness of Motives) การที่ประชาชนเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจที่ดีและเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ในบริบทของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่าการดำเนินคดีพิเศษด้วยกระบวนการที่ยุติธรรม โปร่งใส และเคารพสิทธิของประชาชน จะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นจากสาธารณชน

2.3 หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

จากการศึกษาของ ดร.สมถวิล บุรีกุล (2546). เรื่อง ธรรมาภิบาล : หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่. (วารสารสถาบันพระปกเกล้า) ได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำว่า “ธรรมาภิบาล” ไว้ดังนี้⁸

คำว่า “ธรรมาภิบาล” เกิดจากคำว่า “ธรรม” บวกกับ “อภิบาล” (การรักษาธรรม) และมาจากคำภาษาอังกฤษว่า good governance โดยคำว่า governance (การอภิบาล) คือวิธีการใช้อำนาจเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร good governance (ธรรม + อภิบาล = ธรรมาภิบาล) จึงเป็นวิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร (โดยศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ) ได้ทำการให้คำจำกัดความสั้น ๆ นี้ไว้ในการบรรยายต่อนักศึกษาที่สถาบันพระปกเกล้า อย่างไรก็ตาม คำว่า good governance นี้ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์รัฐศาสตร์ของราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติว่า “วิธีการปกครองที่ดี” แต่นักวิชาการบางท่านใช้คำว่า “ธรรมรัฐแห่งชาติ” (Boonmi, 2002) ซึ่งไม่ตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษเพราะคำว่า “ธรรมรัฐ”

⁷Tyler, T. R. (1990). *Why people obey the law*. Yale University Press.

⁸ดร.สมถวิล บุรีกุล. ธรรมาภิบาล : หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่. (วารสารสถาบันพระปกเกล้า). 2546. หน้า 17 ออนไลน์ <http://kpi-ib.com/multim/Journal%20Index/%E0%B8%9B%E0%B8%B5%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%881%> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2569

แปลว่า “รัฐที่มีธรรม” แต่มีการให้ความหมายโดยทางกรรมการข้าราชการพลเรือนว่า “สุประศาสนการ” ซึ่งต่อมาศาสตราจารย์บรรศักดิ์ อูวรรณโณ ได้นำเสนอคำว่า “ธรรมาภิบาล” (จำนง ทองประเสริฐ, 2545) และทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ใช้คำว่า “การบริการกิจการและสังคมที่ดี” ขณะที่ทางคณะกรรมการพัฒนาระบบงานใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ดังปรากฏในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (สำนักงาน ก.พ.ร. และมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย, 2546) ในที่นี้จะขอใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” เพราะมีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย กระชับ และเข้าใจกันอยู่มากแล้ว

จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หรือเรียกโดยย่อว่า สำนักงาน ก.พ.ร. เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) ได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) ประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย⁹ คือ

1. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย

(1) ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

(2) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(3) การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย

(4) การรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา และผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

⁹สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG framework).

หน้าที่ 4 – 6 ออนไลน์ <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER7/DRAWER041/GENERAL/DATA0000/00000090.PDF>

เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2569

(5) เปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

(6) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

(7) ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้ง ยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

3. ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย

(8) การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

(9) การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม

4. ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย

(10) คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย 8 ประการ (I AM READY) ได้แก่

I - Integrity ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง / A - Activeness ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ / M - Morality มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม / R - Responsiveness คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง / E - Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ / A - Accountability ตรวจสอบได้ / D - Democracy ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย / Y - Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์

2.4 การทบทวนผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษทุกปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 – 2569 ในส่วนนี้จะทำการทบทวนผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2568 ดังนี้

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (2564) ดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (จัดจ้าง) ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.32$) หรือคิดเป็นร้อยละ 67.76 โดยกลุ่มเครือข่ายทำงาน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.40 รองลงมาคือ เครือข่ายภาคประชาชาชน ประชาชนทั่วไป และผู้รับบริการ มีความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 71.91, 66.13 และ 62.64 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ดังนี้¹

1. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากกรมสอบสวนคดีพิเศษ

1.1 ด้านการนำองค์กร

1) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างบรรยากาศการทำงานให้ถูกต้องตามกฎหมาย และหลักจริยธรรมให้บุคลากรทุกระดับโดยเฉพาะระดับผู้นำ รวมทั้งการถ่ายทอดให้บุคลากรนำไปปฏิบัติตาม

2) การทบทวนบทบาทหน้าที่องค์กร ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนภารกิจ

3) การปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการคดีพิเศษ วิธีการสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการและการเพิ่มอำนาจหน้าที่เชิงนโยบายในการกำกับดูแลการบริหารองค์กร

4) การขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นองค์กรอิสระ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

1.2 ด้านการวางแผนกลยุทธ์

1) สร้างระบบการติดตามและตรวจสอบผลการดำเนินงานที่สำคัญและรายงานความคืบหน้าแก่ประชาชน โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และเพิ่มช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายให้ประชาชน ทุกระดับสามารถเข้าถึงได้ และมีบุคลากรที่รับผิดชอบในทุกช่องทางการสื่อสาร

2) พิจารณาช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และเพิ่มการสื่อสารเรื่องคดีต่อสาธารณะเป็นระยะ ๆ และใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย

1.3 ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือประชาชน

สนับสนุนและสร้างแนวทางการติดตามคุณภาพการบริการ เพื่อให้ได้ข้อมูลป้อนกลับอย่างทันทั่วทั้ง โดยเฉพาะเรื่องการดำเนินคดี และให้มีการสำรวจความคิดเห็นทันทีหลังจากใช้บริการในงานที่สำคัญ และสื่อสารให้ประชาชนได้ทราบเป็นระยะ ๆ

¹ อ้างอิงกรมสอบสวนคดีพิเศษ. รายงานการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. หน้า 91 - 93.

1.4 ด้านการวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้

สนับสนุนรูปแบบและวิธีการจัดการความรู้ที่หลากหลายและทั่วถึงในทุกงาน ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ของบุคลากรในทุกส่วนงานอย่างถูกต้อง ทันสมัย และน่าเชื่อถือ โดยให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการความรู้

1.5 ด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล

1) สนับสนุนการสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพอย่างมีคุณภาพ มีหลักเกณฑ์ เพื่อนำไปสู่การเลื่อนระดับอย่างเป็นธรรมและเหมาะสมกับทุกสายงาน

2) ปรับวิธีการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรให้ตรงกับตำแหน่งความเชี่ยวชาญ และการกำหนดกรอบอัตราการรับโอนตำแหน่งให้เฉพาะทางมากขึ้น

3) จัดหลักสูตรอบรมเฉพาะทางมากขึ้น ทั้งความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ด้วยการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์จากผู้รู้ หรือจากบทเรียนคดีสำคัญ ๆ โดยใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

4) การกำหนดกรอบเส้นทางความก้าวหน้าทางอาชีพ การให้รางวัล และการลงโทษ

1.6 ด้านการจัดการกระบวนการ

1) ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการทำงานเชิงรุก ไม่ยึดติดการทำงานแบบราชการ เพื่อสร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ที่ถูกต้อง โปร่งใส และรวดเร็ว

2) สร้างวัฒนธรรมการทำงานเชิงบูรณาการ ที่มุ่งเน้นการประสานงานและการทำงานเป็นทีม

3) กำหนดกรอบการทำงานให้มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันทุกตำแหน่งในระดับเดียวกันรวมทั้งการเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานในองค์กร ให้เกิดความรอบรู้ในงาน เพื่อป้องกันการแทรกแซงการทำงาน

1.7 ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน

1) สนับสนุนระบบการตรวจประเมิน และติดตามผลงานแนวใหม่ด้วยระบบ OKRS (Objective and Key Results) คือ เครื่องมือที่มุ่งเน้นวัตถุประสงค์/เป้าหมายที่เหมาะสมในการทำให้อุปกรณ์ต้องการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ และต้องไม่ยากเกินไปจนทำให้เกิดความรู้สึกท้อถอยตั้งแต่เริ่มต้น โดยมีกรอบเวลาที่ชัดเจน กำหนดวิธีการทำงานให้สำเร็จด้วยวิธีการใหม่ ๆ ผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดและกำหนดตัววัดผลที่สามารถประเมินได้

2) มีการประเมินความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทั่วทั้งองค์กร โดยมีการประเมินทั้งจากบุคคลภายนอกและบุคคลภายใน

3) สร้างแรงจูงใจ สนับสนุนการสร้างผลลัพธ์ และคุณค่าในงานที่ผู้รับบริการพึงพอใจ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นและการปฏิรูปองค์กร

2.1 กรมสอบสวนคดีพิเศษควรนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความเชื่อมั่นไปใช้ในการพัฒนาองค์กร โดยการจัดทำแผนการพัฒนาความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษในมิติต่าง ๆ แล้วมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแผน มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตาม

ตามแผน โดยอาจกำหนดเป็นแผนพัฒนาระยะ 3 ปี จากนั้นจึงทำการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชน เพื่อจะให้เห็นความแตกต่างที่เกิดจากการพัฒนา ความเชื่อมั่นและจะได้ข้อมูลที่จะนำไปสู่การพัฒนาในระยะต่อไปได้อย่างชัดเจนขึ้น เช่น กลุ่มผู้รับบริการมีความเชื่อมั่นน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับบริการ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นได้อย่างไรบ้าง

2.2 เนื่องจากมีแนวโน้มว่าจะมีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในลักษณะเดียวกันกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด กรมสอบสวนคดีพิเศษถือเป็นหน่วยงานบังคับที่ใช้กฎหมาย จึงควรทบทวนการปฏิบัติหน้าที่และศึกษาแนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและการทำงานเช่นเดียวกัน

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (2565) โดยมอบหมายให้ส่วนพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ ดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ผลการสำรวจพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$) คิดเป็นร้อยละ 75.51 โดยมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อ “หลักประสิทธิภาพ” มากที่สุด ($\bar{x} = 3.90$) คิดเป็นร้อยละ 77.88 และหลักการตอบสนอง ($\bar{x} = 3.73$) “น้อยที่สุด” คิดเป็นร้อยละ 74.43 นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะหรือประเด็นที่กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบและวิธีการในการทำงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน ดังนี้²

1. การประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลกับผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป

1) ส่วนใหญ่เป็นการให้ข้อมูลเป็นข่าวใหญ่เมื่อรับเป็นคดีพิเศษหรือการจับไม่ค่อยมีการแถลงผลการดำเนินการหรือผลในทางคดี และที่สำคัญ คือ ผู้เกี่ยวข้องกับคดีติดตามความคืบหน้าของคดีค่อนข้างยาก และไม่ค่อยมีการนำเสนอผลการดำเนินการต่อสาธารณะให้ประชาชนทราบ ควรจัดทำระบบการแจ้งความคืบหน้าของคดีที่เป็นข้อมูลปัจจุบันให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าถึงได้โดยสะดวก และเพื่อความโปร่งใสในการดำเนินการของกรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีการเปิดเผยข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีให้ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลทางคดีจนถึงขั้นสิ้นสุดกระบวนการ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดต่อหลักกฎหมาย และเมื่อคดีพิเศษมีคำพิพากษาของศาลแล้วควรมีการแถลงข่าวให้ประชาชนทราบ อันจะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

2) กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีการจัดทำผลงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยจัดทำผลงานที่ดำเนินการไปในห้วงปีที่ผ่านมาให้ประชาชนทราบ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ความศรัทธาให้แก่ประชาชน อันจะนำมาซึ่งความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

² อ้างในกรมสอบสวนคดีพิเศษ. รายงานการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. หน้า 69 - 70. ออนไลน์ <https://www.dsi.go.th/th/Detail/รายงานการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ-พ-ศ-2565> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2569

3) การประชาสัมพันธ์ภารกิจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรมีการอธิบายถึงรูปแบบการกระทำผิดของคดีให้ทราบ ให้ประชาชนเข้าใจรูปแบบของคดี อันเป็นการแจ้งเตือนให้ประชาชนทราบอีกช่องทางหนึ่ง หรือมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประชาชนที่สงสัยสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ หรือสามารถตอบคำถามได้ในสิ่งที่สังคมอยากรู้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงผลการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษในหลายช่องทาง เช่น ทางโทรทัศน์ วิทยุ เว็บไซต์ หรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ให้เข้าถึงประชาชนในทุกช่องทาง ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและเป็นการยกระดับความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

4) คดีพิเศษที่มีการพิจารณาและคดีถึงที่สุดแล้ว ควรนำคำพิพากษามาเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบถึงผลการดำเนินงาน อันจะเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ นำมาซึ่งความเชื่อมั่นการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

2. การบริหารและพัฒนาบุคลากร

1) การรับโอนบุคลากรจากหน่วยงานอื่น หรือการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุเข้ารับราชการภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรพิจารณาจากความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ ปัจจุบันกรมสอบสวนคดีพิเศษมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นกว่าเดิม จึงควรยกเลิกการรับโอนบุคลากรจากหน่วยงานภายนอก ควรเน้นที่การสอบแข่งขันเพื่อบรรจุเข้ารับราชการเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับภารกิจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือการสร้างข้าราชการรุ่นใหม่ มีการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถ ส่งสมความเชี่ยวชาญไปสู่การเป็นโรงเรียน DSI ACADEMY ดำเนินการฝึกอบรม หล่อหลอมให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ มีวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน อันจะทำให้เกิดวัฒนธรรมองค์กร และเกิดความเป็นเอกภาพ

2) การสอบวัดความรู้เพื่อเลื่อนระดับภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ ในเรื่องการพิจารณาเกี่ยวกับข้อสอบที่ใช้สอบแข่งขัน เพื่อให้เกิดความเป็นกลางและความยุติธรรมควรพิจารณาให้หน่วยงานภายนอกเป็นผู้จัดสอบ โดยอาจพิจารณาให้หน่วยงาน เช่น ศาล อัยการ เป็นผู้จัดสอบ

3) ความก้าวหน้าในสายงานของบุคลากรภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ (Career Path) หรือ เส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ ควรมีการวางแผนทางเกี่ยวกับความก้าวหน้าในสายงานที่ตนปฏิบัติอาจจัดระบบอาวุโส ตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นที่บรรจุเข้ารับราชการ จนถึงจุดสูงสุดของสายอาชีพ โดยพิจารณาจากหน่วยงาน เช่น ศาล อัยการ เป็นต้น และให้ความสำคัญต่อสัดส่วนของระบบคุณธรรม ระบบอาวุโส และความรู้ความสามารถของบุคลากรในความก้าวหน้าในสายงานอย่างเหมาะสม

4) กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีการจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับ ข้อกฎหมายที่มีการปรับปรุง และทบทวนข้อกฎหมายและแนวทางในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง อาจเป็นการกำหนดหลักสูตรซึ่งมีระยะเวลาในการฝึกอบรมตามที่เห็นสมควร รวมทั้งควรพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้ในการสืบสวนสอบสวนให้เท่าทันต่ออาชญากรรม หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นปัจจุบัน

3. การปรับปรุงและพัฒนาด้านเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพัฒนาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสืบสวนสอบสวนให้เท่าทันต่ออาชญากรรม ปัจจุบันอาชญากรใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้สามารถเข้าถึงผู้เสียหายได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจึงต้องเท่าทันอาชญากรในยุคดิจิทัล หน่วยงานต้องมีเทคโนโลยีที่มี

ความก้าวหน้า หรือก้าวทันต่ออาชญากร โดยเฉพาะคดีประเภท White Collar Crime และ Cyber Crime หรือนอกเหนือจาก Street Crime

4. การปรับปรุงและพัฒนาด้านกฎหมาย กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีมาตรการสำหรับการนำกฎหมายมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องมีความสอดคล้องกับหลักกฎหมายที่ให้อำนาจในการดำเนินการไว้ และควรพิจารณาพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (2566) การสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดำเนินการโดยส่วนพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$) คิดเป็นร้อยละ 76.22 โดยค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในหลักประสิทธิภาพ “กรมสอบสวนคดีพิเศษมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยมีการนำเครื่องมืออุปกรณ์ และเทคโนโลยีมาใช้ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษได้อย่างคุ้มค่า และคำนึงถึงประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ” อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.88$) คิดเป็นร้อยละ 77.63 รองลงมา คือ หลักการกระจายอำนาจ “กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดให้ประชาชนสามารถร้องเรียนและยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ได้ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค” ($\bar{x} = 3.86$) หลักประสิทธิผล “กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน จับกุม ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด และสามารถยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ปกป้องเรียกคืนทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ให้แก่รัฐและประชาชนที่ได้รับความเสียหาย” ($\bar{x} = 3.85$) และหลักการมีส่วนร่วม “กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น และให้ประชาชนสามารถแจ้งข้อมูลข่าวสาร เบาะแส เติมนาย ให้ข่าว เพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม” ($\bar{x} = 3.84$) คิดเป็นร้อยละ 77.20, 76.96 และ 76.74 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากรมสอบสวนคดีพิเศษ ดังนี้³

1. การยกระดับองค์กร กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีโครงสร้างแยกออกจากหน่วยงานของฝ่ายบริหารอย่างชัดเจน เพื่อให้มีความอิสระในการปฏิบัติงานและไม่ถูกแทรกแซงจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด มีกลไกการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินงานมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้และการปฏิบัติงานต้องมีความเป็นมืออาชีพ

2. การพัฒนาการสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพิจารณาแนวทางการดำเนินคดีมิให้เกิดความล่าช้า บังคับใช้กฎหมายให้เป็นตามหลักนิติธรรม เสมอภาคกับทุกฝ่าย นำมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยคดีพิเศษมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การมีพนักงานอัยการสอบสวนร่วมตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้น เพิ่มกลไกการตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับคดีที่มีประสิทธิภาพ การแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินคดี โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการหรือ

³ อ้างในกรมสอบสวนคดีพิเศษ. รายงานการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. หน้า 7 - 9. ออนไลน์ https://intranet.dsi.go.th/Detail/Report_on_survey_of_public_confidence_in_operations_of_DSI_2566. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2569

สามารถตรวจสอบความคืบหน้าในทางคดีได้โดยไม่ขัดต่อหลักกฎหมาย เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งเพิ่มช่องทางการรับเรื่องร้องเรียน หรือร้องทุกข์กล่าวโทษในระดับภูมิภาคหรือช่องทางอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนใช้บริการได้โดยง่าย

3. การบริหารบุคลากร กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีระบบการคัดเลือกสรรหาแต่งตั้งและโยกย้ายบุคลากรตามระบบคุณธรรมเป็นหลัก มีการสร้างกลไกการกำกับดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญต่อสวัสดิการและคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งบรรยากาศการทำงานที่ดี เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การพัฒนาบุคลากร กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ความรู้และทักษะที่หลากหลายเพื่อการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษแต่ละประเภทคดี รวมถึงความรู้ด้านกฎหมาย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ฯลฯ และพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะดิจิทัล เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญสามารถใช้เทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์ในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ และสามารถประยุกต์ใช้อย่างมืออาชีพได้อย่างหลากหลาย ควบคู่กับการมีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นของประชาชน

5. การพัฒนาเทคโนโลยี กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมุ่งเน้นการจัดหาและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีหรืออุปกรณ์เพื่อการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย โดยคำนึงถึงความต้องการใช้งานของบุคลากรและความเท่าทันต่ออาชญากรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

6. การประชาสัมพันธ์ กรมสอบสวนคดีพิเศษควรกำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์สำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน พัฒนาเนื้อหาและรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย มีความทันสมัย น่าสนใจ เข้าใจง่าย โดยอาจพิจารณาใช้สื่อต่าง ๆ นำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์มาใช้อย่างเหมาะสม ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และทำให้การประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรเพิ่มรูปแบบการสื่อสารกับประชาชนเพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ และความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการบูรณาการร่วมกัน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ

7. การพัฒนาด้านกฎหมาย กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมุ่งเน้นการพัฒนาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะรองรับสถานการณ์อาชญากรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างเท่าทัน

8. การพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ การสำรวจความเชื่อมั่นฯ ครั้งต่อไป ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือวิธีการสำรวจความเชื่อมั่นฯ ให้สอดคล้องกับปัจจุบัน หรือเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น การจัดเวทีแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อที่จะได้สะท้อนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เป็นต้น และควรบูรณาการข้อมูลกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ในส่วนของการวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้

ส่วนเสียภายนอก (External Integrity and Transparency Assessment : EIP) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและยกระดับความเชื่อมั่นอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (2567) การสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดำเนินการโดยส่วนพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) คิดเป็นร้อยละ 80.29 โดยมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) คิดเป็นร้อยละ 80.64 โดยความเชื่อมั่นตาม “หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus oriented)” มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$) คิดเป็นร้อยละ 81.60 รองลงมา คือ “หลักนิติธรรม” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) “หลักกระจายอำนาจ (Decentralization)” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) และ “หลักประสิทธิผล (Effectiveness)”, “หลักความรับผิดชอบ (Accountability)”, “หลักการตอบสนอง (Responsiveness)” ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นเท่ากับ ($\bar{X} = 4.04$) คิดเป็นร้อยละ 4.07, 4.05 และ 4.04 ตามลำดับ ในขณะที่ “หลักการมีส่วนร่วม (Participation)” มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.98$) คิดเป็นร้อยละ 79.60 นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากรมสอบสวนคดีพิเศษ ดังนี้⁴

1. โครงสร้างกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นหน่วยราชการฝ่ายบริหาร มีข้อควรพิจารณาทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษยังขาดความอิสระ ซึ่งอาจถูกแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ การบริหารงานบุคคล และการดำเนินคดี จากผู้มีอำนาจเหนือกว่าหรือผู้มีอำนาจทางการเมือง หรือผู้มีอิทธิพลจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้

2. ในกระบวนการเริ่มต้นของคดีและรับเป็นคดีพิเศษ จะมีการเปิดเผยหรือเป็นข่าวต่อสื่อมวลชนและสื่อต่าง ๆ อย่างมาก แต่หลังจากนั้นก็มีความคืบหน้าหรือการเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าต่อสาธารณะอย่างเหมาะสมเท่าที่ควร ทำให้สังคมเคลือบแคลงสงสัย และสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ติดตามความคืบหน้าของการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ยาก เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ กรมสอบสวนคดีพิเศษควรมีระบบสารสนเทศด้านคดีพิเศษที่ให้บริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถเข้าถึงข้อมูลในส่วนที่ตนเองเกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สื่อมวลชนและประชาชนสามารถเข้าถึงความคืบหน้าในการดำเนินคดี หรือการปฏิบัติหน้าที่ได้ระดับหนึ่งเท่าที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติงานหรือรูปคดีหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. กระบวนการสืบสวนสอบสวนค่อนข้างช้า ในทุกขั้นตอนตั้งแต่การร้องทุกข์/กล่าวโทษ การรวบรวมพยานหลักฐาน การสอบปากคำผู้ต้องหา การออกหมายจับ ไปจนถึงการบังคับใช้ หรือดำเนินการตามคำพิพากษาเป็นไปด้วยความล่าช้า ทั้งนี้ อาจเนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น ขาดทรัพยากร ขาดความร่วมมือจากหน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือถูกแทรกแซง

⁴ อ้างในกรมสอบสวนคดีพิเศษ. รายงานการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. หน้าที่ VII - IX. ออนไลน์ https://intranet.dsi.go.th/vDetail/report_on_survey_of_public_confidence_in_operations_of_DSI_2567. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2569

จากผู้มีอำนาจ เป็นต้น อาจทำให้ผู้เสียหายได้รับความเดือดร้อน ผู้ต้องหาหลบหนีหรือพยานหลักฐานสูญหาย

4. การประสานงานและการสื่อสารของกรมสอบสวนคดีพิเศษยังขาดความชัดเจนและโปร่งใส โดยเฉพาะการแจ้งรายละเอียดคดีและผลการดำเนินงาน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สามารถติดตามความคืบหน้าหรือเข้าใจเหตุผลของผลการพิจารณาคดีได้อย่างเพียงพอ ส่งผลให้เกิดข้อสงสัยและลดทอนความเชื่อมั่นต่อกระบวนการดำเนินงาน

5. กระบวนการสอบสวนคดีพิเศษ ยังมีบางขั้นตอนที่การถ่วงดุลและตรวจสอบการใช้อำนาจยังไม่เพียงพอ เช่น การทำความเห็นแย้ง เป็นต้น

6. คุณสมบัติของบุคลากร ความเป็นสหวิชาชีพยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีและการตรวจสอบบัญชี และการรวบรวมพยานหลักฐานดิจิทัลยังค่อนข้างน้อยหรืออาจไม่มีเลย

หน่วยงานที่ปฏิบัติงานร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นมิตรและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และเสนอว่าการเสริมสร้างความเชื่อมั่นควรมุ่งเน้นการดำเนินคดีอย่างเป็นธรรม ยึดหลักกฎหมาย และไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริต ความโปร่งใส และการตรวจสอบได้ รวมทั้งการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนให้สะดวกยิ่งขึ้น

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (2568) การสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ดำเนินการโดยส่วนพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) คิดเป็นร้อยละ 81.00 โดยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษตามหลักธรรมาภิบาล เป็นดังนี้ “หลักการตอบสนอง (Responsiveness)” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 5.00$) คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ “หลักประสิทธิผล (Effectiveness)” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) “หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) และ “หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)” ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นเท่ากับ ($\bar{x} = 3.97$) คิดเป็นร้อยละ 79.81, 79.72 และ 79.45 ตามลำดับ ในขณะที่ “หลักการมีส่วนร่วม/การแสวงหาฉันทามติ (Participation /Consensus Oriented)” มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.85$) คิดเป็นร้อยละ 77.06 นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากรมสอบสวนคดีพิเศษ ดังนี้⁵

⁵อ้างอิงในกรมสอบสวนคดีพิเศษ. รายงานการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. หน้า 66-80. ออนไลน์ <https://www.dsi.go.th/th/Detail/134030885274333104>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2569

1. ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

(1) ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานในปัจจุบัน

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมพิเศษ สามารถคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ เอกชน และประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของกระทรวงยุติธรรม โดยยึดหลักนิติธรรม (Rule of Law) รวมถึงพัฒนากระบวนการสอบสวนใกล้เคียงมาตรฐานสากลและร่วมมือกับต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะความล่าช้าในการรวบรวมพยานหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้สำนวนคดีไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา การทำงานควรคำนึงถึงความครบถ้วนของพยานหลักฐาน ความเป็นอิสระในการทำงาน และผลประโยชน์ของประเทศมากกว่าการตอบสนองนโยบายการเมือง

(2) ความคาดหวังต่อการดำเนินงาน

- การนำแผนปฏิบัติการของกระทรวงยุติธรรมมากำกับการทำงาน โดยเน้นการบังคับใช้กฎหมาย การสืบสวนสอบสวนให้มีมาตรฐาน และการปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี
- การพัฒนาองค์กรภายใน ได้แก่ ปรับโครงสร้างให้เหมาะสม คัดเลือกบุคลากรใหม่ด้วยระบบสอบแข่งขัน และจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ โดยใช้ DSI Academy เพื่อเสริมทักษะด้านเทคโนโลยี ภาษาอังกฤษ จีน และการวิเคราะห์ข่าวกรอง
- การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการวิเคราะห์ข้อมูล สืบสวนสอบสวน และพยากรณ์แนวโน้มอาชญากรรม
- การจัดทำสำนวนการสอบสวนที่รวดเร็วและมีคุณภาพ โดยบูรณาการร่วมกับพนักงานอัยการตั้งแต่ต้นคดี
- การกระจายอำนาจสู่ภูมิภาค โดยขยายโครงสร้างเป็น 9 ภาค เพื่อให้บริการยุติธรรมเข้าถึงประชาชนทั่วถึง และพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรอิสระที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

(3) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ต้องรวดเร็ว ตรวจสอบได้ เสมอภาค เป็นกลาง และสื่อสารภารกิจต่อสาธารณชน
- สร้างความโปร่งใสและต่อต้านการทุจริต โดยทำงานด้วยความสุจริต และยึดเกียรติศักดิ์ศรีขององค์กร
- พัฒนาการสื่อสารกับสื่อมวลชน เปิดเผยข้อมูลเป็นปกติ ลดข้อกังวลเรื่องการเมืองและความโปร่งใส
- เรงรัดคดีสำคัญ โดยบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมต่อสาธารณชน
- ส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและความเชื่อมั่น

2. ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

(1) จุดเด่นของการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จัดการคดีซับซ้อนได้ดี มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีการใช้เทคโนโลยีทันสมัยเพื่อสนับสนุนการสืบสวนสอบสวน มีการบูรณาการกับหน่วยงานอื่นอย่างมีประสิทธิภาพ มีภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ โปร่งใส และยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม และมีสถาบันการสอบสวนคดีพิเศษที่ช่วยพัฒนาศักยภาพบุคลากร

(2) ข้อควรปรับปรุง/สิ่งที่ต้องพัฒนา ได้แก่ ปรับปรุงกระบวนการทำงานและโครงสร้างองค์กรให้ทันต่ออาชญากรรมรูปแบบใหม่ ยกย่องการใช้เทคโนโลยี เช่น Big Data, AI, การติดตามธุรกรรมทางการเงิน เพิ่มความรวดเร็วและความชัดเจนในการดำเนินคดี โดยเฉพาะคดีสำคัญ พัฒนาการบูรณาการข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าถึงได้มากขึ้น ส่งเสริมการทำงานเชิงรุก เช่น ลงพื้นที่จริงหรือใช้ทีมเฉพาะกิจ

(3) ความเชื่อมั่นและแนวทางยกระดับ ในมุมมองของประชาชนและหน่วยงานอื่น ๆ มีความเชื่อมั่นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่เลือกปฏิบัติ โดยมีแนวทางยกระดับความเชื่อมั่น ได้แก่ การสร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับทุกขั้นตอน ป้องกันการทุจริตและการแทรกแซงทางการเมือง ควรสื่อสารข้อมูลต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง โปร่งใส และตรวจสอบได้

(4) ความคาดหวังต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้แก่ พัฒนาองค์กรและเทคโนโลยีรองรับอาชญากรรมยุคใหม่ ดำเนินงานด้วยความสุจริต โปร่งใส และไม่ถูกแทรกแซงทางการเมือง มีการสื่อสารผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่สังคม ทำงานเชิงรุก รวดเร็ว มีความชัดเจนในคดีสำคัญ และรักษาบทบาทความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและความเป็นมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการสำรวจแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ทั้งในเชิงปริมาณ ประกอบด้วยวิธีการศึกษา ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การดำเนินการ การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการศึกษา และในเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม โดยมีระเบียบวิธีการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

3.1.1 การกำหนดกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในศึกษานี้ประกอบด้วย ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เครือข่ายภาคประชาชนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และประชาชนทั่วไป ตามลักษณะสำคัญขององค์การกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ดังนี้

ผู้รับบริการ	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
1) ผู้ร้องทุกข์/ร้องเรียน 2) ผู้ร้องขอ ได้แก่ ประชาชน องค์การเอกชน นิติบุคคล ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐที่ยื่นคำร้องขอ 3) หน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการในส่วนของการส่งมอบสำนวนการสืบสวน 4) ส่วนราชการ องค์การเอกชน นิติบุคคล รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐในประเทศ 5) ส่วนราชการ องค์การเอกชน นิติบุคคล รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐในต่างประเทศ 6) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันการเกิดอาชญากรรมพิเศษ (เครือข่ายทุกภาคส่วน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และเครือข่ายระหว่างประเทศ)	1) ผู้ร้องทุกข์/ร้องเรียน 2) ผู้ร้องขอ ได้แก่ ประชาชน องค์การเอกชน นิติบุคคล ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐที่ยื่นคำร้องขอ 3) ผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานและใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ กสพ. และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ถูกกล่าวหา ผู้ต้องหา พยาน ผู้เกี่ยวข้อง 4) หน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง (ส่งสำนวน) เช่น สตช., สำนักงาน ป.ป.ท., สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงานอัยการทหาร, สำนักงานอัยการสูงสุด 5) ส่วนราชการ องค์การเอกชน นิติบุคคล รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร สูตรของ Taro Yamane¹ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

(ค่า e นิยมใช้ .05 หรือ .01)

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรกฎาคม 2566. หน้า 157-158.

ปัจจุบัน (31 ธันวาคม 2568) ประเทศไทยมีจำนวนประชากร จำนวน 65,809,011 คน (ข้อมูลสถิติประชากรจากสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง)² ดังนั้นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสำรวจจำนวนไม่น้อยกว่า 400 คน ทั้งนี้ การศึกษาวิจัยนี้ ใช้ตารางของ Taro Yamane ที่เป็น ตารางสำเร็จรูป ที่คำนวณมาให้เรียบร้อยแล้ว โดยคิดระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 2% คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสำรวจจำนวน 2,500 คน

ขนาดประชากร (N)	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละระดับความคลาดเคลื่อน (e)					
	±1%	±2%	±3%	±4%	±5%	±10%
500					222	83
1,000				385	286	91
1,500			638	441	316	94
2,000			714	476	333	95
2,500		1,250	769	500	345	96
3,000		1,364	811	517	353	97
3,500		1,458	843	530	359	97
4,000		1,538	870	541	364	98
4,500		1,067	891	549	367	98
5,000		1,667	909	556	370	98
6,000		1,765	938	566	375	98
7,000		1,842	959	574	378	99
8,000		1,905	976	580	381	99
9,000		1,957	989	584	383	99
10,000	5,000	2,000	1,000	588	385	99
15,000	6,000	2,143	1,034	600	390	99
20,000	6,667	2,222	1,053	606	392	100
25,000	7,143	2,273	1,064	610	394	100
50,000		2,381	1,087	617	397	100
100,000		2,439	1,099	621	398	100
∞		2,500	1,111	625	400	100

² ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2568. <https://www.dopa.go.th/news/cate1/view10417>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2569.

3.2 การสุ่มตัวอย่าง

การศึกษารั้ครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose sampling) จากกลุ่มประชากร ตามข้อ 3.1.1

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษารั้ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมแบบสำรวจ ซึ่งได้รับแบบสำรวจคืนในจำนวนที่เกินกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ดังนี้

3.3.1 วิธีการเก็บรวบรวมแบบสำรวจ

วิธีการเก็บรวบรวมแบบสำรวจมี 3 วิธีการ ดังนี้

1) การดำเนินการโดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายในสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ ในรูปแบบออนไลน์ <https://link.dsi.go.th/IXjrM1> หรือสแกนผ่าน QR code และแบบสำรวจ (Paper) ประกอบด้วย

(1) กองคดี กองปฏิบัติการคดีพิเศษภาครวมทั้งศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษเขตพื้นที่ทั้ง 10 แห่ง กองบริหารคดีพิเศษ และส่วนเครือข่ายการป้องกันการเกิดอาชญากรรมพิเศษ กองนโยบายและยุทธศาสตร์ จัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ร้องขอ/ผู้ร้องทุกข์/ผู้ร้องเรียน ผู้กล่าวหา/ผู้เสียหาย ผู้ถูกกล่าวหา/ผู้ต้องหา พยาน ผู้แทน/ผู้รับมอบอำนาจ แห่่งข่าวบุคคล (ผู้เกี่ยวข้องกับข่าว/ผู้ให้ข้อมูลข่าว) เครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เครือข่ายภาคประชาชน กลุ่มผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนที่มาติดต่อประสานงาน ติดต่อราชการ หรือมารับบริการ

(2) สำนักงานเลขานุการกรม จัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนที่มาประสานงาน ติดต่อราชการ หรือมารับบริการ และส่วนประชาสัมพันธ์ เผยแพร่แบบสำรวจบนสื่อสังคมออนไลน์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้แก่ Facebook, Line, Instagram, TikTok, X, และ YouTube เพื่อจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชาชนผู้รับบริการผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

(3) กองเทคโนโลยีและศูนย์ข้อมูลการตรวจสอบ เผยแพร่แบบสำรวจบนเว็บไซต์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชาชนผู้รับบริการผ่านเว็บไซต์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

(4) กอง/กลุ่มงาน/ศูนย์ อื่น ๆ ที่นอกเหนือ จัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนที่มาประสานงาน ติดต่อราชการ หรือมารับบริการ

2) การขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมแบบสำรวจจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ ในรูปแบบออนไลน์ <https://link.dsi.go.th/IXjrM1> หรือสแกนผ่าน QR code และแบบสำรวจ (Paper) จำนวน 37 หน่วยงาน ได้แก่

- (1) สำนักงานคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด
- (2) สำนักงานการสอบสวน สำนักงานอัยการสูงสุด
- (3) สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด
- (4) สำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
สำนักงานอัยการสูงสุด
- (5) กรมพระธรรมนูญ
- (6) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- (7) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)
- (8) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)
- (9) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)
- (10) กรมศุลกากร
- (11) กรมสรรพากร
- (12) กรมการขนส่งทางบก
- (13) กรมการปกครอง
- (14) กรมที่ดิน
- (15) กรมเจ้าท่า
- (16) กรมประมง
- (17) สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
- (18) สำนักงานประกันสังคม
- (19) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)
- (20) กรมบัญชีกลาง
- (21) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
- (22) สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- (23) สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
- (24) กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
- (25) กรมการกงสุล
- (26) สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
- (27) กรมการจัดหางาน
- (28) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- (29) สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- (30) สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง
- (31) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- (32) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)
- (33) ธนาคารแห่งประเทศไทย
- (34) กรมทรัพย์สินทางปัญญา
- (35) สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

(36) สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม (สมอ.)

(37) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

3) การขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมแบบสำรวจจากหน่วยงานภายในสังกัดกระทรวงยุติธรรม จากบุคลากรภายในสังกัดและประชาชนที่มาติดต่อ ในรูปแบบออนไลน์ <https://link.dsi.go.th/IXjrM1> หรือสแกนผ่าน QR code และแบบสำรวจ (Paper) จำนวน 11 หน่วยงาน ได้แก่

- (1) สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
- (2) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- (3) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- (4) กรมคุมประพฤติ
- (5) กรมบังคับคดี
- (6) กรมราชทัณฑ์
- (7) สำนักงานกิจการยุติธรรม
- (8) สถาบันนิติวิทยาศาสตร์
- (9) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- (10) สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
- (11) สถาบันอนุญาโตตุลาการ

3.3.2 วิธีการเก็บโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กำหนดสัมภาษณ์จากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านอำนวยความยุติธรรม) ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานการสอบสวน ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานคดีพิเศษ ผู้แทนนายกสภานายความ นักวิชาการด้านกฎหมายมหาชน และผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

การประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group) กำหนดผู้เข้าร่วมการประชุมจากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ รวมทั้งสิ้น 19 ราย ได้แก่ ผู้แทนจากสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนจากกรมการขนส่งทางบก ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ผู้แทนจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ผู้แทนจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้แทนจากกรมศุลกากร ผู้แทนจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน ผู้แทนสำนักงานกฎหมายภาคเอกชน และผู้แทนหน่วยงาน NGO

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสำรวจครั้งนี้ ประกอบด้วย ดังนี้

1. แบบสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่ต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
3. การประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group)

3.4.1 วิธีการสร้างแบบสำรวจ

(1) การศึกษาแนวคิดทฤษฎี การศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ/ผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง

(2) การสร้างกรอบแนวคิดและแนวคำถาม นำเสนอต่อที่ประชุม คณะทำงานเพื่อร่วมกันพิจารณา กำหนดขอบเขตจัดหมวดหมู่ ความสอดคล้อง เหมาะสม และครอบคลุมตามกรอบแนวคิดและแนวคำถาม

3.4.2 การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ

ผู้ศึกษาได้นำแบบสำรวจตามข้อ 3.4.1 ไปดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสำรวจ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 30 ตัวอย่าง แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้จากการตอบแบบสำรวจฯ ผ่าน Google Form และนำข้อมูลดังกล่าว มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติหรือ SPSS เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสำรวจฯ ก่อนนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยนำผลของข้อมูลเฉพาะที่มีการวัดมาตรงส่วนประมาณค่ามาคำนวณโดยใช้สูตรของ Cronbach ซึ่งเรียกว่า “สหสัมพันธ์อัลฟา” (Alpha - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.929 ทั้งนี้ ค่าที่ควรจะเป็นต้องไม่น้อยกว่า 0.75 ดังนั้น แบบสำรวจฯ นี้ จึงเป็นเครื่องมือที่มีความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.4.3 องค์ประกอบของแบบสำรวจ

แบบสำรวจสำหรับการศึกษาฯ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานะความเกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งลักษณะคำถามที่ให้เลือกตอบคำตอบเดียวจากตัวเลือกหลายตัวเลือก (Multiple Choice Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเลือกหน่วยงานที่มาติดต่อตามที่ได้กำหนดไว้

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการใช้บริการจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ

การรับทราบข้อมูลข่าวสารของกรมสอบสวนคดีพิเศษจากช่องทางการสื่อสารใด การรับบริการกับกรมสอบสวนคดีพิเศษในเรื่องใดบ้าง และการรับรู้/รับทราบผลงานคดีพิเศษใดของ

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) การรับทราบผลงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ซึ่งลักษณะคำถามที่ให้เลือกตอบได้หลายข้อ (Multi-response Question)

ส่วนที่ 3 ความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มี 10 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) (2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) (3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) (4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) (5) หลักความโปร่งใส (Transparency) (6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) (7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) (8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) (9) หลักความเสมอภาค (Equity) และ (10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) ซึ่งลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ (Choice) ให้คะแนนแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert Scale โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานในภาพรวมเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ระดับความเชื่อมั่นมากที่สุด (5 คะแนน) ระดับความเชื่อมั่นมาก (4 คะแนน) ระดับความเชื่อมั่นปานกลาง (3 คะแนน) ระดับความเชื่อมั่นน้อย (2 คะแนน) และระดับความเชื่อมั่นน้อยที่สุด (1 คะแนน)

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเปิดสำหรับแสดงข้อคิดเห็น ความคาดหวังหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามองค์ประกอบของแบบสำรวจเชิงปริมาณ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

ส่วนที่ 2 การรับรู้เกี่ยวกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean ($\bar{x}$)) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation (SD)) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ส่วนที่ 3 ระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean ($\bar{x}$)) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation (SD)) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้น มากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ความแตกต่างเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธี Tukey HSD (Honest Significant Difference) กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พิสัย	=	$\frac{\text{ระดับคะแนนสูงสุด} - \text{ระดับคะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$
แทนค่าในสูตร	=	$\frac{5 - 1}{5} = 0.80$

จากค่าพิสัยดังกล่าว ได้นำมากำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์โดยคำนวณจากคะแนนคำตอบที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) ซึ่งแบ่งระดับค่าเฉลี่ยของความเชื่อมั่นเป็น 5 ระดับ

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับความเชื่อมั่น
1.00 - 1.80	เชื่อมั่นน้อยที่สุด
1.81 - 2.60	เชื่อมั่นน้อย
2.61 - 3.40	เชื่อมั่นปานกลาง
3.41 - 4.20	เชื่อมั่นมาก
4.21 - 5.00	เชื่อมั่นมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเปิดสำหรับแสดงข้อคิดเห็น ผู้ศึกษาได้รวบรวมแล้ววิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดหมวดหมู่ข้อเสนอแนะแล้วนำเสนอในรูปของการบรรยาย

(2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการตอบข้อคำถามปลายเปิด โดยการจัดหมวดหมู่เนื้อหาของข้อมูล โดยการการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group) และพร้อมนำเสนอในบรรยายความเรียง

3.6 สถิติที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์เชิงบรรยายหรือสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้สถิติเพื่อการพรรณนา (Descriptive Statistics) แล้วนำเสนอในรูปของตาราง พร้อมบรรยาย ได้แก่

(1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบคำอธิบาย ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนที่เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ มีการวิเคราะห์ทางสถิติ 2 วิธีในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ 1) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสองตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน โดยค่า Independent sample T-Test กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธี Tukey HSD กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ การวิเคราะห์ผลการสำรวจความเชื่อมั่นนี้ ไม่ได้ใช้ T-Test เนื่องจากในการสำรวจครั้งนี้มีตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกันมากกว่า 2 ตัวแปร

3.7 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้สื่อความหมายในการศึกษา ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
f	แทน	จำนวนความถี่
%	แทน	ร้อยละ
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean ($\bar{x}$))
sig.	แทน	พื้นที่ความน่าจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญ
Df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ หรือองศาอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลรวมของความแตกต่างยกกำลังสอง (Sum of Squares)
Ms	แทน	ค่าความแปรปรวน
F	แทน	ค่าการทดสอบความแปรปรวน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
(I) Group และ (J) Group	แทน	กลุ่มต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ทางสถิติ
Mean Difference (I-J)	แทน	ผลต่างค่าเฉลี่ย (I-J) ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง

บทที่ 4

ผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

การสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เป็นการสำรวจแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยการสำรวจเชิงปริมาณ และการสำรวจเชิงคุณภาพ ผลการสำรวจดังต่อไปนี้

4.1 ผลการสำรวจเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

การสำรวจเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสำรวจความเชื่อมั่นในรูปแบบออนไลน์ และแบบสำรวจ (Paper) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชน ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2569 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2569 มีผู้ตอบแบบสำรวจ รวมจำนวน 2,678 ราย ผลการสำรวจดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

(n=2,678)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ (%)
เพศ		
1. ชาย	1,154	43.10
2. หญิง	1,511	56.40
3. อื่น ๆ (LGBTQ+)	13	0.50
รวม	2,678	100.00
อายุ		
1. ต่ำกว่า/เท่ากับ 20 ปี	35	1.30
2. 21 - 40 ปี	1,248	46.60
3. 41 - 60 ปี	1,314	49.10
4. 60 ปีขึ้นไป	81	3.00
รวม	2,678	100.00
ระดับการศึกษาสูงสุด		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	490	18.30
2. ปริญญาตรี	1,597	59.60
3. สูงกว่าปริญญาตรี	589	22.00
4. อื่น ๆ (ไม่ได้รับการศึกษา)	2	0.10
รวม	2,678	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(n=2,678)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ (%)
อาชีพ		
1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1,762	65.80
2. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	215	8.00
3. เกษตรกร	60	2.20
4. พนักงานบริษัท/รับจ้าง	568	21.20
5. นักเรียน/นักศึกษา	54	2.00
6. อื่น ๆ (ว่างงาน, แม่บ้าน, ไม่ระบุ)	19	0.80
รวม	2,678	100.00
ความเกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ		
1. ผู้ร้องทุกข์/ผู้ร้องเรียน/ผู้เสียหาย	68	2.50
2. ผู้ร้องขอที่ยื่นคำร้องขอให้รับเป็นคดีพิเศษ แต่ไม่ได้เป็นผู้เสียหายโดยตรง	21	0.80
3. ผู้ถูกกล่าวหา/ผู้ต้องหา	6	0.20
4. พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องในคดี	42	1.60
5. ผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานหรือการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่	10	0.40
6. บุคลากรหน่วยงานที่มีอำนาจในการส่งมอบสำนวนสอบสวน	60	2.20
7. บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานอื่นของรัฐ/หน่วยงานภาคเอกชน/นิติบุคคล (ภายในประเทศ)	1,179	44.00
8. บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานต่างประเทศ หรือระหว่างประเทศ	12	0.50
9. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมป้องกันอาชญากรรมพิเศษ/เครือข่ายภาคประชาชนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ	92	3.40
10. ประชาชนทั่วไป (ผู้ติดตามข่าวสาร/ผู้มาติดต่อขอคำแนะนำทั่วไป)	1,183	44.20
11. อื่น ๆ (ไม่ระบุ)	5	0.20
รวม	2,678	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.40 รองลงมา คือ เพศชาย และ อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 43.10 และ 0.50 ตามลำดับ ด้านอายุส่วนใหญ่ อายุ 41 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.10 รองลงมา คือ อายุ 21 - 40 ปี, อายุ 60 ปีขึ้นไป และอายุต่ำกว่า/เท่ากับ 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.60, 3.00 และ 1.30 ตามลำดับ ด้านการศึกษาส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 59.60 รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี, ต่ำกว่า

ปริญญาตรี และ อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 22.00, 18.30 และ 0.10 ตามลำดับ ด้านอาชีพส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 65.80 รองลงมาคือ พนักงานบริษัท/รับจ้าง, ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 21.20, 8.00 และ 2.20 ตามลำดับ สำหรับสถานะ ความเกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ ส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป (ผู้ติดตามข่าวสาร/ผู้มาติดต่อ ขอคำแนะนำทั่วไป) คิดเป็นร้อยละ 44.20 รองลงมา คือ บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ/ หน่วยงานอื่นของรัฐ/ หน่วยงานภาคเอกชน/นิติบุคคล (ภายในประเทศ), ผู้เข้าร่วมกิจกรรมป้องกัน อาชญากรรมพิเศษ/เครือข่ายภาคประชาชนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และผู้ร้องทุกข์/ผู้ร้องเรียน/ ผู้เสียหาย คิดเป็นร้อยละ 44.00, 3.40 และ 2.50 ตามลำดับ

4.1.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการใช้บริการจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ตารางที่ 4.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

(n=2,678)

ช่องทางที่ทำให้รู้จักและทราบข้อมูลข่าวสาร ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ	จำนวน	ร้อยละ (%)
1. โทรศัพท์	1,395	24.90
2. หนังสือพิมพ์	300	5.40
3. วิทยู	221	2.90
4. วารสาร DSI (e-book)	155	2.80
5. เว็บไซต์ www.dsi.go.th	636	11.40
6. สื่อสังคมออนไลน์ (Line/Facebook/Instagram/TikTok/X/YouTube)	1,779	31.70
7. อบรม/สัมมนา	370	6.60
8. การบอกเล่า/บอกต่อ	540	9.60
9. แผ่นพับ/เอกสารแจก	171	4.00
10. อื่น ๆ (ไม่ระบุ, หนังสือราชการ)	38	0.70
รวม	5,605	100.00

* กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้จักและทราบข้อมูลข่าวสารของ กรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกรมสอบสวนคดีพิเศษของ กลุ่มตัวอย่าง อันดับแรก คือ สื่อสังคมออนไลน์ (Line/Facebook/Instagram/TikTok/X/YouTube) คิดเป็นร้อยละ 31.70 รองลงมา คือ โทรศัพท์, เว็บไซต์ www.dsi.go.th และการบอกเล่า/บอกต่อ คิดเป็นร้อยละ 24.90, 11.40 และ 9.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 การใช้บริการกรมสอบสวนคดีพิเศษ

(n=2,678)

การติดต่อหรือรับบริการ	จำนวน	ร้อยละ (%)
1. เคยใช้บริการ	311	11.60
2. ไม่เคยใช้บริการ	2,367	88.40
รวม	2,678	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ “ไม่เคยมาติดต่อ” หรือรับบริการจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 88.40

ตารางที่ 4.4 เรื่องที่ใช้บริการกรมสอบสวนคดีพิเศษ

(n=311)

เคยใช้บริการในเรื่อง	จำนวน	ร้อยละ (%)
1. ร้องขอ/ร้องทุกข์/ร้องเรียน	56	11.30
2. ตรวจสอบสถานะเรื่องร้องเรียน/สถานะทางคดี	31	6.20
3. ปฏิบัติงานร่วม/ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวเนื่องกับ DSI	108	21.70
4. ใช้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของ DSI	103	20.70
5. ขอรับคำปรึกษาด้านกฎหมาย/คดีพิเศษ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของ DSI	56	11.30
6. เข้าร่วมการประชุม/อบรม/สัมมนา/กิจกรรมของ DSI	126	25.40
7. อื่น ๆ (ให้ถ้อยคำกับพนักงานสอบสวน)	17	3.40
รวม	497	100.00

* กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ที่ใช้บริการกรมสอบสวนคดีพิเศษส่วนใหญ่เข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา/กิจกรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 25.40 รองลงมา คือ ปฏิบัติงานร่วม/ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวเนื่องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ, ใช้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และร้องขอ/ร้องทุกข์/ร้องเรียน, ขอรับการปรึกษาด้านกฎหมาย/คดีพิเศษ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 21.70, 20.70 และ 11.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ผลงานคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ได้รับรู้รับทราบ

(n=2,678)

ผลงานคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ได้รับรู้รับทราบ จากช่องทางต่าง ๆ มากที่สุด	จำนวน (คำตอบ)	ร้อยละ (%)
1. คดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคารและการฟอกเงิน เช่น คดีหุ้น MORE บริษัท มอร์ รีเทิร์น จำกัด (มหาชน)	795	7.89
2. คดีความผิดเกี่ยวกับธุรกิจการเงินนอกระบบ เช่น คดี ดิ ไอคอน กรู๊ป, คดี ชิปปิ้ง, คดี Forex-3d	1,830	18.17
3. คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น คดีการ ปนเปื้อนของเสียอุตสาหกรรมในพื้นที่อ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 ต.เขาหินซ้อน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา	493	4.89
4. คดีความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร เช่น การปราบปรามการลักลอบนำบุหรี่ ไฟฟ้าเข้ามาในราชอาณาจักร	845	8.39
5. คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เช่น คดีการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมละเมิดเครื่องหมายการค้า, การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อาหารเสริมสำหรับสุนัขที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมและเลียน เครื่องหมายการค้ายี่ห้อ แอนติโนล (Antinol)	675	6.70
6. คดีความผิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เช่น กรณีกลุ่มบุคคล ลักลอบใช้กระแสไฟฟ้าเพื่อขุดเหมืองเงินดิจิทัล ในพื้นที่ จ.สมุทรสาคร ทำให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้รับความเสียหาย	627	6.22
7. คดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมระหว่างประเทศ เช่น คดีกลุ่มชาวไทย ร่วมกับกลุ่มชาวจีนร่วมกันหลอกลวงประชาชน และจัดหาบัญชีม้า ฟอกเงิน (Operation Black Horse Down)	674	6.69
8. คดีความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น คดีการครอบครองวัตถุ อันตรายที่อาจเป็นสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติด กว่า 850 ตัน	434	4.31
9. คดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ (ฮั้ว) เช่น คดีประมูลโครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 375 พื้นที่ จ.นครปฐม (คดีก้านนก), คดีประมูลการก่อสร้างอาคารสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.)	935	9.28
10. คดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เช่น คดีแรงงานไทยเดินทางไป เก็บผลไม้ป่าที่ประเทศฟิลิปปินส์แล้วบังคับใช้แรงงานจากการทำงาน, คดีคนไทยตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์หลอกลวงให้ทำงานเป็นสแกมเมอร์ใน ฟิลิปปินส์	614	6.10
11. คดีความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินทางอาญา เช่น กรณี บริษัท เดอะนิว คอนเซ็ปต์ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด กับพวก มีพฤติการณ์ ฟอกเงินจากการ กระทำความผิดมูลฐานร่วมกันกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน	471	4.68
12. คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น กรณีการจับกุมเครือข่าย ขบวนการลักลอบขนลำเลียงยาเสพติดทางทะเลในพื้นที่ จ.ระยอง (ยาไอซ์ จำนวน 2.4 ตัน)	520	5.16

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

(n=2,678)

ผลงานคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ได้รับรู้รับทราบ จากช่องทางต่าง ๆ มากที่สุด	จำนวน (คำตอบ)	ร้อยละ (%)
13. คดีเกี่ยวกับความมั่นคง เช่น กรณีบริษัท ภูเก็ตเบส แอคเคาน์ตติ้ง จำกัด ช่วยเหลือหรือสนับสนุนหรือร่วมประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวหรือถือหุ้น แทนคนต่างด้าว (คดีนี้มี)	392	3.89
14. การกิจด้านอำนวยความสะดวก เช่น กรณีนายแพทย์บุญ วนาสิน กับพวกร่วมกันฉ้อโกงประชาชน, การแก้ไขปัญหาน้ำนอกระบบ, การช่วยเหลือคนไร้รัฐไร้สัญชาติ	699	6.94
15. อื่น ๆ (คดีฮั่ว สว., คดีเขากระโดง, คดีกักตุนน้ำมัน)	69	0.68
รวม	10,073	100.00

* กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผลงานคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ได้รับรู้รับทราบ อันดับแรก คือ คดีความผิดเกี่ยวกับธุรกิจการเงินนอกระบบ เช่น คดี ดี โอคอน กรุ๊ป, คดี ชิปปิ้งแม็กซ์, คดี Forex-3d เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 18.17 รองลงมา คือ คดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ (ฮั่ว) เช่น คดีประมูลโครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 375 พื้นที่ จ.นครปฐม (คดีก้านนก), คดีประมูลการก่อสร้างอาคารสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) เป็นต้น, คดีความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร เช่น การปราบปรามการลักลอบนำบุหรี่ไฟฟ้าเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นต้น และ คดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคารและการฟอกเงิน เช่น คดีหุ้น MORE บริษัท มอร์ รีเทิร์น จำกัด (มหาชน) เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 9.28, 8.39 และ 7.89 ตามลำดับ

4.1.3 ความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ตารางที่ 4.6 ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตามหลักธรรมาภิบาล

(n=2,678)

ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติ หน้าที่ของ กรมสอบสวนคดีพิเศษ	ความถี่ (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ (%)	ระดับ ความ เชื่อมั่น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
หลักประสิทธิภาพ (1) เชื่อมั่นว่า DSI ใช้ทรัพยากร (งบประมาณ, บุคลากร, เวลา) ในการทำคดีอย่างคุ้มค่า ภายใน ระยะเวลาที่กำหนดไว้ตาม กฎหมาย และระเบียบ	1003	900	606	107	62	4.00	0.98	79.98	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

(n=2,678)

ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติ หน้าที่ของ กรมสอบสวนคดีพิเศษ	ความถี่ (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ (%)	ระดับ ความ เชื่อมั่น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
หลักประสิทธิผล (2) เชื่อมั่นว่า DSI สามารถ สืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ จนนำไปสู่การลงโทษ ผู้กระทำผิดได้	1097	885	508	112	76	4.05	1.01	81.02	มาก
หลักการตอบสนอง (3) เชื่อมั่นว่า DSI สามารถ ให้บริการและแก้ไขปัญหาได้ ตรงตามความต้องการของ ผู้รับบริการ ภายใน ระยะเวลาที่กำหนดอย่าง เหมาะสม	1020	866	597	131	64	3.99	1.01	79.77	มาก
หลักการรับผิดชอบ/ สามารถตรวจสอบได้ (4) เชื่อมั่นว่า DSI มีความ พร้อมในการชี้แจงข้อสงสัย และแสดงความรับผิดชอบ ต่อผลกระทบที่เกิดจากการ ปฏิบัติหน้าที่	1060	873	568	111	66	4.03	1.00	80.54	มาก
หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (5) เชื่อมั่นว่า DSI มีการ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ จำเป็นอย่างสม่ำเสมอ และ จัดระบบให้ประชาชนเข้าถึง ข้อมูลได้โดยง่ายและเชื่อถือ ได้	1054	844	586	120	74	4.00	1.02	80.04	มาก
หลักนิติธรรม (6) เชื่อมั่นว่า DSI ปฏิบัติ หน้าที่ตามกฎหมายอย่าง เคร่งครัดและเป็นธรรม ต่อทุกฝ่าย ไม่เลือกปฏิบัติ	1066	858	557	117	80	4.01	1.02	80.26	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

(n=2,678)

ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติ หน้าที่ของ กรมสอบสวนคดีพิเศษ	ความถี่ (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ (%)	ระดับ ความ เชื่อมั่น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
หลักความเสมอภาค (7) เชื่อมั่นว่า DSI ให้บริการ แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียม กัน โดยคำนึงถึงโอกาสใน การเข้าถึงบริการอย่าง เหมาะสม เพียงพอ	1053	868	566	111	80	4.01	1.02	80.19	มาก
หลักการมีส่วนร่วม/มุ่งเน้น ฉันทามติ (8) เชื่อมั่นว่า DSI เปิด โอกาสให้ประชาชนแจ้ง เบาะแสหรือแสดงความ คิดเห็นเพื่อปรับปรุงการ ทำงาน	1125	875	520	94	64	4.08	0.98	81.68	มาก
หลักการกระจายอำนาจ (9) เชื่อมั่นว่า DSI มีการ มอบหมายอำนาจการ ตัดสินใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานใน ระดับต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานมีความ คล่องตัวและมีอิสระ	1029	889	578	113	69	4.01	1.00	80.13	มาก
หลักคุณธรรม/จริยธรรม (10) เชื่อมั่นว่า เจ้าหน้าที่ DSI ปฏิบัติหน้าที่ด้วย จิตสำนึกทางศีลธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณ วิชาชีพ และประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดีของสังคม	1108	852	536	108	74	4.05	1.01	81.00	มาก
รวม						4.02	1.01	80.46	มาก

* เกณฑ์การแปลค่าดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง เชื่อมั่นน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง เชื่อมั่นน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง เชื่อมั่นปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง เชื่อมั่นมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง เชื่อมั่น
มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) คิดเป็นร้อยละ 80.46 อันดับแรก คือ “เชื่อมั่นว่า DSI เปิดโอกาสให้ประชาชนแจ้งเบาะแสหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงการทำงาน” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) คิดเป็นร้อยละ 81.68 รองลงมา คือ “เชื่อมั่นว่า DSI สามารถสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ จนนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำผิดได้” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$), “เชื่อมั่นว่า เจ้าหน้าที่ DSI ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตสำนึกทางศีลธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$), “เชื่อมั่นว่า DSI มีความพร้อมในการชี้แจงข้อสงสัย และแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) คิดเป็นร้อยละ 81.02, 81.00 และ 80.54 ตามลำดับ ในขณะที่ “เชื่อมั่นว่า DSI สามารถให้บริการและแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ ภายในระยะเวลาที่กำหนดอย่างเหมาะสม” มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) คิดเป็นร้อยละ 79.77

จากตารางที่ 4.6 ดังกล่าว สามารถเรียงลำดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษตามลำดับได้ตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ลำดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตามหลักธรรมาภิบาล (n=2,678)

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance Framework)	ร้อยละ %	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ระดับความ เชื่อมั่น
1. หลักการมีส่วนร่วม/การแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)	81.68	4.05	มาก
2. หลักประสิทธิผล (Effectiveness)	81.02	4.05	มาก
3. หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)	81.00	4.05	มาก
4. หลักการะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)	80.54	4.03	มาก
5. หลักนิติธรรม (Rule of Law)	80.26	4.01	มาก
6. หลักความเสมอภาค (Equity)	80.19	4.01	
7. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)	80.13	4.01	มาก
8. หลักเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency)	80.04	4.00	มาก
9. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)	79.98	4.00	มาก
10. หลักการตอบสนอง (Responsiveness)	79.77	3.99	มาก
รวม	80.46	4.02	มาก

* เกณฑ์การแปลค่าดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง เชื่อมั่นน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง เชื่อมั่นน้อย ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง เชื่อมั่นปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง เชื่อมั่นมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง เชื่อมั่นมากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ลำดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) คิดเป็นร้อยละ 80.46 โดยความเชื่อมั่นตาม “หลักการมีส่วนร่วม/การแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) คิดเป็นร้อยละ 81.68 รองลงมา คือ “หลักประสิทธิผล (Effectiveness)” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) “หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) และ “หลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)” ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นเท่ากับ ($\bar{x} = 4.03$) คิดเป็นร้อยละ 81.02, 81.00 และ 80.54 ตามลำดับ ในขณะที่ “หลักการตอบสนอง (Responsiveness)” มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.99$) คิดเป็นร้อยละ 79.77

ตารางที่ 4.8 ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

(n=2,678)

ลำดับ	เพศ	จำนวน (ราย)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ร้อยละ (%)	ระดับความเชื่อมั่น
1	ชาย	1,154	3.91	1.05	78.26	เชื่อมั่นมาก
2	หญิง	1,511	4.11	0.85	82.13	เชื่อมั่นมาก
3	อื่นๆ (LGBTQ+)	13	4.05	1.74	81.08	เชื่อมั่นมาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่าระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) คิดเป็นร้อยละ 82.13 และรองลงมาคือ เพศอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) และเพศชาย มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$) และ คิดเป็นร้อยละ 81.08 และ 78.26 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

(n=2,678)

ลำดับ	อายุ	จำนวน (ราย)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ร้อยละ (%)	ระดับความ เชื่อมั่น
1	ต่ำกว่า/เท่ากับ 20 ปี	35	4.78	0.50	95.66	เชื่อมั่นมากที่สุด
2	21 - 40 ปี	1,248	4.17	1.00	83.31	เชื่อมั่นมาก
3	41 - 60 ปี	1,314	4.04	0.94	80.89	เชื่อมั่นมาก
4	60 ปีขึ้นไป	81	3.97	0.95	79.47	เชื่อมั่นมาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่าระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่อายุต่ำกว่า/เท่ากับ 20 ปี มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$) คิดเป็นร้อยละ 95.66 และรองลงมาคืออายุ 21 - 40 ปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$), อายุ 41 - 60 ปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) และอายุ 60 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$ คิดเป็นร้อยละ 83.31, 80.89 และ 79.47 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษา

(n=2,678)

ลำดับ	การศึกษา	จำนวน (ราย)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ร้อยละ (%)	ระดับความ เชื่อมั่น
1	ต่ำกว่าปริญญาตรี	490	3.68	1.13	73.56	เชื่อมั่นมาก
2	ปริญญาตรี	1,597	3.86	1.09	77.24	เชื่อมั่นมาก
3	สูงกว่าปริญญาตรี	589	3.99	1.06	79.88	เชื่อมั่นมาก
4	อื่น ๆ (ไม่ได้ศึกษา)	2	4.00	0.70	80.00	เชื่อมั่นมาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่าระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษา ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการศึกษา ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) คิดเป็นร้อยละ 80.00 และรองลงมาคือ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.99$), ปริญญาตรี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$), ต่ำกว่าปริญญาตรี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$), คิดเป็นร้อยละ 79.88, 77.24 และ 73.56 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

(n=2,678)

ลำดับ	อาชีพ	จำนวน (ราย)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ร้อยละ (%)	ระดับความ เชื่อมั่น
1	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1,762	3.89	0.94	77.73	เชื่อมั่นมาก
2	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	215	4.48	0.87	89.61	เชื่อมั่นมากที่สุด
3	เกษตรกร	60	4.14	1.23	82.83	เชื่อมั่นมาก
4	พนักงานบริษัท/รับจ้าง	568	4.22	0.89	84.38	เชื่อมั่นมากที่สุด
5	นักเรียน/นักศึกษา	54	4.56	0.73	91.15	เชื่อมั่นมากที่สุด
6	อื่น ๆ (ว่างงาน, แม่บ้าน, ไม่ระบุ)	19	4.00	1.00	80.00	เชื่อมั่นมาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่าระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) คิดเป็นร้อยละ 91.15 และรองลงมาคือ อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$), พนักงานบริษัท/รับจ้าง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$), เกษตรกร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) อาชีพอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) คิดเป็นร้อยละ 89.61, 84.38, 82.83 และ 80.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานะความเกี่ยวข้อง

(n=2,678)

ลำดับ	สถานะความเกี่ยวข้อง	จำนวน (ราย)	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ร้อยละ (%)	ระดับความเชื่อมั่น
1	กลุ่มผู้รับบริการ / ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในคดี	147	3.95	1.08	79.03	เชื่อมั่นมาก
2	กลุ่มหน่วยงานเครือข่ายและองค์กรพันธมิตร	1,254	3.99	0.88	79.81	เชื่อมั่นมาก
3	กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน	1,277	4.06	0.99	81.27	เชื่อมั่นมาก

* - **กลุ่มผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในคดี** ได้แก่ ผู้ร้องทุกข์/ผู้ร้องเรียน/ผู้เสียหาย, ผู้ร้องขอที่ยื่นคำร้องขอให้รับเป็นคดีพิเศษ, ผู้ถูกกล่าวหา/ผู้ต้องหา, พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องในคดี, ผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานหรือการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่

- **กลุ่มหน่วยงานเครือข่ายและองค์กรพันธมิตร** ได้แก่ บุคลากรหน่วยงานที่มีอำนาจส่งมอบสำนวนการสอบสวน (เช่น สตช., ป.ป.ช., ป.ป.ท., อัยการสูงสุด, อัยการทหาร), บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือบุคลากรหน่วยงานภาคเอกชน/นิติบุคคล (ภายในประเทศ), บุคลากรองค์กรต่างประเทศ/หน่วยงานต่างประเทศ หรือระหว่างประเทศ

- **กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน** ได้แก่ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมป้องกันอาชญากรรมพิเศษ/เครือข่ายภาคประชาชน DSI, ประชาชนทั่วไป (ผู้ติดตามข่าวสาร/ผู้มาติดต่อขอคำแนะนำทั่วไป)

จากตารางที่ 4.12 พบว่าระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานะความเกี่ยวข้องในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะอยู่ในกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) คิดเป็นร้อยละ 81.27 และรองลงมา คือ กลุ่มหน่วยงานเครือข่ายและองค์กรพันธมิตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) และกลุ่มผู้รับบริการ / ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในคดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) คิดเป็นร้อยละ 79.81 และ 79.03 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในภาพรวม

(n=2,678)

ความเชื่อมั่น	ภาพรวม	กลุ่มผู้รับบริการ / ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ในคดี	กลุ่มหน่วยงาน เครือข่ายและองค์กร พันธมิตร	กลุ่มเครือข่ายภาค ประชาชน
ค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X}$)	4.02	3.95	3.99	4.06
ร้อยละโดยรวม (%)	80.46	79.03	79.81	81.27

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ($\bar{X} = 4.02$) คิดเป็นร้อยละ 80.46 โดยจำแนกตามสถานะความเกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดที่ ($\bar{X} = 4.06$) คิดเป็นร้อยละ 81.27 รองลงมาคือ กลุ่มหน่วยงานเครือข่ายและองค์กรพันธมิตร ($\bar{X} = 3.99$) และกลุ่มผู้รับบริการ / ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในคดี ($\bar{X} = 3.95$) คิดเป็น ร้อยละ 79.81 และ 79.03 ตามลำดับ

ทั้งนี้ ตามแผนปฏิบัติการราชการรายปี (พ.ศ. 2569) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับค่าความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ร้อยละความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (ร้อยละ 77) ซึ่งค่าที่ได้มากกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

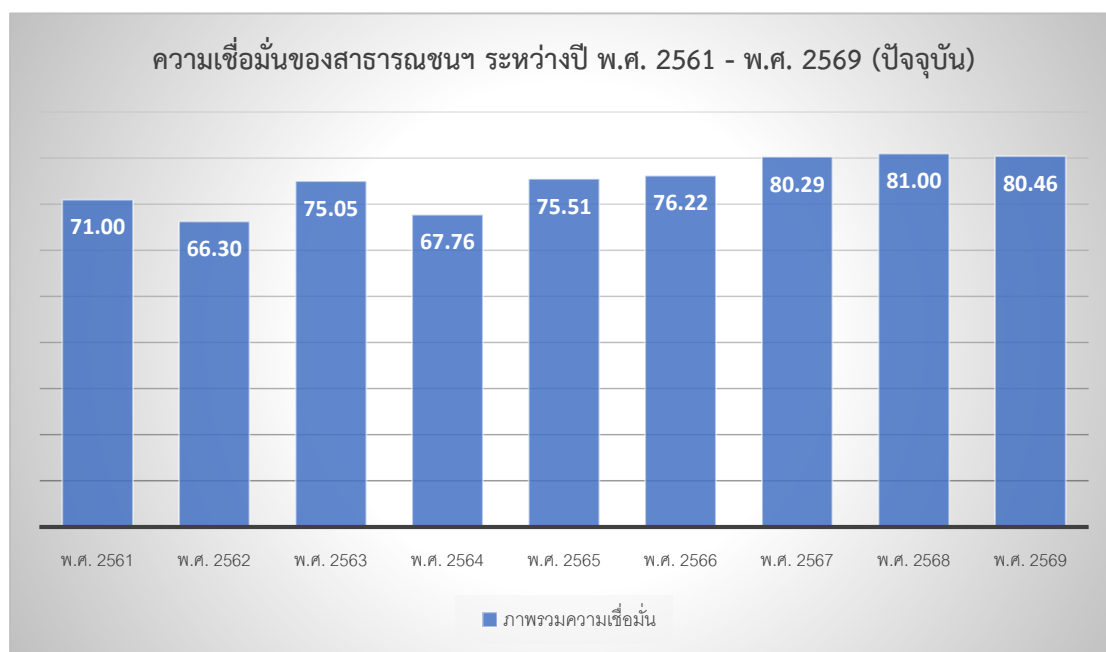
จากผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษดังกล่าว สามารถเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2569 (ปัจจุบัน) ได้ตามแผนภาพที่ 4.1 และ 4.2

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตั้งแต่ พ.ศ. 2561 - 2568

ความเชื่อมั่นของสาธารณชนฯ	คิดเป็นร้อยละ (%)
พ.ศ. 2561	71.00
พ.ศ. 2562	66.30
พ.ศ. 2563	75.05
พ.ศ. 2564	67.76
พ.ศ. 2565	75.51
พ.ศ. 2566	76.22
พ.ศ. 2567	80.29
พ.ศ. 2568	81.00
พ.ศ. 2569	80.46

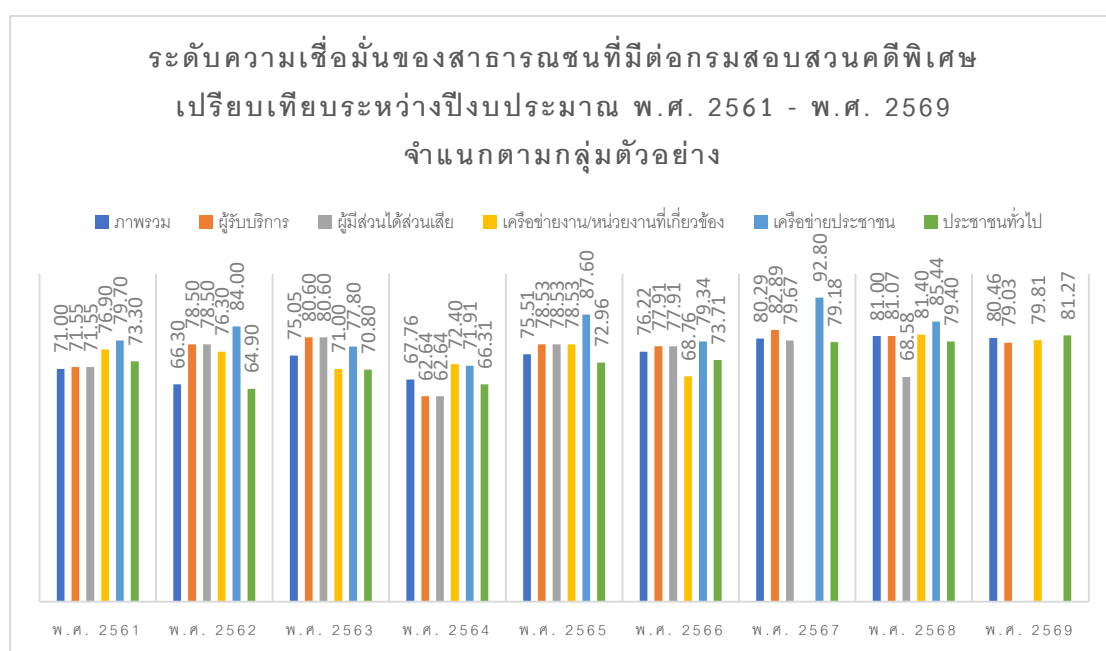
จากตารางที่ 4.14 พบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (ปัจจุบัน) มีระดับความเชื่อมั่นคิดเป็นร้อยละ 80.46

แผนภาพที่ 4.1 ระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ เปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2569

จากแผนภาพที่ 4.1 เมื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2569 พบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 จะมีระดับความเชื่อมั่นฯ อยู่ที่ร้อยละ 80.46

แผนภาพที่ 4.2 ระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ เปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2569 จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

* พ.ศ. 2569 ■ ภาพรวม 80.46% ■ กลุ่มผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในคดี 79.03%
 ■ กลุ่มหน่วยงานเครือข่ายและองค์กรพันธมิตร 79.81% ■ กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน 81.27%

จากแผนภาพที่ 4.2 ความเชื่อมั่นที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษของปีระหว่างปี พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ. 2569 พบว่าภาพรวมความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการ หน่วยงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง มีค่าความเชื่อมั่นมีความใกล้เคียงกัน สำหรับกลุ่มประชาชนจะมีค่าความเชื่อมั่นมากและน้อยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละปีที่มีคดีพิเศษที่เป็นที่สนใจของประชาชน

4.1.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

(1) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยใช้ One – way ANOVA

สำหรับกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีจำนวนกลุ่ม (ตัวแปรต้น) มากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และสถานะความเกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยใช้ One - way ANOVA เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบเป็น รายคู่ โดยใช้ Tukey HSD (Honest Significant Difference)

(2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษรายคู่ โดยใช้ Tukey HSD (Honest Significant Difference)

การทดสอบ Tukey HSD (Honest Significant Difference) คือ การทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบเป็น รายคู่ เป็นการทดสอบทางสถิติแบบ post-hoc ที่ใช้หลังจากทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทุกคู่ที่เป็นไปได้ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาว่าคู่ใดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการทดสอบ Tukey HSD จะช่วยให้เราทราบว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่พบในการวิเคราะห์ ANOVA นั้นมาจากคู่กลุ่มไหน

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ One-way ANOVA และวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยการทดสอบ Tukey HSD ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำแนกตามเพศ

เพศ/ความแปรปรวน	SS	Df	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	24.53	2	12.26	13.76	0.000*
ภายในกลุ่ม	2383.99	2675	0.89		
รวม	2408.52	2677			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เพศแตกต่างกันมีความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ตามตารางที่ 4.16 ต่อไป

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่จำแนกตามเพศ (Post-hoc : Tukey HSD)

เพศ		Mean Difference (I-J)	Sig.
(I) Group	(J) Group		
(1) ชาย	หญิง	-0.19	0.000*
(2) LGBTQ+	ชาย	0.14	0.854
(3) LGBTQ+	หญิง	-0.05	0.978

จากตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ กลุ่มตัวอย่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง มีความเชื่อมั่นฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำแนกตามอายุ

อายุ/ความแปรปรวน	SS	Df	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	25.64	3	8.55	9.59	0.000*
ภายในกลุ่ม	2382.87	2674	0.89		
รวม	2408.51	2677			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อายุแตกต่างกันมีความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ตามตารางที่ 4.18 ต่อไป

ตาราง 4.18 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่จำแนกตามอายุ (Post-hoc : Tukey HSD)

อายุ		Mean Difference (I-J)	Sig.
(I) Group	(J) Group		
(1) ต่ำกว่า/เท่ากับ 20 ปี	20 – 40 ปี	0.74	0.000*
(2) ต่ำกว่า/เท่ากับ 20 ปี	41 – 60 ปี	0.81	0.000*
(3) ต่ำกว่า/เท่ากับ 20 ปี	60 ปีขึ้นไป	0.62	0.007
(4) 21 – 40 ปี	41 – 60 ปี	0.07	0.227
(5) 21 – 40 ปี	60 ปีขึ้นไป	-0.12	0.680
(6) 41 – 60 ปี	60 ปีขึ้นไป	-0.19	0.286

จากตารางที่ 4.18 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า/เท่ากับ 20 ปี มีความเชื่อมั่นฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับกลุ่มที่มีอายุ 20 – 40 ปี และอายุ 41 – 60 ปี

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ
จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา/ความแปรปรวน	SS	Df	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	13.67	4	3.42	3.81	0.000*
ภายในกลุ่ม	2394.84	2673	0.89		
รวม	2408.51	2677			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ตามตารางที่ 4.20 ต่อไป

ตาราง 4.20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่จำแนกตามระดับการศึกษา (Post-hoc : Tukey HSD)

อายุ		Mean Difference	Sig.
(I) Group	(J) Group	(I-J)	
(1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	0.17	0.000*
(2) ต่ำกว่าปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	0.07	0.715
(3) ต่ำกว่าปริญญาตรี	ไม่ได้ศึกษา	-0.25	0.995
(4) ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	-0.10	0.173
(5) ปริญญาตรี	ไม่ได้ศึกษา	-0.43	0.968
(6) สูงกว่าปริญญาตรี	ไม่ได้ศึกษา	-0.32	0.988

จากตารางที่ 4.20 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความเชื่อมั่นฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ
จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ/ความแปรปรวน	SS	Df	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	177.02	5	23.04	27.29	0.000*
ภายในกลุ่ม	2291.49	2672	0.85		
รวม	2468.51	2677			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาชีพแตกต่างกันมีความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ตามตารางที่ 4.22 ต่อไป

ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่จำแนกตามอาชีพ (Post-hoc : Tukey HSD)

อายุ		Mean Difference (I-J)	Sig.
(I) Group	(J) Group		
(1) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย		0.000*
(2) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	เกษตรกร		0.602
(3) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัท/รับจ้าง		0.000*
(4) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	นักเรียน/นักศึกษา		0.000*
(5) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	อื่น ๆ (ว่างงาน/แม่บ้าน)		0.512
(6) ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	เกษตรกร		0.046
(7) ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	พนักงานบริษัท/รับจ้าง		0.000*
(8) ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	นักเรียน/นักศึกษา		0.478
(9) ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	อื่น ๆ (ว่างงาน/แม่บ้าน)		0.000*
(10) พนักงานบริษัท/รับจ้าง	เกษตรกร		0.281
(11) พนักงานบริษัท/รับจ้าง	อื่น ๆ (ว่างงาน/แม่บ้าน)		0.186
(12) นักเรียน/นักศึกษา	พนักงานบริษัท/รับจ้าง		0.037
(13) นักเรียน/นักศึกษา	เกษตรกร		0.079
(14) นักเรียน/นักศึกษา	อื่น ๆ (ว่างงาน/แม่บ้าน)		0.000*
(15) อื่น ๆ (ว่างงาน/แม่บ้าน)	เกษตรกร		1.047

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ กลุ่มตัวอย่างอาชีพที่มีความเชื่อมั่นต่อการทดสอบสวนคดีพิเศษแตกต่างกัน ได้แก่

- (1) กลุ่มรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความเชื่อมั่นฯ แตกต่างจาก กลุ่มธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
- (2) กลุ่มรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความเชื่อมั่นฯ แตกต่างจาก กลุ่มพนักงานบริษัท/รับจ้าง
- (3) กลุ่มรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความเชื่อมั่นฯ แตกต่างจาก กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา
- (4) กลุ่มธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีความเชื่อมั่นฯ แตกต่างจาก กลุ่มพนักงานบริษัท/รับจ้าง
- (5) กลุ่มธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีความเชื่อมั่นฯ แตกต่างจาก กลุ่มอื่น ๆ (ว่างงาน/แม่บ้าน)
- (6) กลุ่มกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา มีความเชื่อมั่นฯ แตกต่างจาก กลุ่มอื่น ๆ (ว่างงาน/แม่บ้าน)

ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำแนกตามสถานะความเกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ความเกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ/ความแปรปรวน	SS	Df	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4.15	2	4.475	2.312	0.099
ภายในกลุ่ม	2404.35	2675	0.526		
รวม	2408.50	2677			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สถานะความเกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษแตกต่างกันมีความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษไม่แตกต่างกัน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.1.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

จากแบบสำรวจความเชื่อมั่นฯ กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ดังนี้

1. พัฒนาประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการดำเนินงาน

- เร่งรัดการสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีให้รวดเร็วยิ่งขึ้น
- ลดความล่าช้าในการให้บริการและการติดตามคดี
- เพิ่มประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

2. สร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้

- ดำเนินงานอย่างเป็นธรรม โปร่งใส และยึดหลักนิติธรรม
- เปิดเผยความคืบหน้าของคดีในระดับที่เหมาะสม
- สร้างความเชื่อมั่นว่าการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปโดยไม่เลือกปฏิบัติ

3. ยกระดับการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารกับประชาชน

- ประชาสัมพันธ์บทบาท ภารกิจ และผลการดำเนินงานของหน่วยงานให้มากขึ้น
- สื่อสารข้อมูลข่าวสารและความคืบหน้าของคดีอย่างต่อเนื่อง
- เผยแพร่ความรู้เพื่อป้องกันประชาชนจากการถูกหลอกลวงหรืออาชญากรรมรูปแบบใหม่

4. บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเป็นธรรม

- ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาดและตรงไปตรงมา
- เร่งรัดการปราบปรามการทุจริตและอาชญากรรมที่สร้างผลกระทบต่อประชาชน
- ค้ำครองสิทธิของผู้เสียหายและสร้างความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

5. พัฒนาศักยภาพบุคลากร

- เพิ่มการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ของเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง
- ส่งเสริมทักษะด้านกฎหมาย เทคโนโลยี และการสืบสวนเฉพาะทาง
- พัฒนาการให้บริการประชาชนด้วยจิตบริการ (Service Mind)

6. นำเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

- ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบฐานข้อมูล และ AI สนับสนุนการสืบสวน
- พัฒนาระบบติดตามสถานะคดีที่ประชาชนสามารถตรวจสอบได้
- ยกระดับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานและการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล

7. เสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อองค์กร

- รักษาความเป็นองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่น่าไว้วางใจของประชาชน
- ปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระ สุจริต และยึดประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ
- พัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับความคาดหวังของสังคม

8. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

- เปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม
- จัดกิจกรรมให้ความรู้และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2 ผลการสำรวจเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

4.2.1 การสำรวจเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ที่กำหนดสัมภาษณ์จากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 ท่าน ได้แก่ (1) รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านอำนวยความยุติธรรม) มุ่งประเมินภาพรวมเชิงนโยบาย การใช้ทรัพยากร และภาพลักษณ์องค์กร (2) ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานการสอบสวน มุ่งประเมินคุณภาพกระบวนการสืบสวนสอบสวนและการทำงานร่วมกัน (3) ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานคดีพิเศษ มุ่งประเมินคุณภาพสำนวนและผลสัมฤทธิ์ของคดี (4) ผู้แทนนายกสภาทนายความ มุ่งสะท้อนมุมมองด้านนิติธรรม สิทธิมนุษยชน และความเป็นธรรม (5) นักวิชาการด้านกฎหมายมหาชน มุ่งประเมินเชิงวิชาการและเปรียบเทียบกับมาตรฐานสากล (6) ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มุ่งประเมินความโปร่งใส ความเป็นอิสระ และกลไกตรวจสอบสามารถสรุปประเด็นสำคัญในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. มุมมองเชิงนโยบายและภาพรวม (Macro-level) จากรองปลัดกระทรวงยุติธรรม (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านอำนวยความยุติธรรม)

1.1 ความคุ้มค่าและประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (งบประมาณและบุคลากร) เพื่อสร้างผลสัมฤทธิ์ต่อสังคม

กรมสอบสวนคดีพิเศษมีการใช้ทรัพยากรด้านงบประมาณและบุคลากรโดยรวมเป็นไปตามเป้าหมายของหน่วยงาน และมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อกระทรวงอย่างต่อเนื่อง แม้จะยังไม่ได้ลงลึกในรายละเอียดเชิงบริหารคดี แต่จากจำนวนคดีและผลการดำเนินงานที่ปรากฏ เห็นว่าการใช้ทรัพยากรมีความคุ้มค่าในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะการดำเนินคดีสำคัญและเรื่องเร่งด่วน เช่น คดีทรัพย์สินทางปัญญา การละเมิดลิขสิทธิ์ และคดีน้ำมัน ซึ่งมีความก้าวหน้าและได้รับการติดตามจากผู้บริหารอย่างใกล้ชิด

ทั้งนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษยังเผชิญข้อจำกัดด้านงบประมาณและอัตรากำลัง เนื่องจากนโยบายภาครัฐที่มุ่งลดจำนวนบุคลากรและจำกัดการเพิ่มงบประมาณ ส่งผลให้กรมต้องมุ่งพัฒนาศักยภาพและความเชี่ยวชาญของบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่และปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและ

สนับสนุนการสืบสวนสอบสวน เพื่อลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี โดยยังมีข้อสังเกตว่าการนำ AI มาใช้ในระบบการสอบสวนจำเป็นต้องมีมาตรฐานและระบบรับรองความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อให้สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในระบบการยุติธรรมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงปัญหาดีค่างสะสม ความซับซ้อนของคดีพิเศษ และข้อจำกัดด้านบุคลากรในหน่วยงานภูมิภาค ซึ่งส่งผลกระทบต่อความรวดเร็วในการดำเนินงาน

1.2 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่

ระดับความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษในปัจจุบันมีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต โดยเฉพาะจากผลการดำเนินคดีที่มีความคืบหน้าและสามารถนำไปสู่การสั่งฟ้องหรือการดำเนินคดีในหลายกรณี ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อบทบาทของกรมมากขึ้น แต่ยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับคดีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือผู้มีอิทธิพล ซึ่งอาจทำให้สาธารณชนเกิดความคลางแคลงใจว่ามีการแทรกแซงทางการเมืองหรือไม่ เนื่องจากกรมสอบสวนคดีพิเศษยังอยู่ภายใต้ฝ่ายบริหาร และอธิบดีได้รับการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี จึงอาจถูกมองว่ายังไม่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงเมื่อเทียบกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เช่น สำนักงานอัยการ

อย่างไรก็ตาม เห็นว่าบุคลากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษส่วนใหญ่มีความเป็นมืออาชีพและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงทำให้ประชาชนคาดหวังต่อการทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษในระดับสูง โดยเฉพาะในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบคดีพิเศษที่มีความซับซ้อน ซึ่งการทำงานในลักษณะคณะพนักงานสอบสวนและคณะทำงานร่วมกันถือเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยลดความเสี่ยงจากการใช้อำนาจโดยมิชอบและช่วยสร้างความเป็นกลางในการดำเนินคดี

นอกจากนี้ ยังสะท้อนปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลและการแต่งตั้งโยกย้าย ซึ่งยังมีเรื่องร้องเรียนอยู่พอสมควร จึงควรพัฒนาระบบคุณธรรม เส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path) และหลักเกณฑ์การแต่งตั้งที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นภายในองค์กรและลดข้อร้องเรียนในระยะยาว

1.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษในระยะยาว

(1) ในระยะยาวควรพิจารณาปรับโครงสร้างของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้มีความเป็นอิสระมากขึ้น และลดการพึ่งพาฝ่ายบริหาร เพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในการดำเนินคดี โดยอาจศึกษาแนวทางของหน่วยงานสอบสวนกลางในต่างประเทศ เช่น FBI แม้จะยอมรับว่าเป็นแนวทางที่ดำเนินการได้ยากในทางปฏิบัติ

(2) ควรมีการทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษ โดยเฉพาะหลักเกณฑ์การรับคดีและวงเงินความเสียหาย เพื่อให้กรมรับเฉพาะคดีที่มีความซับซ้อนและมีผลกระทบสูงอย่างแท้จริง อันจะช่วยลดภาระงานและทำให้สามารถบริหารทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(3) ด้านการบริหารจัดการภายใน ควรพัฒนาระบบบริหารงานคดีและกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน รวมถึงพัฒนาระบบคัดกรองเรื่องร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อลดความล่าช้าและลดภาระของกองคดี นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเฉพาะด้าน ทั้งด้านการสอบสวนคดีพิเศษ งานวินัย และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

(4) การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณชน โดยเห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าของคดีและชี้แจงข้อเท็จจริงต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน ลดข้อครหาเรื่องการแทรกแซง และสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

(5) ควรส่งเสริมบทบาทของหน่วยงานระดับภูมิภาค

(6) เสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีที่มีลักษณะข้ามชาติหรือซับซ้อนในอนาคต

2. มุมมองเชิงกระบวนการและปฏิบัติการ (Process-level) จากผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานสอบสวน

2.1 การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนกรมสอบสวนคดีพิเศษในกระบวนการสืบสวนสอบสวนร่วมกัน

จากประสบการณ์การปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มีความเห็นว่าการดำเนินงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานของกรมสอบสวนคดีพิเศษมีคุณภาพและมาตรฐานอยู่ในระดับดีมาก โดยพนักงานสอบสวนมีความเป็นมืออาชีพ โดยเฉพาะในการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อน มีพยานหลักฐาน ผู้เสียหาย และผู้ต้องหาจำนวนมาก สามารถดำเนินการได้อย่างละเอียดรอบคอบและเป็นระบบ

2.2 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่

มีความเชื่อมั่นในระดับสูงต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เนื่องจากคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นคดีสำคัญและมีความซับซ้อน บางคดีเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลหรือเครือข่ายอาชญากรรมขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม พนักงานสอบสวนคดีพิเศษยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระ เป็นกลาง และเป็นไปตามกรอบของกฎหมาย

2.3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการสืบสวนสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้สำนวนคดีมีความรัดกุมและเป็นไปตามหลักนิติธรรมมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันมีรูปแบบคดีอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะคดีเกี่ยวกับการหลอกลวงข้ามชาติ (Scammer) ซึ่งมีความซับซ้อนและมีข้อจำกัดในการรวบรวมพยานหลักฐานให้ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงเห็นควรให้มีการพัฒนาศักยภาพของพนักงานสอบสวนอย่างต่อเนื่อง ผ่านการฝึกอบรมและเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการดำเนินคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีลักษณะและวิธีการดำเนินคดีแตกต่างจากคดีทั่วไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนและเสริมสร้างความรัดกุมของสำนวนคดีให้มากยิ่งขึ้น

3. มุมมองเชิงผลลัพธ์และคุณภาพ (Outcome-level) จากผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานคดีพิเศษ

3.1 การประเมินคุณภาพและความสมบูรณ์ของสำนวนการสอบสวนคดีพิเศษที่กรมสอบสวนคดีพิเศษส่งมาเพื่อพิจารณาสั่งคดี

การประเมินคุณภาพและความสมบูรณ์ของสำนวนการสอบสวน จำเป็นต้องพิจารณาบนพื้นฐานของหลักการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทั้งในส่วนที่พิสูจน์ความผิดและพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา โดยต้องดำเนินการอย่างรอบด้านและเป็นธรรม ในส่วนของสำนวนคดีพิเศษนั้น เห็นว่าพนักงานสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษมีบทบาทสำคัญในการรวบรวมพยานหลักฐานให้สอดคล้องกับองค์ประกอบความผิดตามกฎหมาย โดยเฉพาะคดีที่มีความซับซ้อน มีมูลค่าความเสียหายสูง หรือส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง เช่น คดีแชร์ลูกโซ่ คดีฉ้อโกงประชาชน และคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของพยานหลักฐานและรวบรวมข้อเท็จจริงให้เพียงพอต่อการพิสูจน์ความผิดในชั้นศาล

ทั้งนี้ ต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพเชิงเนื้อหาของพยานหลักฐาน โดยเฉพาะในคดีอาชญากรรมออนไลน์หรือคดีหลอกลวงทางเทคโนโลยี (Scammer) ซึ่งปัจจุบันยังพบข้อจำกัดในการพิสูจน์ทราบตัวบุคคลผู้กระทำความผิด โดยหลายกรณีสามารถตรวจสอบได้เพียงเส้นทางการเงินหรือบัญชีที่เกี่ยวข้อง แต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงไปถึงผู้ที่มีมือกระทำความผิดโดยตรงได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้การพิสูจน์ความผิดมูลฐานและความผิดฐานพอกเงินอาจยังไม่สมบูรณ์เพียงพอสำหรับการรับฟังของศาล โดยมีความเห็นว่า คดีความผิดมูลฐานและความผิดฐานพอกเงินเป็นคนละกรรมและมืองค์ประกอบความผิดแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานที่แตกต่างกันในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ไม่สามารถอาศัยเพียงหลักฐานด้านเส้นทางการเงินมาเชื่อมโยงให้รับฟังได้โดยอัตโนมัติว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดมูลฐาน ดังนั้น การพิสูจน์ตัวบุคคลผู้กระทำความผิดจึงถือเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ และได้ยกตัวอย่างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานร่วมกับคณะพนักงานสอบสวน ซึ่งสามารถขยายผลจากพยานหลักฐานดิจิทัล เช่น โทรศัพท์มือถือของกลาง ไปสู่การตรวจสอบข้อมูลการติดต่อสื่อสารและความเชื่อมโยงระหว่างผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเห็นว่าพยานหลักฐานดิจิทัลมีความสำคัญอย่างมากในคดีปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ในทางปฏิบัติยังมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับมาตรฐานการรับฟังพยานหลักฐานประเภทดังกล่าว เช่น การใช้ภาพแคปหน้าจอเป็นหลักฐาน ซึ่งบางกรณีอาจต้องผ่านกระบวนการตรวจพิสูจน์อย่างเป็นทางการเพื่อเพิ่มน้ำหนักในการรับฟังของศาล จึงขอเสนอว่า ควรมีเวทีหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ปปง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ และพนักงานอัยการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับมาตรฐานและแนวทางการใช้พยานหลักฐานดิจิทัล รวมถึงแนวทางการพิสูจน์ทราบตัวบุคคลในคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ในภาพรวม มีความเห็นว่าสำนวนการสอบสวนเปรียบเสมือนกระดูกสันหลังของกระบวนการยุติธรรม หากสำนวนมีความครบถ้วนสมบูรณ์ตั้งแต่ต้น ก็จะช่วยลดปัญหาการสอบสวนเพิ่มเติมในชั้นอัยการและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีในชั้นศาล ทั้งนี้ แม้อัตราอาชญากรรมทางเทคโนโลยีจะมีความยากและซับซ้อนในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง แต่ก็ยังจำเป็นต้องรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอ โดยเฉพาะในส่วนของความผิดมูลฐาน ซึ่งควรดำเนินการควบคู่ไปกับการติดตามเส้นทางการเงินในคดีพอกเงินอย่างรัดกุม

3.2 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่

กรมสอบสวนคดีพิเศษในฐานะหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม มีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายและอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน โดยในการปฏิบัติหน้าที่นั้น เห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษยึดหลักกฎหมาย หลักคุณธรรม และประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ รวมทั้งปฏิบัติงานโดยไม่เลือกปฏิบัติ กล่าวคือ หากปรากฏพยานหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดก็ต้องดำเนินการตามกฎหมาย แต่หากไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอก็ต้องพิจารณาไปตามข้อเท็จจริง และหลักกฎหมายเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ความเชื่อมั่นของประชาชนถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงอยู่และความน่าเชื่อถือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงควรดำเนินคดีที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชนด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง

สำหรับประเด็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของคดี มีความเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลควรพิจารณาจากความเหมาะสมและประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ โดยต้องคำนึงถึงข้อจำกัดตามกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ และระเบียบภายในของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลในชั้นสอบสวนควรกระทำเท่าที่จำเป็น และไม่ควรเปิดเผยรายละเอียดของสำนวนหรือพยานหลักฐานที่อาจกระทบต่อรูปคดีหรือสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยในมุมมองเห็นว่า สิ่งสำคัญไม่ใช่เพียงช่วงเวลาที่จะเปิดเผยข้อมูล แต่คือขอบเขตของข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้ตามกฎหมาย โดยสามารถเปิดเผยความคืบหน้าหรือขั้นตอนของคดีในภาพรวมได้ แต่ไม่ควรเปิดเผยรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับพยานหลักฐานหรือแนวทางการสอบสวนที่อาจกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

4. มุมมองด้านนิติธรรม สิทธิมนุษยชน และความเป็นธรรม จากผู้แทนนายกสภาทนายความ

4.1 การประเมินความเป็นธรรมและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถูกกล่าวหาและพยาน

กรมสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และหลักสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหาได้อย่างเหมาะสม โดยยึดหลักว่าผู้ถูกกล่าวหายังถือเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ทั้งนี้ จากประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ยังไม่พบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิหรือการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษในช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

โดยมีมุมมองว่า ปัจจุบันประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและช่องทางการร้องเรียนได้ง่ายขึ้น ทำให้หน่วยงานรัฐไม่สามารถปฏิบัติที่ละเมิดสิทธิประชาชนได้เช่นในอดีต เพราะประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น อีกทั้งสังคมและสื่อสาธารณะมีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างต่อเนื่อง จึงสะท้อนว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษมีแนวโน้มปฏิบัติงานภายใต้กรอบกฎหมายและหลักนิติธรรมได้ในระดับที่น่าเชื่อถือ และยังเห็นว่า ภาพลักษณ์

ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในสายตาประชาชนถือเป็นสิ่งที่พึง สำหรับคดีที่มีความซับซ้อนหรือมีผลกระทบสูง โดยประชาชนมักมีความเชื่อมั่นว่าคดีพิเศษจะได้รับการตรวจสอบอย่างจริงจังมากกว่าคดีทั่วไป

4.2 ความเห็นต่อการรักษามาตรฐานจริยธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษในระหว่างกระบวนการสืบสวนสอบสวน

การรักษามาตรฐานจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนในกระบวนการสืบสวนสอบสวนเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและดำเนินการได้ยาก เนื่องจากคดีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษรับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีความซับซ้อนสูงและเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์จำนวนมาก อย่างไรก็ตามจากภาพรวมที่ผ่านมา เห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมได้ในระดับที่ดี

ในส่วนของสภาพนายความ แม้จะไม่ได้เข้าไปมีบทบาทโดยตรงในการกำหนดจริยธรรมของหน่วยงานรัฐ แต่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนผ่านการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย การจัดทำนายอาสาประจำสถานีตำรวจและศาล รวมถึงการให้คำปรึกษาเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่ายขึ้น โดยผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่าหากกรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถจัดให้มี นายอาสา หรือผู้ให้คำปรึกษาทางกฎหมายประจำหน่วยงานได้ จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน เพิ่มความโปร่งใสในการสอบสวน และทำให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงคำแนะนำทางกฎหมายได้อย่างทั่วถึง โดยสภาพนายความมีบุคลากรเพียงพอที่จะสนับสนุนในลักษณะดังกล่าว หากมีงบประมาณรองรับอย่างเหมาะสม

อีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้ความเห็นคือ เจ้าหน้าที่รัฐจำเป็นต้องพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง เพราะปัจจุบันประชาชนสามารถค้นหาข้อมูลทางกฎหมายและเตรียมข้อกฎหมายหลักฐานได้มากขึ้น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญที่ทันต่อสถานการณ์

4.3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อเพิ่มความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้น ในมุมมองของนายความ

แม้ภาพรวมของกรมสอบสวนคดีพิเศษจะมีความน่าเชื่อถืออยู่แล้ว แต่ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ในหลายด้าน โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) ขยายการเข้าถึงของประชาชนในระดับภูมิภาค มีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษยังมีลักษณะรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลาง ทำให้ประชาชนในภูมิภาคเข้าถึงได้ยาก จึงควรพัฒนาหน่วยงานหรือกลไกในระดับภูมิภาคให้มีบทบาทมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการคดีพิเศษได้สะดวกขึ้น และสามารถคัดกรองคดีที่มีลักษณะเข้าข่ายคดีพิเศษได้ตั้งแต่ต้น

(2) พัฒนาระบบนายอาสาและการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ควรมีระบบสนับสนุนให้ประชาชนได้รับคำแนะนำทางกฎหมายตั้งแต่เริ่มเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในคดีที่มีความซับซ้อน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการร้องเรียน ลดความเข้าใจคลาดเคลื่อน และสร้างความโปร่งใสในการดำเนินคดี

(3) พัฒนาคู่มือและมาตรฐานการปฏิบัติงาน กรมสอบสวนคดีพิเศษควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่อย่างเป็นระบบ คล้ายกับคู่มือของศาลหรือหน่วยงานยุติธรรมอื่น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ใหม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นมาตรฐาน ลดความผิดพลาด และเพิ่มความโปร่งใสตรวจสอบได้

(4) พัฒนาศักยภาพด้านการสืบสวนสอบสวนและการวิเคราะห์คดีที่มีความซับซ้อน โดยคดีพิเศษหลายประเภท เช่น คดีฉ้อโกงหรือคดีทางเศรษฐกิจ มีโครงสร้างธุรกรรมที่ซับซ้อนและใช้เวลาสืบสวนยาวนาน จึงควรเพิ่มทรัพยากร บุคลากร และเครื่องมือสนับสนุนการสืบสวนให้เพียงพอ รวมถึงส่งเสริมองค์ความรู้เฉพาะทางแก่เจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

(5) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม การทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เช่น ตำรวจ อัยการ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ดังนั้น การมีผู้บริหารหรือบุคลากรจากหลากหลายวิชาชีพเข้ามาร่วมบริหารงาน จะช่วยเสริมประสิทธิภาพในการประสานงานและลดข้อขัดแย้งระหว่างหน่วยงานได้

(6) พัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่รัฐต้องไม่หยุดพัฒนาตนเอง เพราะปัจจุบันประชาชนมีความรู้และเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายมากขึ้น การทำงานของเจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องอาศัยทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความเข้าใจในเทคโนโลยีและพยานหลักฐานสมัยใหม่ เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมในระยะยาว

5. มุมมองด้านวิชาการและมาตรฐานสากล จากนักวิชาการด้านกฎหมายมหาชน

5.1 การประเมินประสิทธิผลของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการจัดการกับอาชญากรรม เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในระดับสากล

กรมสอบสวนคดีพิเศษมีบทบาทสำคัญในการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล โดยสามารถใช้อำนาจพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ เช่น การดักฟัง การแฝงตัว และมาตรการสืบสวนเชิงลึก ซึ่งเป็นอำนาจที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั่วไปไม่มีหรือมีข้อจำกัดในการใช้ ส่งผลให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินคดีพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพในหลายคดีสำคัญ

ทั้งนี้ มุมมองในเรื่องการเปรียบเทียบกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในระดับสากล โดยระบบการสอบสวนคดีอาญาในโลกจะมีอยู่ 2 ระบบ โดยระบบที่หนึ่งคือแยกอำนาจระหว่างพนักงานสอบสวนกับอัยการ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะดำเนินการสอบสวน แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน อัยการจะตรวจสำนวนและพิจารณาการสั่งฟ้องต่อศาล ซึ่งประเทศอังกฤษใช้ระบบนี้ และคดีอาญาทั่วไปของเราก็ใช้แบบอังกฤษ และอีกระบบนั้นอัยการกับตำรวจจะทำงานร่วมกันแต่ต้น โดยส่วนใหญ่จะใช้ในประเทศในภาคพื้นยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี และในญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากระบบ Civil Law ซึ่งระบบนี้อัยการกับพนักงานสอบสวนจะทำงานร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งการสอบสวนจะมีความเข้มข้นมาก โดยเห็นว่าการเปรียบเทียบกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศ ทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากระบบการ

สอบสวนคดีพิเศษของไทยมีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ แม้จะมีอัยการเข้าร่วมในการสอบสวน แต่ยังไม่ใช้รูปแบบเดียวกับประเทศฝรั่งเศส หรือญี่ปุ่น ที่อัยการและพนักงานสอบสวนทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพตั้งแต่ต้นจนจบคดี โดยอัยการที่เข้าร่วมสอบสวนของไทยยังไม่มีอำนาจผูกพันองค์กร และผู้สั่งคดีตัวจริงอาจเป็นบุคคลอีกชุดหนึ่ง ส่งผลให้บางกรณีเกิดความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างอัยการร่วมสอบสวนกับอัยการผู้สั่งคดี ดังนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์จึงเห็นว่า โครงสร้างปัจจุบันยังคงมีลักษณะใกล้เคียงกับระบบแยกอำนาจสอบสวนและสั่งคดีแบบเดิม ทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินคดียังไม่เต็มศักยภาพเมื่อเทียบกับประเทศที่ให้อัยการเข้ามากำหนดทิศทางคดีตั้งแต่ต้นอย่างแท้จริง

5.2 ความคิดเห็นต่อโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในปัจจุบัน มีความเหมาะสมต่อการสร้างความเชื่อมั่นของสังคมในระยะยาวหรือไม่

โครงสร้างปัจจุบันยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมของอัยการในชั้นสอบสวนที่ยังไม่เชื่อมโยงกับกระบวนการสั่งคดีอย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดปัญหาการสอบเพิ่มเติมความเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน และความล่าช้าในการดำเนินคดี ในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ หากสามารถปรับรูปแบบให้อัยการผู้มีอำนาจสั่งคดี เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางสอบสวนตั้งแต่ต้น จะช่วยเพิ่มทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินคดี ลดปัญหาความเห็นแย้งระหว่างหน่วยงาน และทำให้กระบวนการมีเอกภาพมากขึ้น ซึ่งในระยะสั้น แม้ยังไม่ได้แก้ไขกฎหมายก็สามารถดำเนินการเชิงบริหารได้ โดยประสานกับสำนักงานอัยการสูงสุดให้ส่งอัยการที่มีอำนาจสั่งคดีเข้าร่วมคณะสอบสวนโดยตรง เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องระหว่างการสอบสวนและการสั่งคดี

นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นอยู่กับภาพลักษณ์ความเป็นกลางทางการเมืองด้วย โดยในช่วงเวลาสังคมอาจรับรู้ว่าการดำเนินคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐบาลหรือผู้บริหารทางการเมือง จึงมีความคิดเห็นว่าการสอบสวนคดีพิเศษควรสื่อสารต่อสาธารณะให้ชัดเจนว่า การดำเนินคดีเป็นไปตามหลักกฎหมายและนโยบายสาธารณะ มิใช่การเลือกปฏิบัติรายคดีตามแรงกดดันทางการเมือง และเห็นว่า รัฐบาลหรือรัฐมนตรีสามารถกำหนดนโยบายภาพรวมในการปราบปรามอาชญากรรมได้ เช่น การปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีหรือสแกมเมอร์ แต่ไม่ควรแทรกแซงการตัดสินใจในรายคดี เพราะจะกระทบต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมโดยตรง

5.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อยกระดับมาตรฐานการสืบสวนสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

กรมสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจทางกฎหมายค่อนข้างมากอยู่แล้วเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่น ปัญหาสำคัญจึงอยู่ที่การใช้เครื่องมือทางกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชน ข้อเสนอสำคัญ ได้แก่

(1) พัฒนาระบบความร่วมมือระหว่างอัยการและพนักงานสอบสวน ควรปรับระบบให้ผู้มีอำนาจสั่งคดีเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดทิศทางสอบสวนตั้งแต่ต้น เพื่อสร้างเอกภาพในการดำเนินคดี ลดการสอบเพิ่มเติม และเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

(2) ยกระดับศักยภาพด้านพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ควรพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี การรวบรวม การเก็บรักษา และการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรองรับอาชญากรรมสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญ รวมถึงต้องมีมาตรฐานในการรักษาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานตลอดกระบวนการ

(3) ส่งเสริมการตีความกฎหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ มีความเห็นว่า กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนสอบสวน หากเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะและการปราบปรามอาชญากรรม เพียงแต่หน่วยงานรัฐต้องมีมาตรการป้องกันข้อมูลรั่วไหลอย่างเหมาะสม

(4) นำหลักประโยชน์สาธารณะมาใช้ในการดำเนินคดี โดยในคดีขนาดใหญ่ เช่น คดีแชร์ลูกโซ่ ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก มีความเห็นว่าควรพิจารณาดำเนินคดีกับเฉพาะผู้กระทำความผิดหลักหรือผู้มีบทบาทสำคัญ แทนการดำเนินคดีกับทุกคน โดยอาจใช้บุคคลที่มีบทบาททรงเป็นพยาน ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพ ลดภาระของรัฐ และมุ่งทำลายโครงสร้างอาชญากรรมเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวทางที่หลายประเทศใช้ ภายใต้หลักการดำเนินคดีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

(5) พัฒนาการสื่อสารองค์กรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน ควรสื่อสารให้สาธารณชนเห็นถึงความต่อเนื่องและความเป็นกลางในการดำเนินคดี แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เพื่อยืนยันว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินงานตามหลักนิติธรรมและไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง

6. มุมมองด้านความโปร่งใสและความเป็นอิสระ จากผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

6.1 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นอิสระของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือผู้มีอิทธิพล

กรมสอบสวนคดีพิเศษรับผิดชอบคดีสำคัญและมีความซับซ้อนสูง ซึ่งหลายคดีเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล นักการเมือง หรือประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ เช่น คดีธรรมาภิบาล คดีบุกรุกพื้นที่สาธารณะ และคดีเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ จึงจำเป็นต้องอาศัยความเชื่อมั่นจากสาธารณชนในระดับสูง ซึ่งในบางช่วงเวลาคดีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอาจขาดการสื่อสารหรือการประชาสัมพันธ์ ความคับข้องใจต่อสาธารณชน ส่งผลให้ประชาชนและสื่อมวลชนบางส่วนยังมีข้อสงสัยต่อความเป็นอิสระในการดำเนินงาน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ประเมินระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นอิสระของกรมสอบสวนคดีพิเศษไว้ประมาณร้อยละ 80 เนื่องจากเชื่อว่าหลายคดียังคงมีการดำเนินการตามกระบวนการ แต่ข้อจำกัดด้านการสื่อสารสาธารณะทำให้ประชาชนยังไม่เกิดความเชื่อมั่นอย่างเต็มที่

ทั้งนี้ มีความคิดเห็นว่า คดีบางประเภท เช่น คดีแชร์ลูกโซ่ สามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนได้มากกว่า นอกจากนี้ การดำเนินงานในรูปแบบคณะพนักงานสอบสวน ถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดโอกาสในการแทรกแซงและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่ง

6.2 ความคิดเห็นต่อความโปร่งใสของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินคดีต่อสาธารณชน โดยเฉพาะคดีที่สังคมให้ความสนใจ

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษจำเป็นต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อกำหนดด้านการรักษาความลับของพยานและผู้เกี่ยวข้องในคดี ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับที่สำนักงาน ป.ป.ช. ใช้ในการดำเนินงาน ส่งผลให้การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนสามารถดำเนินการได้ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดให้ทำได้เท่านั้น

ในด้านช่องทางการสื่อสาร มีความเห็นว่า ปัจจุบันกรมสอบสวนคดีพิเศษมีระบบให้ผู้ร้องสามารถติดตามสถานะคดีได้ รวมถึงมีการแจ้งผลความคืบหน้าผ่านหนังสือถึงผู้ร้องโดยตรง นอกจากนี้ ยังมีการแถลงข่าวต่อสาธารณชนในบางกรณี อย่างไรก็ตาม การสื่อสารต่อสาธารณะควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ

ทั้งนี้ได้เสนอว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพัฒนารูปแบบการรายงานผลการดำเนินงานจากเดิมที่เน้นเอกสารหรือรายงานรูปเล่ม มาเป็นการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น รายไตรมาสหรือทุกครึ่งปี เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรับทราบผลการดำเนินงานอย่างทั่วถึงมากขึ้น โดยที่ประชาชนไม่ต้องไปเสาะแสวงหาอ่านรายงานการดำเนินงานที่เป็นรูปเล่มด้วยตัวเอง

6.3 ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างกลไกความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อป้องกันการทุจริตหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างกลไกความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อป้องกันการทุจริตและการใช้อำนาจโดยมิชอบ โดยเห็นว่าการดำเนินงานในรูปแบบคณะพนักงานสอบสวนเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการลดความเสี่ยงต่อการใช้อำนาจโดยมิชอบ อย่างไรก็ตาม ควรมีการสับเปลี่ยนหรือหมุนเวียนคณะทำงานหรือกลุ่มผู้รับผิดชอบคดีเป็นระยะ เพื่อป้องกันการสร้างความคุ้นเคยระหว่างเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสี่ยงในการสมยอมหรือการทุจริตร่วมกันได้ การหมุนเวียนบุคลากรดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส เพิ่มกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลภายในองค์กร และลดโอกาสในการแทรกแซงหรือการใช้อำนาจโดยไม่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้อาจมีข้อจำกัดในด้านการประสานงานหรือความไม่คุ้นเคยกันหรือทำงานไม่เข้าหากันระหว่างคณะทำงานก็ตาม ทั้งนี้ ได้ยกตัวอย่างแนวทางการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยในระดับภูมิภาค ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัด จะรับผิดชอบการรับเรื่องกล่าวหาในพื้นที่ และมีการหมุนเวียนสำนวนรวมถึงการพิจารณาความเชี่ยวชาญของบุคลากรประกอบการมอบหมายงาน โดยการไต่สวนจะดำเนินการในรูปแบบคณะทำงาน และมีการสลับคณะทำงานเป็นระยะ เพื่อช่วยลดความเสี่ยงต่อการทุจริตหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ

อีกทั้ง มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานพัฒนาช่องทางการร้องเรียนหรือการแจ้งเบาะแสที่มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และสามารถคุ้มครองข้อมูลของผู้ร้องเรียนได้อย่างแท้จริง โดยต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนมั่นใจว่าจะไม่มีการเปิดเผยตัวตนของผู้ร้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนกล้าแจ้งข้อมูลหรือร้องเรียนเมื่อพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

ในประเด็นแนวทางมาตรการป้องกันการทุจริต เห็นว่าการดำเนินกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ เช่น การอบรมจริยธรรมหรือการจัดทำแผนป้องกันการทุจริตเพียงอย่างเดียว อาจยังไม่เพียงพอ หากไม่สามารถลดโอกาสหรือปิดช่องทางการทุจริตได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเสนอว่าการบริหารจัดการในลักษณะหมุนเวียนคณะทำงานและการกระจายอำนาจตรวจสอบ จะเป็นมาตรการที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

4.2.2 การสำรวจเชิงคุณภาพ โดยการประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group)

ที่กำหนดผู้เข้าร่วมการประชุมจากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purpose Sampling) กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกิจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยได้ดำเนินการจัดการประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group) เพื่อสำรวจความเชื่อมั่นฯ เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2569 ณ ห้องประชุม 301 ชั้น 3 อาคาร C กรมสอบสวนคดีพิเศษ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ จำนวน 19 ราย ประกอบด้วย ผู้แทนจากสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนจากกรมการขนส่งทางบก ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ผู้แทนจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ผู้แทนจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้แทนจากกรมศุลกากร ผู้แทนจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนองค์การภาคเอกชน ผู้แทนสำนักงานกฎหมายภาคเอกชน และผู้แทนหน่วยงาน NGO สามารถสรุปประเด็นสำคัญในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษในปัจจุบันและประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่น (ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ)

1.1 ประเด็นที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในเชิงบวก

(1) กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อน ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบคดีที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งมีความซับซ้อนมากกว่าคดีอาญาทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นคดีที่มีผู้เสียหายจำนวนมาก คดีที่มีมูลค่าความเสียหายสูง คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คดีฟอกเงิน หรือคดีที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ โดยในมุมมองของหน่วยงานภาคกฎหมายและหน่วยงานที่เคยส่งเรื่องเป็นผู้รับบริการของกรมสอบสวนคดีพิเศษเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีจุดเด่นในด้านการรวบรวมผู้เชี่ยวชาญจากหลายสาขาเข้ามาทำงานร่วมกัน ทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้อย่างลึกซึ้งกว่ากระบวนการสอบสวนทั่วไป จึงทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษยังคงเป็นกลไกสำคัญในการจัดการคดีพิเศษของประเทศ

(2) เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถ และความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีความรู้ด้านกฎหมายและการสืบสวนสอบสวนในระดับสูง มีความเข้าใจในประเด็นข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงของคดีอย่างละเอียด รวมทั้งมีความสามารถในการตั้งประเด็น

สอบสวนและแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีการกล่าวถึงความทุ่มเทของเจ้าหน้าที่ที่ลงพื้นที่ปฏิบัติงานจริง ร่วมติดตามหาพยานหลักฐาน สอบปากคำผู้เสียหาย และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากแรงงาน ซึ่งต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่นอย่างมาก ผู้เข้าร่วมการประชุมหลายฝ่ายจึงเห็นว่า แม้จะมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างหรือกระบวนการบางประการ แต่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ยังคงมีความเป็นมืออาชีพและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลัง

(3) คุณภาพของสำนวนการสอบสวนสร้างความเชื่อมั่นให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ผู้แทนหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการในการส่งมอบสำนวน มีความเห็นว่าสำนวนการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยส่วนใหญ่มีความละเอียดรอบคอบ และสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจในการค้นหาความจริง ภายในสำนวนมีการรวบรวมพยานหลักฐานจำนวนมาก มีการวิเคราะห์น้ำหนักพยานหลักฐาน มีการประชุมหารือภายในคณะพนักงานสอบสวน และเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ในทีม ทำให้เห็นถึงกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลก่อนมีความเห็นทางคดี แม้ว่าพยานหลักฐานบางส่วนอาจต้องมีการประเมินเพิ่มเติมในชั้นอัยการหรือศาล แต่คุณภาพของการจัดทำสำนวนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นต่อการทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

(4) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานมีประสิทธิภาพ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่ปฏิบัติงานร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกได้ดี มีการประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และนอกจากการร่วมปฏิบัติด้านการปราบปรามแล้ว กรมสอบสวนคดีพิเศษยังมีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การฝึกอบรมด้านการสืบสวนสอบสวน และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของหน่วยงานภายนอก ซึ่งได้รับการชื่นชมว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านการบังคับใช้กฎหมายของประเทศโดยรวม

(5) มาตรฐานในการดำเนินงาน กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีมาตรฐานการทำงานที่ค่อนข้างเป็นระบบ มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระดับสูง

(6) การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายและดำเนินคดีต่อผู้ที่มีอิทธิพล ผู้แทนจากองค์กรภาคประชาสังคมได้ยกตัวอย่างคดีค้ามนุษย์ที่พนักงานสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ใช้ดุลพินิจและความกล้าหาญในการยืนยันสิทธิของผู้เสียหาย แม้จะมีข้อจำกัดหรือความเห็นที่แตกต่างจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการยืนยันยึดดำเนินการเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจนสามารถผลักดันคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการปกป้องสิทธิมนุษยชนและสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

1.2 ประเด็นที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในเชิงลบ

(1) ความล่าช้าและปัญหาในการส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ผู้แทนหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการในส่วนของการส่งมอบสำนวนบางส่วน ให้ความเห็นว่าในกรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษพิจารณาแล้วว่าคดีไม่เข้าเกณฑ์คดีพิเศษและส่งเรื่องต่อให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการต่อ มักมีการส่งเพียงรายงานสรุปผลการสืบสวนโดยไม่ได้ส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน

ทั้งหมดมาพร้อมกัน ส่งผลให้หน่วยงานปลายทางต้องทำหนังสือขอข้อมูลเพิ่มเติมหลายครั้ง ทำให้กระบวนการดำเนินคดีล่าช้าและเกิดภาระงานซ้ำซ้อน รวมทั้งอาจกระทบต่อความรู้สึกของผู้เสียหายที่ต้องรอคอยผลการดำเนินการเป็นเวลานาน

(2) การใช้ทรัพยากรจำนวนมากในคดีที่ไม่เข้าเกณฑ์คดีพิเศษ มีข้อสังเกตว่าในบางคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการสืบสวน ทั้งงบประมาณ เวลา และกำลังคน แต่เมื่อดำเนินการไปแล้วกลับพบว่าคดีไม่เข้าเกณฑ์คดีพิเศษ หรือไม่สามารถพิสูจน์ความผิดตามข้อกล่าวหาหลักได้ ผลที่เกิดขึ้นคือคดีถูกส่งกลับไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการใหม่ ทำให้ผู้เสียหายรู้สึกว่าการบวนการยุติธรรมใช้เวลานานเกินไป และลดความเชื่อมั่นต่อประสิทธิภาพของระบบ

(3) การประสานงานและการให้บริการยังมีความยุ่งยาก ผู้รับบริการของกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีความเห็นว่า ขั้นตอนการติดต่อประสานงาน การขอข้อมูล และการติดตามความคืบหน้าของคดียังมีความซับซ้อนเมื่อเทียบกับบางหน่วยงาน โดยเฉพาะในยุคที่หน่วยงานภาครัฐกำลังมุ่งสู่ระบบดิจิทัล จึงมีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษควรเพิ่มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลมากยิ่งขึ้น

(4) ความกังวลต่อความเป็นอิสระจากอิทธิพลทางการเมือง ผู้แทนภาคประชาชนบางส่วนมีความเห็นว่า แม้ว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษจะถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานที่มีความเป็นอิสระและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่ในบางช่วงเวลาที่ผ่านมา สังคมมีข้อกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารตามบริบททางการเมือง ประเด็นดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนบางส่วนตั้งคำถามต่อความเป็นอิสระในการตัดสินใจดำเนินคดี โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญหรือประเด็นทางการเมือง

(5) ภาพลักษณ์ขององค์กรจากคดีที่สังคมจับตามอง ผู้แทนภาคประชาชนบางส่วนเห็นว่า ในหลายคดีที่ได้รับความสนใจจากสาธารณชน ประชาชนมีความคาดหวังสูงต่อผลการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ แต่เมื่อผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง หรือมีการส่งต่อเรื่องไปยังหน่วยงานอื่น ความเชื่อมั่นของประชาชนจึงลดลง แม้ว่ากระบวนการดำเนินงานอาจเป็นไปตามกฎหมายและข้อเท็จจริง แต่การสื่อสารกับสังคมยังอาจไม่เพียงพอที่จะสร้างความเข้าใจต่อผลการดำเนินคดี

(6) ข้อกังวลเกี่ยวกับพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่บางราย ผู้แทนหน่วยงานภาคประชาสังคมชี้ให้เห็นว่ามีบางกรณีที่มีการร้องเรียนหรือกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่บางรายประพฤติตนไม่เหมาะสม ส่อแววทุจริต ไม่โปร่งใส หรืออาจมีพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของคดี แม้จะเป็นเหตุการณ์เฉพาะบุคคลและไม่สะท้อนภาพรวมขององค์กร แต่กรณีดังกล่าวก็มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและภาพลักษณ์ของหน่วยงานโดยรวม

2. การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล

ความเห็นต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษตามหลักธรรมาภิบาล

2.1 ด้านความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ ผู้เข้าร่วมประชุมหลายฝ่ายมีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีความพยายามในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ โดยเฉพาะการแถลงข่าวความคืบหน้าของคดีสำคัญอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ประชาชนสามารถติดตามผลการดำเนินงานของ

หน่วยงานได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าแม้ กรมสอบสวนคดีพิเศษจะสื่อสารความคืบหน้าของคดีได้ดี แต่กระบวนการภายในที่สำคัญ เช่น หลักเกณฑ์การพิจารณารับหรือไม่รับคดีเป็นคดีพิเศษ ยังเป็นเรื่องที่ประชาชนเข้าใจได้ยาก และควรมีการอธิบายให้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อป้องกันข้อครหาเรื่องการเลือกปฏิบัติหรือการใช้มาตรฐานที่แตกต่างกันในแต่ละคดี นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่าหากกรมสอบสวนคดีพิเศษ สามารถอธิบายเหตุผลในการดำเนินคดีหรือไม่ดำเนินคดีในประเด็นที่สังคมให้ความสนใจได้อย่างชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ จะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ขององค์กรได้อย่างมาก

2.2 ด้านความเป็นธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ผู้เข้าร่วมประชุมหลายฝ่ายเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีภาพลักษณ์ที่ดีในด้านการเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาอย่างเหมาะสม โดยไม่ปรากฏกรณีการใช้ความรุนแรง การทรมาน หรือการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการสอบสวน ซึ่งแตกต่างจากข้อวิพากษ์ที่เคยเกิดขึ้นกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายบางแห่ง นอกจากนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษยังได้นำแนวทางการสอบปากคำตามหลัก Investigative Interview หรือ PEACE Model มาใช้ โดยมุ่งเน้นการค้นหาความจริงจากข้อมูลและข้อเท็จจริง มากกว่าการบังคับขู่เข็ญให้ผู้ถูกสอบสวนรับสารภาพ วิธีการดังกล่าวสะท้อนถึงการยึดหลักสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรมในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ได้ยกตัวอย่างว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาและพยานเป็นไปอย่างสุภาพ ให้เกียรติ และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อองค์กร

2.3 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ผู้เข้าร่วมการประชุมหลายฝ่ายเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีมาตรฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรมในระดับที่น่าพอใจ โดยเฉพาะในด้านการปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้องในคดีอย่างเป็นธรรม และไม่ปรากฏข้อร้องเรียนที่เป็นระบบเกี่ยวกับการใช้อำนาจในทางมิชอบหรือการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาอย่างร้ายแรง นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่า หากกรมสอบสวนคดีพิเศษ สามารถรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมและความเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่ไว้ได้อย่างต่อเนื่อง จะเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคมในระยะยาว

2.4 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการรับฟังความคิดเห็น ผู้แทนภาคประชาชนเห็นว่า ปัจจุบันกรมสอบสวนคดีพิเศษเปิดรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่าง ๆ มากขึ้น และมีความตั้งใจที่จะนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาองค์กรต่อไป โดยให้ข้อเสนอว่าการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนและภาคประชาสังคมสามารถสะท้อนความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของหน่วยงานได้โดยเสรี จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศของความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสาธารณะได้มากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับความเชื่อมั่นในอนาคต

ประเด็นที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาเพื่อยกระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

3.1 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์เชิงรุก ในการสื่อสารกับประชาชน แม้ว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษจะมีผลงานและความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีพิเศษ แต่ประชาชนจำนวนมากยังไม่เข้าใจบทบาท อำนาจหน้าที่ และเกณฑ์การรับคดีพิเศษของหน่วยงานอย่างเพียงพอ ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษพัฒนารูปแบบการสื่อสารให้เข้าใจง่ายมากขึ้น โดยใช้ภาษาที่ประชาชนทั่วไป

เข้าถึงได้ รวมทั้งผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่ทันสมัย เช่น คลิปวิดีโอ อินโฟกราฟิก และ สื่อสังคมออนไลน์ เพื่ออธิบายภารกิจของหน่วยงานและให้ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ๆ ที่ประชาชนควรระวัง

3.2 การชี้แจงหลักเกณฑ์การรับคดีพิเศษให้ชัดเจน หลักเกณฑ์การรับคดีพิเศษเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน แม้แต่บุคลากรภายในองค์กรยังอาจต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ ดังนั้น ประชาชนทั่วไปจึงยังมีความเข้าใจได้ยาก จึงมีข้อเสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดทำคู่มือหรือแนวทางอธิบายเกณฑ์การรับคดีพิเศษในรูปแบบที่เข้าใจง่าย พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลในการรับหรือไม่รับคดีแต่ละกรณีอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความเข้าใจและลดข้อครหาจากสังคม

ทั้งนี้ กรณีการรับเป็นคดีพิเศษ เสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการตรวจสอบและพิสูจน์ยืนยันจำนวนผู้เสียหาย ตลอดจนมูลค่าความเสียหายที่แท้จริงให้มีความชัดเจนก่อนการพิจารณารับคดี หากตรวจสอบแล้วพบว่าคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็ไม่ควรรับเป็นคดีพิเศษ นอกจากนี้ ควรปรับปรุงแนวทางการคัดเลือกคดีเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นคดีอาญาร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงหรือผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก และส่งมอบคดีอาญาทั่วไปให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามปกติ เพื่อป้องกันการสูญเสียงบประมาณและทรัพยากรของหน่วยงานโดยไม่จำเป็น

3.3 การสร้างความโปร่งใสในคดีที่สังคมให้ความสนใจ โดยคดีสำคัญที่ได้รับความสนใจจากสาธารณชน กรมสอบสวนคดีพิเศษควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาและเหตุผลในการดำเนินการอย่างเหมาะสมภายใต้กรอบกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามและตรวจสอบได้ การดำเนินงานที่เปิดเผย โปร่งใส และสามารถอธิบายเหตุผลของการตัดสินใจได้ จะช่วยลดข้อสงสัยและสร้างความเชื่อมั่นต่อองค์กรได้มากขึ้น

3.4 การกำหนดกรอบระยะเวลาในการทำคดี ควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ในการดำเนินคดีให้มีความชัดเจน เพื่อลดความวิตกกังวลของผู้เสียหาย และขจัดข้อสงสัยของสาธารณชนเกี่ยวกับประเด็นความล่าช้าในกระบวนการสอบสวน หรือกระบวนการอื่น ๆ

3.5 การเสริมสร้างกลไกตรวจสอบและถ่วงดุล กรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรส่งเสริมกลไกการตรวจสอบภายในและภายนอกองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างโปร่งใสและได้รับความไว้วางใจจากประชาชน การมีกลไกตรวจสอบที่เข้มแข็งจะช่วยให้หน่วยงานสามารถอธิบายเหตุผลของการดำเนินงานในแต่ละคดีได้อย่างชัดเจน และลดข้อครหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจโดยมิชอบ

3.6 การสร้างการรับรู้ต่อบทบาทของกรมสอบสวนคดีพิเศษในสังคม ประชาชนจำนวนมากยังไม่เข้าใจว่าคดีประเภทใดอยู่ในอำนาจของกรมสอบสวนคดีพิเศษและคดีประเภทใดไม่อยู่ในอำนาจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ส่งผลให้เกิดความคาดหวังที่ไม่ตรงกับภารกิจขององค์กร ดังนั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษควรให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ และข้อจำกัดตามกฎหมายของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและลดความเข้าใจคลาดเคลื่อน

3.7 การบริหารบุคลากรและข้อมูล ความล่าช้าในการทำคดี ปัญหาความล่าช้าจากการผลัดเปลี่ยนบุคลากร (กรณีเกษียณอายุราชการหรือลาออก) ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรายใหม่ขาดความเข้าใจในรายละเอียดของคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงควรพัฒนาระบบการจัดการความรู้ และการถ่ายทอดข้อมูลคดีอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บุคลากรใหม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

3.8 การให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) หน่วยงานที่ปฏิบัติงานร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษบางส่วน เสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) กลับไปยังหน่วยงานผู้ส่งมอบหรือให้ข้อมูล เพื่อให้หน่วยงานต้นทางทราบว่า ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางคดีได้หรือไม่ หรือยังมีข้อบกพร่องในประเด็นใดที่ต้องประสานงานเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม

3.9 การพัฒนากระบวนการคัดแยกและพิจารณาสถานะผู้เสียหายให้เป็นระบบและรอบคอบยิ่งขึ้น โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันตรวจสอบและแลกเปลี่ยนข้อมูลพยานหลักฐานตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของคดี แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้การพิจารณาข้อเท็จจริงมีความครบถ้วน สามารถแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการยุติเรื่องหรือปฏิเสธรับคดีจากข้อจำกัดด้านข้อมูล ช่วยลดภาระของผู้เสียหายในการจัดเตรียมเอกสารซ้ำซ้อน และส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้รวดเร็วขึ้น อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษในระยะยาว

3.10 การยกระดับการปฏิบัติงาน เสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ตามแผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประเด็นการพัฒนานที่ 1 ยุทธศาสตร์การสืบสวนสอบสวนสู่มาตรฐานสากล แนวทางการพัฒนาส่งเสริมหลักความเที่ยงตรง เป็นกลาง ความรับผิดชอบและโปร่งใส ในการปฏิบัติงาน ด้านคดีพิเศษ ได้กำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย “ร้อยละของความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษเพิ่มขึ้น” โดยทำการสำรวจข้อมูลจากผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติงานหลักของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และประชาชนทั่วไป ตามลักษณะสำคัญขององค์การกรมสอบสวนคดีพิเศษ และมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ และเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนากกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยการศึกษาเป็นการสำรวจแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กล่าวคือ การสำรวจเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสำรวจเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ (Google Form) และแบบสำรวจ (Paper) โดยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2569 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2569 มีผู้ตอบแบบสำรวจความเชื่อมั่นฯ รวมจำนวน 2,678 ราย และการสำรวจเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีกลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านอำนวยความยุติธรรม) ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานการสอบสวน ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานคดีพิเศษ ผู้แทนนายกสภานายความ นักวิชาการด้านกฎหมายมหาชน และผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และ (2) การประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group) ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำนวน 19 ราย ได้แก่ ผู้แทนจากสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนจากกรมการขนส่งทางบก ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ผู้แทนจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ผู้แทนจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้แทนจากกรมศุลกากร ผู้แทนจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน ผู้แทนสำนักงานกฎหมายภาคเอกชน และผู้แทนหน่วยงาน NGO

จากผลการสำรวจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.40 ด้านอายุ ส่วนใหญ่ อายุ 41 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.10 ด้านการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 59.60 ด้านอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 65.80 ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีพิเศษในสถานะเป็นประชาชนทั่วไป (ผู้ติดตามข่าวสาร/ผู้มาติดต่อขอคำแนะนำทั่วไป) คิดเป็นร้อยละ 44.20 ส่วนใหญ่รู้จักและ

เข้าถึงข่าวสารของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ (Line/Facebook/Instagram/TikTok/X/YouTube) คิดเป็นร้อยละ 31.70 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เคยมาติดต่อ หรือรับบริการกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 88.40 สำหรับผู้ที่เคยติดต่อหรือรับบริการจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ ส่วนใหญ่โดยการเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา คิดเป็นร้อยละ 25.40 รองลงมา คือ ปฏิบัติงานร่วม/ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวเนื่องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ, ใช้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และร้องขอ/ร้องทุกข์/ร้องเรียน, ขอรับการปรึกษา ด้านกฎหมาย/คดีพิเศษ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 21.70, 20.70 และ 11.30 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ผลงานคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ได้รับรู้รับทราบจากช่องทางต่าง ๆ มากที่สุด อันดับแรก คือ คดีความผิดเกี่ยวกับธุรกิจการเงินนอกระบบ เช่น คดี ดี ไอคอน กรุ๊ป, คดี ชิปปิ้ง, คดี Forex-3d เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 18.17 รองลงมา คือ คดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ (อื้อ) เช่น คดีประมูลโครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 375 พื้นที่ จ.นครปฐม (คดีก้านนก), คดีประมูลการก่อสร้างอาคารสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) เป็นต้น, คดีความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร เช่น การปราบปรามการลักลอบนำบุหรี่ไฟฟ้าเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นต้น, คดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคารและการฟอกเงิน เช่น คดีหุ้น MORE บริษัท มอร์ รีเทิร์น จำกัด (มหาชน) เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 9.28, 8.39 และ 7.89 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) คิดเป็นร้อยละ 80.46 อันดับแรก คือ “เชื่อมั่นว่า DSI เปิดโอกาสให้ประชาชนแจ้งเบาะแสหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงการทำงาน” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) คิดเป็นร้อยละ 81.68 รองลงมา คือ “เชื่อมั่นว่า DSI สามารถสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ จนนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำผิดได้” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$), “เชื่อมั่นว่า เจ้าหน้าที่ DSI ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตสำนึกทางศีลธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$), “เชื่อมั่นว่า DSI มีความพร้อมในการชี้แจงข้อสงสัย และแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) คิดเป็นร้อยละ 81.02, 81.00 และ 80.54 ตามลำดับ ในขณะที่ “เชื่อมั่นว่า DSI สามารถให้บริการและแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ ภายในระยะเวลาที่กำหนดอย่างเหมาะสม” มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) คิดเป็นร้อยละ 79.77

กลุ่มตัวอย่างมีลำดับความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ตามหลักธรรมาภิบาล โดยความเชื่อมั่นตาม “หลักการมีส่วนร่วม/การแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) คิดเป็นร้อยละ 81.68 รองลงมา คือ “หลักประสิทธิผล (Effectiveness)” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) “หลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) และ “หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)” ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นเท่ากับ ($\bar{x} = 4.03$) คิดเป็นร้อยละ 81.02, 81.00 และ 80.54 ตามลำดับ ในขณะที่ “หลักการตอบสนอง (Responsiveness)” มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.99$) คิดเป็นร้อยละ 79.77

กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นต่อของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จำแนกตามตามสถานะความเกี่ยวข้องในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะอยู่ในกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) คิดเป็นร้อยละ 81.27 และรองลงมา คือ กลุ่มหน่วยงานเครือข่ายและองค์กรพันธมิตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) และกลุ่มผู้รับบริการ / ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในคดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) คิดเป็นร้อยละ 79.81 และ 79.03 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) คิดเป็นร้อยละ 80.46

ทั้งนี้ ตามแผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2569) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับค่าความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ร้อยละความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (ร้อยละ 77) ซึ่งค่าที่ได้มากกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการสำรวจเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการดำเนินการ

5.2.1 การสำรวจเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

สามารถสรุปประเด็นสำคัญในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. มุมมองเชิงนโยบายและภาพรวม (Macro-level) จากรองปลัดกระทรวงยุติธรรม (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านอำนวยการยุติธรรม)

1.1 ความคุ้มค่าและประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (งบประมาณและบุคลากร) เพื่อสร้างผลสัมฤทธิ์ต่อสังคม

กรมสอบสวนคดีพิเศษมีการใช้ทรัพยากรด้านงบประมาณและบุคลากรโดยรวมเป็นไปตามเป้าหมายของหน่วยงาน และมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อกระทรวงอย่างต่อเนื่อง แม้จะยังไม่ได้ลงลึกในรายละเอียดเชิงบริหารคดี แต่จากจำนวนคดีและผลการดำเนินงานที่ปรากฏ เห็นว่าการใช้ทรัพยากรมีความคุ้มค่าในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะการดำเนินคดีสำคัญและเรื่องเร่งด่วน เช่น คดีทรัพย์สินทางปัญญา การละเมิดลิขสิทธิ์ และคดีน้ำมัน ซึ่งมีความก้าวหน้าและได้รับการติดตามจากผู้บริหารอย่างใกล้ชิด

ทั้งนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษยังเผชิญข้อจำกัดด้านงบประมาณและอัตรากำลัง เนื่องจากนโยบายภาครัฐที่มุ่งลดจำนวนบุคลากรและจำกัดการเพิ่มงบประมาณ ส่งผลให้กรมต้องมุ่งพัฒนาศักยภาพและความเชี่ยวชาญของบุคลากรที่มีอยู่ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่และปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสนับสนุนการสืบสวนสอบสวน เพื่อลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี โดยยังมีข้อสังเกตว่าการนำ AI มาใช้ในกระบวนการสอบสวนจำเป็นต้องมีมาตรฐานและระบบรับรองความ

น่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อให้สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงปัญหาคดีค้างสะสม ความซับซ้อนของคดีพิเศษ และข้อจำกัดด้านบุคลากรในหน่วยงานภูมิภาค ซึ่งส่งผลต่อความรวดเร็วในการดำเนินงาน

1.2 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่

ระดับความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษในปัจจุบันมีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต โดยเฉพาะจากผลการดำเนินคดีที่มีความคืบหน้าและสามารถนำไปสู่การสั่งฟ้องหรือการดำเนินคดีในหลายกรณี ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อบทบาทของกรมมากขึ้น แต่ยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับคดีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือผู้มีอิทธิพล ซึ่งอาจทำให้สาธารณชนเกิดความคลางแคลงใจว่ามีการแทรกแซงทางการเมืองหรือไม่ เนื่องจากกรมสอบสวนคดีพิเศษยังอยู่ภายใต้ฝ่ายบริหาร และอธิบดีได้รับการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี จึงอาจถูกมองว่ายังไม่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงเมื่อเทียบกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เช่น สำนักงานอัยการสูงสุด

อย่างไรก็ตาม เห็นว่าบุคลากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษส่วนใหญ่มีความเป็นมืออาชีพและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงทำให้ประชาชนคาดหวังต่อการทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษในระดับสูง โดยเฉพาะในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบคดีพิเศษที่มีความซับซ้อน ซึ่งการทำงานในลักษณะคณะพนักงานสอบสวนและคณะทำงานร่วมกันถือเป็นกลไกหนึ่งที่ช่วยลดความเสี่ยงจากการใช้อำนาจโดยมิชอบและช่วยสร้างความเป็นกลางในการดำเนินคดี

นอกจากนี้ ยังสะท้อนปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลและการแต่งตั้งโยกย้าย ซึ่งยังมีเรื่องร้องเรียนอยู่พอสมควร จึงควรพัฒนาระบบคุณธรรม เส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path) และหลักเกณฑ์การแต่งตั้งที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นภายในองค์กรและลดข้อร้องเรียนในระยะยาว

1.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษในระยะยาว

(1) ในระยะยาวควรพิจารณาปรับโครงสร้างของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้มีความเป็นอิสระมากขึ้น และลดการพึ่งพาฝ่ายบริหาร เพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในการดำเนินคดี โดยอาจศึกษาแนวทางของหน่วยงานสอบสวนกลางในต่างประเทศ เช่น FBI แม้จะยอมรับว่าเป็นแนวทางที่ดำเนินการได้ยากในทางปฏิบัติ

(2) ควรมีการทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีพิเศษ โดยเฉพาะหลักเกณฑ์การรับคดีและวงเงินความเสียหาย เพื่อให้กรมรับเฉพาะคดีที่มีความซับซ้อนและมีผลกระทบสูงอย่างแท้จริง อันจะช่วยลดภาระงานและทำให้สามารถบริหารทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(3) ด้านการบริหารจัดการภายใน ควรพัฒนาระบบบริหารงานคดีและกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน รวมถึงพัฒนาระบบคัดกรองเรื่องร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อลด

ความล่าช้าและลดภาระของกองคดี นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเฉพาะด้าน ทั้งด้านการสอบสวนคดีพิเศษ งานวินัย และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

(4) การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณชน โดยเห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรเปิดเผยข้อมูลความคืบหน้าของคดีและชี้แจงข้อเท็จจริงต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน ลดข้อครหาเรื่องการแทรกแซง และสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

(5) ควรส่งเสริมบทบาทของหน่วยงานระดับภูมิภาค

(6) เสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีที่มีลักษณะข้ามชาติหรือซับซ้อนในอนาคต

2. มุมมองเชิงกระบวนการและปฏิบัติการ (Process-level) จากผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานสอบสวน

2.1 การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนกรมสอบสวนคดีพิเศษในกระบวนการสืบสวนสอบสวนร่วมกัน

จากประสบการณ์การปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มีความเห็นว่าการดำเนินงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานของกรมสอบสวนคดีพิเศษมีคุณภาพและมาตรฐานอยู่ในระดับดีมาก โดยพนักงานสอบสวนมีความเป็นมืออาชีพ โดยเฉพาะในการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อน มีพยานหลักฐาน ผู้เสียหาย และผู้ต้องหาจำนวนมาก สามารถดำเนินการได้อย่างละเอียดรอบคอบและเป็นระบบ

2.2 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่

มีความเชื่อมั่นในระดับสูงต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เนื่องจากคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นคดีสำคัญและมีความซับซ้อน บางคดีเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลหรือเครือข่ายอาชญากรรมขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม พนักงานสอบสวนคดีพิเศษยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระ เป็นกลาง และเป็นไปตามกรอบของกฎหมาย

2.3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการสืบสวนสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้สำนวนคดีมีความรัดกุมและเป็นไปตามหลักนิติธรรมมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันมีรูปแบบคดีอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะคดีเกี่ยวกับการหลอกลวงข้ามชาติ (Scammer) ซึ่งมีความซับซ้อนและมีข้อจำกัดในการรวบรวมพยานหลักฐานให้ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงเห็นควรให้มีการพัฒนาศักยภาพของพนักงานสอบสวนอย่างต่อเนื่อง ผ่านการฝึกอบรมและเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการดำเนินคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีลักษณะและวิธีการดำเนินคดีแตกต่างจากคดีทั่วไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนและเสริมสร้างความรัดกุมของสำนวนคดีให้มากยิ่งขึ้น

3. มุมมองเชิงผลลัพธ์และคุณภาพ (Outcome-level) จากผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานคดีพิเศษ

3.1 การประเมินคุณภาพและความสมบูรณ์ของสำนวนการสอบสวนคดีพิเศษที่กรมสอบสวนคดีพิเศษส่งมาเพื่อพิจารณาสั่งคดี

การประเมินคุณภาพและความสมบูรณ์ของสำนวนการสอบสวน จำเป็นต้องพิจารณาบนพื้นฐานของหลักการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทั้งในส่วนที่พิสูจน์ความผิดและพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา โดยต้องดำเนินการอย่างรอบด้านและเป็นธรรม ในส่วนของสำนวนคดีพิเศษนั้น เห็นว่าพนักงานสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษมีบทบาทสำคัญในการรวบรวมพยานหลักฐานให้สอดคล้องกับองค์ประกอบความผิดตามกฎหมาย โดยเฉพาะคดีที่มีความซับซ้อน มีมูลค่าความเสียหายสูง หรือส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง เช่น คดีแชร์ลูกโซ่ คดีฉ้อโกงประชาชน และคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของพยานหลักฐานและรวบรวมข้อเท็จจริงให้เพียงพอต่อการพิสูจน์ความผิดในชั้นศาล

ทั้งนี้ ต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพเชิงเนื้อหาของพยานหลักฐาน โดยเฉพาะในคดีอาชญากรรมออนไลน์หรือคดีหลอกลวงทางเทคโนโลยี (Scammer) ซึ่งปัจจุบันยังพบข้อจำกัดในการพิสูจน์ทราบตัวบุคคลผู้กระทำความผิด โดยหลายกรณีสามารถตรวจสอบได้เพียงเส้นทางการเงินหรือบัญชีที่เกี่ยวข้อง แต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงไปถึงผู้ที่ลงมือกระทำความผิดโดยตรงได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้การพิสูจน์ความผิดมูลฐานและความผิดฐานพอกเงินอาจยังไม่สมบูรณ์เพียงพอสำหรับการรับฟังของศาล โดยมีความเห็นว่า คดีความผิดมูลฐานและความผิดฐานพอกเงินเป็นคนละกรรมและองค์ประกอบความผิดแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานที่แตกต่างกันในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ไม่สามารถอาศัยเพียงหลักฐานด้านเส้นทางการเงินมาเชื่อมโยงให้รับฟังได้โดยอัตโนมัติว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดมูลฐาน ดังนั้น การพิสูจน์ตัวบุคคลผู้กระทำความผิดจึงถือเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ และได้ยกตัวอย่างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานร่วมกับคณะพนักงานสอบสวน ซึ่งสามารถขยายผลจากพยานหลักฐานดิจิทัล เช่น โทรศัพท์มือถือของกลาง ไปสู่การตรวจสอบข้อมูลการติดต่อสื่อสารและความเชื่อมโยงระหว่างผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเห็นว่าพยานหลักฐานดิจิทัลมีความสำคัญอย่างมากในคดีปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ในทางปฏิบัติยังมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับมาตรฐานการรับฟังพยานหลักฐานประเภทดังกล่าว เช่น การใช้ภาพแคปหน้าจอเป็นหลักฐาน ซึ่งบางกรณีอาจต้องผ่านกระบวนการตรวจพิสูจน์อย่างเป็นทางการเพื่อเพิ่มน้ำหนักในการรับฟังของศาล จึงขอเสนอว่า ควรมีเวทีหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ และพนักงานอัยการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับมาตรฐานและแนวทางการใช้พยานหลักฐานดิจิทัล รวมถึงแนวทางการพิสูจน์ทราบตัวบุคคลในคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ในภาพรวม มีความเห็นว่าสำนวนการสอบสวนเปรียบเสมือนกระดูกสันหลังของกระบวนการยุติธรรม หากสำนวนมีความครบถ้วนสมบูรณ์ตั้งแต่ต้น ก็จะช่วยลดปัญหาการสอบสวนเพิ่มเติมในชั้นอัยการและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีในชั้นศาล ทั้งนี้ แม้อัตราอาชญากรรมทางเทคโนโลยีจะมีความยากและซับซ้อนในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง แต่ก็ยังจำเป็นต้องรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอ โดยเฉพาะในส่วนของความผิดมูลฐาน ซึ่งควรดำเนินการควบคู่ไปกับการติดตามเส้นทางการเงินในคดีพอกเงินอย่างรัดกุม

3.2 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นกลางและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่

กรมสอบสวนคดีพิเศษในฐานะหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม มีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายและอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน โดยในการปฏิบัติหน้าที่นั้น เห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษยึดหลักกฎหมาย หลักคุณธรรม และประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ รวมทั้งปฏิบัติงานโดยไม่เลือกปฏิบัติ กล่าวคือ หากปรากฏพยานหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดก็ต้องดำเนินการตามกฎหมาย แต่หากไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอก็ต้องพิจารณาไปตามข้อเท็จจริงและหลักกฎหมายเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ความเชื่อมั่นของประชาชนถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงอยู่และความน่าเชื่อถือของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงควรดำเนินคดีที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชนด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง

สำหรับประเด็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของคดี มีความเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลควรพิจารณาจากความเหมาะสมและประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ โดยต้องคำนึงถึงข้อจำกัดตามกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ และระเบียบภายในของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลในชั้นสอบสวนควรกระทำเท่าที่จำเป็น และไม่ควรเปิดเผยรายละเอียดของสำนวนหรือพยานหลักฐานที่อาจกระทบต่อรูปคดีหรือสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยในมุมมองเห็นว่า สิ่งสำคัญไม่ใช่เพียงช่วงเวลาที่จะเปิดเผยข้อมูล แต่คือขอบเขตของข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้ตามกฎหมาย โดยสามารถเปิดเผยความคืบหน้าหรือขั้นตอนของคดีในภาพรวมได้ แต่ไม่ควรเปิดเผยรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับพยานหลักฐานหรือแนวทางการสอบสวนที่อาจกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม

4. มุมมองด้านนิติธรรม สิทธิมนุษยชน และความเป็นธรรม จากผู้แทนนายกสภาทนายความ

4.1 การประเมินความเป็นธรรมและการยึดมั่นในหลักนิติธรรมของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถูกกล่าวหาและพยาน

กรมสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และหลักสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหาได้อย่างเหมาะสม โดยยึดหลักว่าผู้ถูกกล่าวหายังเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ทั้งนี้ จากประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ยังไม่พบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิหรือการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษในช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

โดยมีมุมมองว่า ปัจจุบันประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและช่องทางการร้องเรียนได้ง่ายขึ้น ทำให้หน่วยงานรัฐไม่สามารถปฏิบัติที่ละเมิดสิทธิประชาชนได้เช่นในอดีต เพราะประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น อีกทั้งสังคมและสื่อสาธารณะมีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างต่อเนื่อง จึงสะท้อนว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษมีแนวโน้มปฏิบัติงานภายใต้กรอบกฎหมายและหลักนิติธรรมได้ในระดับที่น่าเชื่อถือ และยังเห็นว่าภาพลักษณ์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในสายตาประชาชนถือเป็นที่ยิ่ง สำหรับคดีที่มีความซับซ้อน

หรือมีผลกระทบสูง โดยประชาชนมักมีความเชื่อมั่นว่าคดีพิเศษจะได้รับการตรวจสอบอย่างจริงจังมากกว่าคดีทั่วไป

4.2 ความเห็นต่อการรักษามาตรฐานจริยธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษในระหว่างกระบวนการสืบสวนสอบสวน

การรักษามาตรฐานจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนในกระบวนการสืบสวนสอบสวนเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและดำเนินการได้ยาก เนื่องจากคดีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษรับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีความซับซ้อนสูงและเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์จำนวนมาก อย่างไรก็ตาม จากภาพรวมที่ผ่านมา เห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมได้ในระดับที่ดี

ในส่วนของสภาพนายความ แม้จะไม่ได้เข้าไปมีบทบาทโดยตรงในการกำหนดจริยธรรมของหน่วยงานรัฐ แต่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนผ่านการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย การจัดทนายอาสาประจำสถานีตำรวจและศาล รวมถึงการให้คำปรึกษาเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่ายขึ้น โดยผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่า หากกรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถจัดให้มี ทนายอาสา หรือผู้ให้คำปรึกษาทางกฎหมายประจำหน่วยงานได้ จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน เพิ่มความโปร่งใสในการสอบสวน และทำให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงคำแนะนำทางกฎหมายได้อย่างทันท่วงที โดยสภาพนายความมีบุคลากรเพียงพอที่จะสนับสนุนในลักษณะดังกล่าว หากมีงบประมาณรองรับอย่างเหมาะสม

อีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้ความเห็นคือ เจ้าหน้าที่รัฐจำเป็นต้องพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง เพราะปัจจุบันประชาชนสามารถค้นหาข้อมูลทางกฎหมายและเตรียมข้อมูลพยานหลักฐานได้มากขึ้น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญที่ทันต่อสถานการณ์

4.3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อให้มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้น ในมุมมองของนายความ

แม้ภาพรวมของกรมสอบสวนคดีพิเศษจะมีความน่าเชื่อถืออยู่แล้ว แต่ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ในหลายด้าน โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) ขยายการเข้าถึงของประชาชนในระดับภูมิภาค มีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษยังมีลักษณะรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลาง ทำให้ประชาชนในภูมิภาคเข้าถึงได้ยาก จึงควรพัฒนาหน่วยงานหรือกลไกในระดับภูมิภาคให้มีบทบาทมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการคดีพิเศษได้สะดวกขึ้น และสามารถคัดกรองคดีที่มีลักษณะเข้าข่ายคดีพิเศษได้ตั้งแต่ต้น

(2) พัฒนาระบบทนายอาสาและการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ควรมีระบบสนับสนุนให้ประชาชนได้รับคำแนะนำทางกฎหมายตั้งแต่เริ่มเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในคดีที่มีความซับซ้อน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการร้องเรียน ลดความเข้าใจคลาดเคลื่อน และสร้างความโปร่งใสในการดำเนินคดี

(3) พัฒนาคู่มือและมาตรฐานการปฏิบัติงาน กรมสอบสวนคดีพิเศษควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่อย่างเป็นระบบ คล้ายกับคู่มือของศาลหรือหน่วยงานยุติธรรมอื่น

เพื่อให้เจ้าหน้าที่ใหม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นมาตรฐาน ลดความผิดพลาด และเพิ่มความโปร่งใสตรวจสอบได้

(4) พัฒนาศักยภาพด้านการสืบสวนสอบสวนและการวิเคราะห์คดีที่มีความซับซ้อน โดยคดีพิเศษหลายประเภท เช่น คดีฉ้อโกงหรือคดีทางเศรษฐกิจ มีโครงสร้างธุรกรรมที่ซับซ้อนและใช้เวลาสืบสวนยาวนาน จึงควรเพิ่มทรัพยากร บุคลากร และเครื่องมือสนับสนุนการสืบสวนให้เพียงพอ รวมถึงส่งเสริมองค์ความรู้เฉพาะทางแก่เจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

(5) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม การทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เช่น ตำรวจ อัยการ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ดังนั้น การมีผู้บริหารหรือบุคลากรจากหลากหลายวิชาชีพเข้ามาร่วมบริหารงาน จะช่วยเสริมประสิทธิภาพในการประสานงานและลดข้อขัดแย้งระหว่างหน่วยงานได้

(6) พัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่รัฐต้องไม่หยุดพัฒนาตนเอง เพราะปัจจุบันประชาชนมีความรู้และเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายมากขึ้น การทำงานของเจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องอาศัยทั้งความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความเข้าใจในเทคโนโลยีและพยานหลักฐานสมัยใหม่ เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมในระยะยาว

5. มุมมองด้านวิชาการและมาตรฐานสากล จากนักวิชาการด้านกฎหมายมหาชน

5.1 การประเมินประสิทธิผลของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการจัดการกับอาชญากรรม เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในระดับสากล

กรมสอบสวนคดีพิเศษมีบทบาทสำคัญในการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล โดยสามารถใช้อำนาจพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ เช่น การดักฟัง การแฝงตัว และมาตรการสืบสวนเชิงลึก ซึ่งเป็นอำนาจที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั่วไปไม่มีหรือมีข้อจำกัดในการใช้ ส่งผลให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินคดีพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพในหลายคดีสำคัญ

ทั้งนี้ มุมมองในเรื่องการเปรียบเทียบกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในระดับสากล โดยระบบการสอบสวนคดีอาญาในโลกจะมีอยู่ 2 ระบบ โดยระบบที่หนึ่งคือแยกอำนาจระหว่างพนักงานสอบสวนกับอัยการ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะดำเนินการสอบสวน แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน อัยการจะตรวจสำนวนและพิจารณาการสั่งฟ้องต่อศาล ซึ่งประเทศอังกฤษใช้ระบบนี้ และคดีอาญาทั่วไปของเราก็ใช้แบบอังกฤษ และอีกระบบนั้นอัยการกับตำรวจจะทำงานร่วมกันแต่ต้น โดยส่วนใหญ่จะใช้ในประเทศในภาคพื้นยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี และในญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากระบบ Civil Law ซึ่งระบบนี้อัยการกับพนักงานสอบสวนจะทำงานร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งการสอบสวนจะมีความเข้มข้นมาก โดยเห็นว่าการเปรียบเทียบกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศ ทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากระบบการสอบสวนคดีพิเศษของไทยมีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ แม้จะมีอัยการเข้าร่วมในการสอบสวน แต่ยังไม่ใช้รูปแบบเดียวกับประเทศฝรั่งเศส หรือญี่ปุ่น ที่อัยการและพนักงานสอบสวนทำงานร่วมกันอย่าง

เป็นเอกภาพตั้งแต่ต้นจนจบคดี โดยอัยการที่เข้าร่วมสอบสวนของไทยยังไม่มีอำนาจผูกพันองค์กร และผู้สังคดีตัวจริงอาจเป็นบุคคลอีกชุดหนึ่ง ส่งผลให้บางกรณีเกิดความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างอัยการร่วมสอบสวนกับอัยการผู้สังคดี ดังนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์จึงเห็นว่า โครงสร้างปัจจุบันยังคงมีลักษณะใกล้เคียงกับระบบแยกอำนาจสอบสวนและสังคดีแบบเดิม ทำให้ประสิทธิผลในการดำเนินคดียังไม่เต็มศักยภาพเมื่อเทียบกับประเทศที่ให้อัยการเข้ามากำหนดทิศทางคดีตั้งแต่ต้นอย่างแท้จริง

5.2 ความคิดเห็นต่อโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในปัจจุบัน มีความเหมาะสมต่อการสร้างความเชื่อมั่นของสังคมในระยะยาวหรือไม่

โครงสร้างปัจจุบันยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมของอัยการในชั้นสอบสวนที่ยังไม่เชื่อมโยงกับกระบวนการสังคดีอย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดปัญหาการสอบเพิ่มเติมความเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน และความล่าช้าในการดำเนินคดี ในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ หากสามารถปรับรูปแบบให้อัยการผู้มีอำนาจสังคดี เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางสอบสวนตั้งแต่ต้น จะช่วยเพิ่มทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินคดี ลดปัญหาความเห็นแย้งระหว่างหน่วยงาน และทำให้กระบวนการมีเอกภาพมากขึ้น ซึ่งในระยะสั้น แม้ยังไม่ได้แก้ไขกฎหมายก็สามารถดำเนินการเชิงบริหารได้ โดยประสานกับสำนักงานอัยการสูงสุดให้ส่งอัยการที่มีอำนาจสังคดีเข้าร่วมคณะสอบสวนโดยตรง เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องระหว่างกระบวนการสอบสวนและการสังคดี

นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้นอยู่กับภาพลักษณ์ความเป็นกลางทางการเมืองด้วย โดยในบางช่วงเวลาสังคมอาจรับรู้ว่าการดำเนินคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐบาลหรือผู้บริหารทางการเมือง จึงมีความคิดเห็นว่าการสอบสวนคดีพิเศษควรสื่อสารต่อสาธารณะให้ชัดเจนว่า การดำเนินคดีเป็นไปตามหลักกฎหมายและนโยบายสาธารณะ มิใช่การเลือกปฏิบัติรายคดีตามแรงกดดันทางการเมือง และเห็นว่า รัฐบาลหรือรัฐมนตรีสามารถกำหนดนโยบายภาพรวมในการปราบปรามอาชญากรรมได้ เช่น การปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีหรือสแกมเมอร์ แต่ไม่ควรแทรกแซงการตัดสินใจในรายคดี เพราะจะกระทบต่อความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรมโดยตรง

5.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อยกระดับมาตรฐานการสืบสวนสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

กรมสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจทางกฎหมายค่อนข้างมากอยู่แล้วเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่น ปัญหาสำคัญจึงอยู่ที่การใช้เครื่องมือทางกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชน ข้อเสนอสำคัญ ได้แก่

(1) พัฒนาระบบความร่วมมือระหว่างอัยการและพนักงานสอบสวน ควรปรับระบบให้ผู้มีอำนาจสังคดีเข้าร่วมกำหนดทิศทางสอบสวนตั้งแต่ต้น เพื่อสร้างเอกภาพในการดำเนินคดี ลดการสอบเพิ่มเติม และเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

(2) ยกระดับศักยภาพด้านพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ควรพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี การรวบรวม การเก็บรักษา และการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน

อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรองรับอาชญากรรมสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญ รวมถึงต้องมีมาตรฐานในการรักษาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานตลอดกระบวนการ

(3) ส่งเสริมการตีความกฎหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ มีความเห็นว่า กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนสอบสวน หากเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะและการปราบปรามอาชญากรรม เพียงแต่หน่วยงานรัฐต้องมีมาตรการป้องกันข้อมูลรั่วไหลอย่างเหมาะสม

(4) นำหลักประโยชน์สาธารณะมาใช้ในการดำเนินคดี โดยในคดีขนาดใหญ่ เช่น คดีแชร์ลูกโซ่ ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก มีความเห็นว่าควรพิจารณาดำเนินคดีกับเฉพาะผู้กระทำผิดหลักหรือผู้มีบทบาทสำคัญ แทนการดำเนินคดีกับทุกคน โดยอาจใช้บุคคลที่มีบทบาทรองเป็นพยาน ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพ ลดภาระของรัฐ และมุ่งทำลายโครงสร้างอาชญากรรมเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวทางที่หลายประเทศใช้ ภายใต้หลักการดำเนินคดีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

(5) พัฒนาการสื่อสารองค์กรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน ควรสื่อสารให้สาธารณชนเห็นถึงความต่อเนื่องและความเป็นกลางในการดำเนินคดี แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เพื่อยืนยันว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินงานตามหลักนิติธรรมและไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง

6. มุมมองด้านความโปร่งใสและความเป็นอิสระ จากผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

6.1 ระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นอิสระของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือผู้มีอิทธิพล

กรมสอบสวนคดีพิเศษรับผิดชอบคดีสำคัญและมีความซับซ้อนสูง ซึ่งหลายคดีเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล นักการเมือง หรือประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ เช่น คดีรถหรู คดีบุกรุกพื้นที่สาธารณะ และคดีเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ จึงจำเป็นต้องอาศัยความเชื่อมั่นจากสาธารณชนในระดับสูง ซึ่งในบางช่วงเวลาคดีที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอาจขาดการสื่อสารหรือการประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าต่อสาธารณชน ส่งผลให้ประชาชนและสื่อมวลชนบางส่วนยังมีข้อสงสัยต่อความเป็นอิสระในการดำเนินงาน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ประเมินระดับความเชื่อมั่นต่อความเป็นอิสระของกรมสอบสวนคดีพิเศษไว้ประมาณร้อยละ 80 เนื่องจากเชื่อว่าหลายคดียังคงมีการดำเนินการตามกระบวนการ แต่ข้อจำกัดด้านการสื่อสารสาธารณะทำให้ประชาชนยังไม่เกิดความเชื่อมั่นอย่างเต็มที่

ทั้งนี้ มีความคิดเห็นว่า คดีบางประเภท เช่น คดีแชร์ลูกโซ่ สามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนได้มากกว่า นอกจากนี้ การดำเนินงานในรูปแบบคณะพนักงานสอบสวน ถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดโอกาสในการแทรกแซงและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่ง

6.2 ความคิดเห็นต่อความโปร่งใสของกรมสอบสวนคดีพิเศษในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินคดีต่อสาธารณชน โดยเฉพาะคดีที่สังคมให้ความสนใจ

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษจำเป็นต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อกำหนดด้านการรักษาความลับของพยานและผู้เกี่ยวข้องในคดี ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับที่สำนักงาน ป.ป.ช. ใช้ในการดำเนินงาน ส่งผลให้การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนสามารถดำเนินการได้ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดให้ทำได้เท่านั้น

ในด้านช่องทางการสื่อสาร มีความเห็นว่า ปัจจุบันกรมสอบสวนคดีพิเศษมีระบบให้ผู้ร้องสามารถติดตามสถานะคดีได้ รวมถึงมีการแจ้งผลความคืบหน้าผ่านหนังสือถึงผู้ร้องโดยตรง นอกจากนี้ ยังมีการแถลงข่าวต่อสาธารณชนในบางกรณี อย่างไรก็ตาม การสื่อสารต่อสาธารณะควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ

ทั้งนี้ได้เสนอว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษควรพัฒนารูปแบบการรายงานผลการดำเนินงานจากเดิมที่เน้นเอกสารหรือรายงานรูปแบบ มาเป็นการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น รายไตรมาสหรือทุกครึ่งปี เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรับทราบผลการดำเนินงานอย่างทั่วถึงมากขึ้น โดยที่ประชาชนไม่ต้องไปเสาะแสวงหาอ่านรายงานการดำเนินงานที่เป็นรูปเล่มด้วยตัวเอง

6.3 ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างกลไกความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อป้องกันการทุจริตหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างกลไกความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อป้องกันการทุจริตและการใช้อำนาจโดยมิชอบ โดยเห็นว่าการดำเนินงานในรูปแบบคณะพนักงานสอบสวนเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการลดความเสี่ยงต่อการใช้อำนาจโดยมิชอบ อย่างไรก็ตาม ควรมีการสับเปลี่ยนหรือหมุนเวียนคณะทำงานหรือกลุ่มผู้รับผิดชอบคดีเป็นระยะ เพื่อป้องกันการสร้างความคุ้นเคยระหว่างเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจนำไปสู่ความเสี่ยงในการสมยอมหรือการทุจริตร่วมกันได้ การหมุนเวียนบุคลากรดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส เพิ่มกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลภายในองค์กร และลดโอกาสในการแทรกแซงหรือการใช้อำนาจโดยไม่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้อาจมีข้อจำกัดในด้านการประสานงานหรือความไม่คุ้นเคยกันหรือทำงานไม่เข้าหากันระหว่างคณะทำงานก็ตาม ทั้งนี้ ได้ยกตัวอย่างแนวทางการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยในระดับภูมิภาค ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัด จะรับผิดชอบการรับเรื่องกล่าวหาในพื้นที่ และมีการหมุนเวียนสำนวนรวมถึงการพิจารณาความเชี่ยวชาญของบุคลากรประกอบการมอบหมายงาน โดยการไต่สวนจะดำเนินการในรูปแบบคณะทำงาน และมีการสลับคณะทำงานเป็นระยะ เพื่อช่วยลดความเสี่ยงต่อการทุจริตหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ

อีกทั้ง มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานพัฒนาช่องทางการร้องเรียนหรือการแจ้งเบาะแสที่มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และสามารถคุ้มครองข้อมูลของผู้ร้องเรียนได้อย่างแท้จริง โดยต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนมั่นใจว่าจะไม่มีการเปิดเผยตัวตนของผู้ร้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนกล้าแจ้งข้อมูลหรือร้องเรียนเมื่อพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

ในประเด็นแนวทางมาตรการป้องกันการทุจริต เห็นว่าการดำเนินกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ เช่น การอบรมจริยธรรมหรือการจัดทำแผนป้องกันการทุจริตเพียงอย่างเดียว อาจยังไม่เพียงพอ หากไม่สามารถลดโอกาสหรือปิดช่องทางการทุจริตได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเสนอว่าการบริหารจัดการในลักษณะหมุนเวียนคณะทำงานและการกระจายอำนาจตรวจสอบ จะเป็นมาตรการที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

5.2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) สรุปประเด็นสำคัญในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษในปัจจุบันและประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่น (ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ)

1.1 ประเด็นที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในเชิงบวก

(1) กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อน ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบคดีที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งมีความซับซ้อนมากกว่าคดีอาญาทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นคดีที่มีผู้เสียหายจำนวนมาก คดีที่มีมูลค่าความเสียหายสูง คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คดีฟอกเงิน หรือคดีที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ โดยในมุมมองของหน่วยงานภาคกฎหมายและหน่วยงานที่เคยส่งเรื่องเป็นผู้รับบริการของกรมสอบสวนคดีพิเศษเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีจุดเด่นในด้านการรวบรวมผู้เชี่ยวชาญจากหลายสาขาเข้ามาทำงานร่วมกัน ทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้อย่างลึกซึ้งกว่ากระบวนการสอบสวนทั่วไป จึงทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษยังคงเป็นกลไกสำคัญในการจัดการคดีพิเศษของประเทศ

(2) เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถ และความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีความรู้ด้านกฎหมายและการสืบสวนสอบสวนในระดับสูง มีความเข้าใจในประเด็นข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงของคดีอย่างละเอียด รวมทั้งมีความสามารถในการตั้งประเด็นสอบสวนและแสวงหาพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีการกล่าวถึงความทุ่มเทของเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ปฏิบัติงานจริง ร่วมติดตามหาพยานหลักฐาน สอบปากคำผู้เสียหาย และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์จากแรงงาน ซึ่งต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่นอย่างมาก ผู้เข้าร่วมการประชุมหลายฝ่ายจึงเห็นว่า แม้จะมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างหรือกระบวนการบางประการ แต่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ยังคงมีความเป็นมืออาชีพและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลัง

(3) คุณภาพของสำนวนการสอบสวนสร้างความเชื่อมั่นให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ผู้แทนหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการในการส่งมอบสำนวน มีความเห็นว่าสำนวนการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยส่วนใหญ่มีความละเอียดรอบคอบ และสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจในการค้นหาความจริง ภายในสำนวนมีการรวบรวมพยานหลักฐานจำนวนมาก มีการวิเคราะห์น้ำหนักพยานหลักฐาน มีการประชุมหารือภายในคณะพนักงานสอบสวน และเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ในทีม ทำให้เห็นถึงกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลก่อน

มีความเห็นทางคดี แม้ว่าพยานหลักฐานบางส่วนอาจต้องมีการประเมินเพิ่มเติมในชั้นอุทธรณ์หรือศาล แต่คุณภาพของการจัดทำสำนวนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นต่อการทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

(4) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานมีประสิทธิภาพ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่ปฏิบัติงานร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกได้ดี มีการประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และนอกจากการร่วมปฏิบัติด้านการปราบปรามแล้ว กรมสอบสวนคดีพิเศษยังมีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การฝึกอบรมด้านการสืบสวนสอบสวน และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของหน่วยงานภายนอก ซึ่งได้รับการชื่นชมว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านการบังคับใช้กฎหมายของประเทศโดยรวม

(5) มาตรฐานในการดำเนินงาน กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีมาตรฐานการทำงานที่ค่อนข้างเป็นระบบ มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีมาตรการรักษาความลับของข้อมูลในระดับสูง

(6) การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายและดำเนินคดีต่อผู้ผิดกฎหมาย ผู้แทนจากองค์กรภาคประชาสังคมได้ยกตัวอย่างคดีค้ามนุษย์ที่พนักงานสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ใช้ดุลพินิจและความกล้าหาญในการยืนยันสิทธิของผู้เสียหาย แม้จะมีข้อจำกัดหรือความเห็นที่แตกต่างจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการยืนยันยึดดำเนินการเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจนสามารถผลักดันคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการปกป้องสิทธิมนุษยชนและสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

1.2 ประเด็นที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในเชิงลบ

(1) ความล่าช้าและปัญหาในการส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ผู้แทนหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการในส่วนของการส่งมอบสำนวนบางส่วน ให้ความเห็นว่าในกรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษพิจารณาแล้วว่าคดีไม่เข้าเกณฑ์คดีพิเศษและส่งเรื่องต่อให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการต่อ มักมีการส่งเพียงรายงานสรุปผลการสืบสวนโดยไม่ได้ส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานทั้งหมดมาพร้อมกัน ส่งผลให้หน่วยงานปลายทางต้องทำหนังสือขอข้อมูลเพิ่มเติมหลายครั้ง ทำให้กระบวนการดำเนินคดีล่าช้าและเกิดภาระงานซ้ำซ้อน รวมทั้งอาจกระทบต่อความรู้สึกของผู้เสียหายที่ต้องรอคอยผลการดำเนินการเป็นเวลานาน

(2) การใช้ทรัพยากรจำนวนมากในคดีที่ไม่เข้าเกณฑ์คดีพิเศษ มีข้อสังเกตว่าในบางคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการสืบสวน ทั้งงบประมาณ เวลา และกำลังคน แต่เมื่อดำเนินการไปแล้วกลับพบว่าคดีไม่เข้าเกณฑ์คดีพิเศษ หรือไม่สามารถพิสูจน์ความผิดตามข้อกล่าวหาหลักได้ ผลที่เกิดขึ้นคือคดีถูกส่งกลับไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการใหม่ ทำให้ผู้เสียหายรู้สึกว่าการบวนการยุติธรรมใช้เวลานานเกินไป และลดความเชื่อมั่นต่อประสิทธิภาพของระบบ

(3) การประสานงานและการให้บริการยังมีความยุ่งยาก ผู้รับบริการของกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีความเห็นว่า ขั้นตอนการติดต่อประสานงาน การขอข้อมูล และการติดตามความคืบหน้าของคดียังมีความซับซ้อนเมื่อเทียบกับบางหน่วยงาน โดยเฉพาะในยุคที่หน่วยงานภาครัฐกำลังมุ่งสู่

ระบบดิจิทัล จึงมีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษควรเพิ่มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลมากยิ่งขึ้น

(4) ความกังวลต่อความเป็นอิสระจากอิทธิพลทางการเมือง ผู้แทนภาคประชาชนบางส่วนมีความเห็นว่า แม้ว่าการสอบสวนคดีพิเศษจะถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานที่มีความเป็นอิสระและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่ในบางช่วงเวลาที่ผ่านมา สังคมมีข้อกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารตามบริบททางการเมือง ประเด็นดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนบางส่วนตั้งคำถามต่อความเป็นอิสระในการตัดสินใจดำเนินคดี โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญหรือประเด็นทางการเมือง

(5) ภาพลักษณ์ขององค์กรจากคดีที่สังคมจับตามอง ผู้แทนภาคประชาชนบางส่วนเห็นว่า ในหลายคดีที่ได้รับความสนใจจากสาธารณชน ประชาชนมีความคาดหวังสูงต่อผลการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ แต่เมื่อผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง หรือมีการส่งต่อเรื่องไปยังหน่วยงานอื่น ความเชื่อมั่นของประชาชนจึงลดลง แม้ว่าการกระบวนการดำเนินงานอาจเป็นไปตามกฎหมายและข้อเท็จจริง แต่การสื่อสารกับสังคมยังอาจไม่เพียงพอที่จะสร้างความเข้าใจต่อผลการดำเนินคดี

(6) ข้อกังวลเกี่ยวกับพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่บางราย ผู้แทนหน่วยงานภาคประชาสังคมชี้ให้เห็นว่ามีบางกรณีที่มีการร้องเรียนหรือกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่บางรายประพฤติตนไม่เหมาะสม ส่อแววทุจริต โกงประไร หรืออาจมีพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของคดี แม้จะเป็นเหตุการณ์เฉพาะบุคคลและไม่สะท้อนภาพรวมขององค์กร แต่กรณีดังกล่าวก็มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและภาพลักษณ์ของหน่วยงานโดยรวม

2. การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล

ความเห็นต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษตามหลักธรรมาภิบาล

2.1 ด้านความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ ผู้เข้าร่วมประชุมหลายฝ่ายมีความเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีความพยายามในการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ โดยเฉพาะการแถลงข่าว ความคืบหน้าของคดีสำคัญอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ประชาชนสามารถติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าแม้ กรมสอบสวนคดีพิเศษจะสื่อสารความคืบหน้าของคดีได้ดี แต่กระบวนการภายในที่สำคัญ เช่น หลักเกณฑ์การพิจารณารับหรือไม่รับคดีเป็นคดีพิเศษ ยังเป็นเรื่องที่ประชาชนเข้าใจได้ยาก และควรมีการอธิบายให้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อป้องกันข้อครหาเรื่องการเลือกปฏิบัติหรือการใช้มาตรฐานที่แตกต่างกันในแต่ละคดี นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่าหากกรมสอบสวนคดีพิเศษ สามารถอธิบายเหตุผลในการดำเนินคดีหรือไม่ดำเนินคดีในประเด็นที่สังคมให้ความสนใจได้อย่างชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ จะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ขององค์กรได้อย่างมาก

2.2 ด้านความเป็นธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ผู้เข้าร่วมประชุมหลายฝ่ายเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีภาพลักษณ์ที่ดีในด้านการเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาอย่างเหมาะสม โดยไม่ปรากฏกรณีการใช้ความรุนแรง การทรมาน หรือการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการสอบสวน ซึ่งแตกต่างจากข้อวิพากษ์ที่เคยเกิดขึ้นกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายบางแห่ง นอกจากนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษยังได้นำแนวทางการสอบปากคำตามหลัก Investigative Interview

หรือ PEACE Model มาใช้ โดยมุ่งเน้นการค้นหาความจริงจากข้อมูลและข้อเท็จจริง มากกว่าการ บังคับขู่เข็ญให้ผู้ถูกสอบสวนรับสารภาพ วิธีการดังกล่าวสะท้อนถึงการยึดหลักสิทธิมนุษยชนและ หลักนิติธรรมในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ได้ยกตัวอย่างว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาและพยานเป็นไปอย่าง สุภาพ ให้เกียรติ และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อ องค์กร

2.3 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ผู้เข้าร่วมการประชุมหลายฝ่ายเห็นว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษมีมาตรฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรมในระดับที่น่าพอใจ โดยเฉพาะในด้านการ ปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้องในคดีอย่างเป็นธรรม และไม่ปรากฏข้อร้องเรียนที่เป็นระบบเกี่ยวกับการใช้ อำนาจในทางมิชอบหรือการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาอย่างร้ายแรง นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่า หากกรมสอบสวนคดีพิเศษ สามารถรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมและความเป็นมืออาชีพของ เจ้าหน้าที่ไว้ได้อย่างต่อเนื่อง จะเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคมในระยะยาว

2.4 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการรับฟังความคิดเห็น ผู้แทนภาคประชาชนเห็นว่า ปัจจุบันกรมสอบสวนคดีพิเศษเปิดรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่าง ๆ มากขึ้น และ มีความตั้งใจที่จะนำข้อเสนอแนะเหล่านั้นไปใช้ในการพัฒนาองค์กรต่อไป โดยให้ข้อเสนอว่าการเปิด พื้นที่ให้ประชาชนและภาคประชาสังคมสามารถสะท้อนความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงาน ของหน่วยงานได้โดยเสรี จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศของความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อ สาธารณะได้มากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับความเชื่อมั่นในอนาคต

ประเด็นที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาเพื่อยกระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

3.1 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์เชิงรุก ในการสื่อสารกับประชาชน แม้ว่ากรมสอบสวน คดีพิเศษจะมีผลงานและความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีพิเศษ แต่ประชาชนจำนวนมากยังไม่เข้าใจ บทบาท อำนาจหน้าที่ และเกณฑ์การรับคดีพิเศษของหน่วยงานอย่างเพียงพอ ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอ ให้กรมสอบสวนคดีพิเศษพัฒนารูปแบบการสื่อสารให้เข้าใจง่ายมากขึ้น โดยใช้ภาษาที่ประชาชนทั่วไป เข้าถึงได้ รวมทั้งผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่ทันสมัย เช่น คลิปวิดีโอ อินโฟกราฟิก และ สื่อสังคมออนไลน์ เพื่ออธิบายภารกิจของหน่วยงานและให้ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ๆ ที่ประชาชนควรระวัง

3.2 การชี้แจงหลักเกณฑ์การรับคดีพิเศษให้ชัดเจน หลักเกณฑ์การรับคดีพิเศษเป็นเรื่องที่มี ความซับซ้อน แม้แต่บุคลากรภายในองค์กรยังอาจต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ ดังนั้น ประชาชน ทั่วไปจึงยังมีความเข้าใจได้ยาก จึงมีข้อเสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษจัดทำคู่มือหรือแนวทางอธิบาย เกณฑ์การรับคดีพิเศษในรูปแบบที่เข้าใจง่าย พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลในการรับหรือไม่รับคดีแต่ละกรณี อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความเข้าใจและลดข้อครหาจากสังคม

ทั้งนี้ กรณีการรับเป็นคดีพิเศษ เสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการตรวจสอบและ พิสูจน์ยืนยันจำนวนผู้เสียหาย ตลอดจนมูลค่าความเสียหายที่แท้จริงให้มีความชัดเจนก่อนการ พิจารณารับคดี หากตรวจสอบแล้วพบว่าคุณสมบัติไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็ไม่ควรรับเป็น

คดีพิเศษ นอกจากนี้ ควรปรับปรุงแนวทางการคัดเลือกคดีเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นคดีอาญาร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงหรือผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก และส่งมอบคดีอาญาทั่วไปให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามปกติ เพื่อป้องกันการสูญเสียงบประมาณและทรัพยากรของหน่วยงานโดยไม่จำเป็น

3.3 การสร้างความโปร่งใสในคดีที่สังคมให้ความสนใจ โดยคดีสำคัญที่ได้รับความสนใจจากสาธารณชน กรมสอบสวนคดีพิเศษควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาและเหตุผลในการดำเนินการอย่างเหมาะสมภายใต้กรอบกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามและตรวจสอบได้ การดำเนินงานที่เปิดเผย โปร่งใส และสามารถอธิบายเหตุผลของการตัดสินใจได้ จะช่วยลดข้อสงสัยและสร้างความเชื่อมั่นต่อองค์กรได้มากขึ้น

3.4 การกำหนดกรอบระยะเวลาในการทำคดี ควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ในการดำเนินคดีให้มีความชัดเจน เพื่อลดความวิตกกังวลของผู้เสียหาย และขจัดข้อสงสัยของสาธารณชนเกี่ยวกับประเด็นความล่าช้าในกระบวนการสอบสวน หรือกระบวนการอื่น ๆ

3.5 การเสริมสร้างกลไกตรวจสอบและถ่วงดุล กรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรส่งเสริมกลไกการตรวจสอบภายในและภายนอกองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างโปร่งใสและได้รับความไว้วางใจจากประชาชน การมีกลไกตรวจสอบที่เข้มแข็งจะช่วยให้หน่วยงานสามารถอธิบายเหตุผลของการดำเนินงานในแต่ละคดีได้อย่างชัดเจน และลดข้อครหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจโดยมิชอบ

3.6 การสร้างการรับรู้ต่อบทบาทของกรมสอบสวนคดีพิเศษในสังคม ประชาชนจำนวนมาก ยังไม่เข้าใจว่าคดีประเภทใดอยู่ในอำนาจของกรมสอบสวนคดีพิเศษและคดีประเภทใดไม่อยู่ในอำนาจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ส่งผลให้เกิดความคาดหวังที่ไม่ตรงกับภารกิจขององค์กร ดังนั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษควรให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ และข้อจำกัดตามกฎหมายของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและลดความเข้าใจคลาดเคลื่อน

3.7 การบริหารบุคลากรและข้อมูล ความล่าช้าในการทำคดี ปัญหาความล่าช้าจากการผลัดเปลี่ยนบุคลากร (กรณีเกษียณอายุราชการหรือลาออก) ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรายใหม่ขาดความเข้าใจในรายละเอียดของคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงควรพัฒนาระบบการจัดการความรู้ และการถ่ายทอดข้อมูลคดีอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บุคลากรใหม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

3.8 การให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) หน่วยงานที่ปฏิบัติงานร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษบางส่วน เสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) กลับไปยังหน่วยงานผู้ส่งมอบหรือให้ข้อมูล เพื่อให้หน่วยงานต้นทางทราบว่า ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางคดีได้หรือไม่ หรือยังมีข้อบกพร่องในประเด็นใดที่ต้องประสานงานเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม

3.9 การพัฒนากระบวนการคัดแยกและพิจารณาสถานะผู้เสียหายให้เป็นระบบและรอบคอบยิ่งขึ้น โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันตรวจสอบและแลกเปลี่ยนข้อมูลพยานหลักฐานตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของคดี แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้การพิจารณาข้อเท็จจริงมีความ

ครบถ้วน สามารถแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการยุติเรื่องหรือปฏิเสธรับคดีจากข้อจำกัดด้านข้อมูล ช่วยลดภาระของผู้เสียหายในการจัดเตรียมเอกสารซ้ำซ้อน และส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้รวดเร็วขึ้น อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษในระยะยาว

3.10 การยกระดับการปฏิบัติงาน เสนอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

5.3 ผลสำรวจความเชื่อมั่นและความสอดคล้องกับแผนปฏิรูปราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

แผนปฏิรูปราชการเรื่องที่ 1 ยกระดับการสืบสวนสอบสวนสู่มาตรฐานสากล

- **แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 1 : พัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคดีพิเศษ**
 1. พัฒนาระบบบริหารงานคดีและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจน ตั้งแต่การรับเรื่อง การคัดกรอง การสืบสวน การสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน
 2. กำหนดกรอบระยะเวลาและขั้นตอนการปฏิบัติงานของคดีให้ชัดเจนตามลักษณะและความซับซ้อนของคดี เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าและบริหารจัดการคดีได้อย่างเป็นระบบ
 3. พัฒนาระบบคัดกรองเรื่องร้องเรียนและเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถพิจารณาและส่งต่อเรื่องไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น
 4. พัฒนาระบบการส่งต่อข้อมูลและพยานหลักฐานระหว่างหน่วยงานให้มีความครบถ้วน ลดการขอข้อมูลเพิ่มเติมหลายครั้ง และลดภาระงานซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่รับเรื่องต่อ
 5. พัฒนาคู่มือและมาตรฐานการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ ลดความผิดพลาด และรักษามาตรฐานการปฏิบัติงานให้มีความต่อเนื่อง
- **แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 2 : ส่งเสริมหลักความเที่ยงตรง เป็นกลาง ความรับผิดชอบ และโปร่งใส ในการปฏิบัติงานด้านคดีพิเศษ**
 1. สื่อสารหลักการดำเนินคดีตามกฎหมายและข้อเท็จจริง โดยแยกการกำหนดนโยบายภาพรวมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมออกจากการตัดสินใจในรายคดี
 2. เสริมสร้างการทำงานในรูปแบบคณะพนักงานสอบสวนและคณะทำงาน เพื่อเป็นกลไกช่วยลดความเสี่ยงจากการใช้อำนาจโดยมิชอบและเสริมสร้างความเป็นกลางในการดำเนินคดี

● **แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 3 : ส่งเสริมหลักการคุ้มครองบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดในการปฏิบัติงานด้านคดีพิเศษ**

1. พัฒนาระบบการคัดแยกและพิจารณาสถานะผู้เสียหายให้มีความเป็นระบบและรอบคอบ โดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบและแลกเปลี่ยนข้อมูล พยานหลักฐานตั้งแต่ระยะเริ่มต้น
2. ส่งเสริมการปฏิบัติต่อผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ผู้ถูกกล่าวหา และพยานด้วยความสุภาพ ให้เกียรติ และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
3. ดำเนินการโดยยึดหลักความเป็นธรรมต่อผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ผู้ถูกกล่าวหา และพยาน โดยคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและหลักนิติธรรม

● **แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 4 : พัฒนาศักยภาพด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี ความพร้อมของบุคลากร และการบริหารจัดการ ในการปฏิบัติงานด้านคดีพิเศษ**

1. พัฒนาความเชี่ยวชาญด้านการรวบรวม การเก็บรักษา และการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้พยานหลักฐานมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเหมาะสม
2. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ระบบฐานข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูล และการสืบสวนสอบสวน โดยต้องมีมาตรฐานและระบบรองรับความน่าเชื่อถือของข้อมูล

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 2 พัฒนาศักยภาพบุคคลมีอาชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

● **แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 1 : ยกระดับการบริหารทรัพยากรบุคคลตามแนวทาง HR Scorecard**

(ไม่มีข้อเสนอแนะ)

● **แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 2 : พัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นมืออาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะดิจิทัล**

1. พัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรด้านกฎหมาย สิทธิมนุษยชน จริยธรรม และการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อนอย่างต่อเนื่อง
2. พัฒนาศักยภาพพนักงานสอบสวนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการดำเนินคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ คดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี คดีทางเศรษฐกิจ และคดีที่มีความซับซ้อน
3. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ระหว่างบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีที่มีความซับซ้อน

- แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 3 : พัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร มีความพึงพอใจและผูกพันองค์กร

(ไม่มีข้อเสนอแนะ)

- แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 4 : พัฒนาสถาบันการสอบสวนคดีพิเศษให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลสำหรับการฝึกอบรมและพัฒนาผู้ปฏิบัติงานบังคับใช้กฎหมายทั้งในและต่างประเทศ

(ไม่มีข้อเสนอแนะ)

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 3 บูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

- แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 1 : บูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภายในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

1. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ เพื่อให้การสอบสวนและการพิจารณาคดีมีความต่อเนื่องและลดปัญหาการสอบสวนเพิ่มเติมที่เกิดจากความไม่สอดคล้องของแนวทางการดำเนินคดี
2. พัฒนาความร่วมมือระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินคดีมีความต่อเนื่องและลดความซ้ำซ้อน
3. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ระหว่างหน่วยงาน ภายใต้กรอบกฎหมายและมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล
4. เสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศในคดีที่มีลักษณะข้ามชาติหรือมีความซับซ้อน
5. เปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม การให้ความรู้ และการสะท้อนความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกรม
6. พัฒนาศักยภาพของหน่วยงานระดับภูมิภาคในการประสานงานและสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน และประชาชนในพื้นที่

- แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 2 : ยกระดับความเชื่อมั่นของเครือข่ายที่มีต่อ DSI

(ไม่มีข้อเสนอแนะ)

- แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 3 : เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและการอำนวยความสะดวก

1. พัฒนาระบบติดตามสถานะและความก้าวหน้าของคดี เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถติดตามสถานะของเรื่องได้อย่างเหมาะสม ภายใต้ข้อจำกัดตามกฎหมาย
2. พัฒนากลไกการให้บริการประชาชนในระดับภูมิภาค เพื่อเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการ
3. พัฒนาระบบให้คำปรึกษาทางกฎหมายหรือระบบทนายอาสาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงคำแนะนำทางกฎหมายได้อย่างทั่วถึง
4. พัฒนาการให้บริการประชาชนด้วยจิตบริการ (Service Mind) ควบคู่กับการพัฒนาช่องทางการติดต่อและติดตามความคืบหน้าของเรื่อง

● **แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 4 : พัฒนาระบบการสร้างการรับรู้ เข้าใจภารกิจ DSI และตระหนักถึงภัยอาชญากรรมพิเศษ**

1. พัฒนารูปแบบการสื่อสารผลการดำเนินงานให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะคดีที่สังคมให้ความสนใจ
2. จัดให้มีการสื่อสารความคืบหน้าของคดีอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านกฎหมาย ความลับของสำนวน พยานหลักฐาน และสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง
3. อธิบายเหตุผลและหลักเกณฑ์ในการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการในประเด็นที่สังคมให้ความสนใจ ภายใต้กรอบที่กฎหมายอนุญาต เพื่อป้องกันความเข้าใจคลาดเคลื่อน
4. พัฒนาการสื่อสารเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ และข้อจำกัดของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องว่าคดีประเภทใดอยู่ในอำนาจของกรม และคดีประเภทใดไม่อยู่ในอำนาจของกรม
5. พัฒนาการรายงานผลการดำเนินงานให้มีรูปแบบที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึงมากขึ้น นอกเหนือจากการเผยแพร่รายงานในรูปแบบเอกสารหรือรายงานรูปเล่ม

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 4 พัฒนาและขับเคลื่อนองค์การตามหลักธรรมาภิบาล

● **แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 1 : ขับเคลื่อนและยกระดับการดำเนินการตามเกณฑ์การประเมิน ITA**

1. พัฒนากลไกการตรวจสอบภายในและภายนอกองค์กรให้มีประสิทธิภาพ โดยให้สามารถตรวจสอบกระบวนการและการใช้อำนาจได้อย่างเหมาะสม
2. พัฒนาช่องทางการร้องเรียนและการแจ้งเบาะแสให้มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และสามารถคุ้มครองข้อมูลของผู้ร้องเรียนได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนกล้าแจ้งข้อมูลหรือร้องเรียนเมื่อพบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

● **แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 2 : ขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของ DSI สู่อำนาจการสมรรถนะสูง**

1. ส่งเสริมการดำเนินงานในรูปแบบคณะพนักงานสอบสวนและคณะทำงาน เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกลั่นกรองการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดี
2. พิจารณาการหมุนเวียนคณะทำงานหรือกลุ่มผู้รับผิดชอบคดีที่เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงจากการสร้างความคุ้นเคยและลดโอกาสในการสมยอมหรือการใช้อำนาจโดยมิชอบ

● **แนวทางการพัฒนา/โครงการสำคัญที่ 3 : พัฒนาระบบสารสนเทศสู่องค์การสมรรถนะสูง**
(ไม่มีข้อเสนอแนะ)

ภาคผนวก

คำสั่งกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ที่ ๑๕๓๓/๒๕๖๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

.....

ตามแผนปฏิบัติราชการรายปี (พ.ศ. ๒๕๖๙) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เรื่องที่ ๑ ยุทธศาสตร์การสืบสวนสอบสวนสู่มาตรฐานสากล กำหนดตัวชี้วัดที่ ๑.๖ ร้อยละความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมหลักความเที่ยงตรง เป็นกลาง ความรับผิดชอบ โปร่งใส และคุ้มครองบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดในการปฏิบัติงานด้านคดีพิเศษ นั้น

เพื่อให้การดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

๑. รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ
ที่กำกับดูแลกองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ	หัวหน้าคณะทำงาน
๒. หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษ	คณะทำงาน
๓. ผู้อำนวยการกองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ	คณะทำงานและเลขานุการ
๔. รองผู้อำนวยการกองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๕. ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ
กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๖. เจ้าหน้าที่ส่วนพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ
กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

อำนาจหน้าที่

๑. พิจารณาทบทวนการดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ และวิเคราะห์วิธีการ เครื่องมือ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

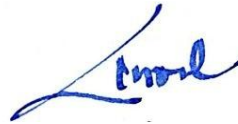
๒. ดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

๓. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

พันตำรวจตรี

(ยุทธนา แพรดำ)

อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

แบบสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

การดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงระดับความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษและนำข้อเสนอแนะมาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน จึงขอความกรุณาท่านตอบคำถามทุกข้อ โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจนี้นำไปวิเคราะห์ผลการสำรวจในภาพรวม ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสำรวจแต่อย่างใด เป็นไปตามนโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

1.1 เพศ

- ☐ ชาย ☐ หญิง ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.2 อายุ

- ☐ ต่ำกว่า/เท่ากับ 20 ปี ☐ 21 - 40 ปี ☐ 41 - 60 ปี ☐ 60 ปีขึ้นไป

1.3 ระดับการศึกษาสูงสุด

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1.4 อาชีพ

- ☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ☐ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ☐ เกษตรกร
☐ พนักงานบริษัท/รับจ้าง ☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1.5 ท่านมีสถานะความเกี่ยวข้องกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ในสถานะใด

[กลุ่มผู้รับบริการ / ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในคดี]

- ☐ ผู้ร้องทุกข์/ผู้ร้องเรียน/ผู้เสียหาย
☐ ผู้ร้องขอที่ยื่นคำร้องขอให้รับเป็นคดีพิเศษ แต่ไม่ได้เป็นผู้เสียหายโดยตรง (เช่น ประชาชน, องค์กรเอกชน, นิติบุคคล)
☐ ผู้ถูกกล่าวหา/ผู้ต้องหา
☐ พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องในคดี
☐ ผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานหรือการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่

[กลุ่มหน่วยงานเครือข่ายและองค์กรพันธมิตร]

- ☐ บุคลากรหน่วยงานที่มีอำนาจส่งมอบสำนวนการสอบสวน (เช่น สดช., ป.ป.ช., ป.ป.ท., อัยการสูงสุด, อัยการทหาร)
☐ บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือบุคลากรหน่วยงานภาคเอกชน/นิติบุคคล (ภายในประเทศ)
☐ บุคลากรองค์กรต่างประเทศ/หน่วยงานต่างประเทศ หรือระหว่างประเทศ

[กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน]

- ☐ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมป้องกันอาชญากรรมพิเศษ/เครือข่ายภาคประชาชน DSI
☐ ประชาชนทั่วไป (ผู้ติดตามข่าวสาร/ผู้มาติดต่อขอคำแนะนำทั่วไป)
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการใช้บริการจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ

2.1 ท่านรับทราบข้อมูลข่าวสารของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) จากช่องทางการสื่อสารใด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ โทรศัพท์ ☐ หนังสือพิมพ์ ☐ วิทยุ ☐ วารสาร DSI (e-book)
☐ สื่อสังคมออนไลน์ (Line/Facebook/Instagram/TikTok/X/YouTube) ☐ เว็บไซต์ www.dsi.go.th
☐ อบรม/สัมมนา ☐ การบอกเล่า/บอกต่อ ☐ แผ่นพับ/เอกสารแจก ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.2 ท่านเคยใช้บริการกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ในเรื่องใดบ้าง

- ☐ ไม่เคย
☐ เคย เรื่องใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ร้องขอ/ร้องทุกข์/ร้องเรียน
☐ ตรวจสอบสถานะเรื่องร้องเรียนสถานะทางคดี
☐ ปฏิบัติงานร่วม/ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวเนื่องกับ DSI
☐ ใช้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของ DSI
☐ ขอรับคำปรึกษาด้านกฎหมาย/คดีพิเศษ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของ DSI
☐ เข้าร่วมการประชุม/อบรม/สัมมนา/กิจกรรมของ DSI
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.3 ผลงานคดีพิเศษใดของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ที่ท่านได้รับรู้/รับทราบจากช่องทางต่าง ๆ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ คดีความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคารและการฟอกเงิน เช่น คดีหุ้น MORE บริษัท มอร์ รีเทิร์น จำกัด (มหาชน)
☐ คดีความผิดเกี่ยวกับธุรกิจการเงินนอกระบบ เช่น คดี ดี ไอคอน กรู๊ป, คดี ชิปปิ้ง, คดี Forex-3d
☐ คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น คดีการปนเปื้อนของเสียอุตสาหกรรมในพื้นที่อ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจน
 แห่งที่ 16 ต.เขาหินซ้อน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา
☐ คดีความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร เช่น การปราบปรามการลักลอบนำบุหรี่ไฟฟ้าเข้ามาในราชอาณาจักร
☐ คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เช่น คดีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารเสริมละเมิดเครื่องหมายการค้า, การจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสำหรับสุนัขที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมและเลียนเครื่องหมายการค้ายี่ห้อ แอนตินอล (Antinol)
☐ คดีความผิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เช่น กรณีกลุ่มบุคคลลักลอบใช้กระแสไฟฟ้าเพื่อขุดเหมืองเงินดิจิทัล ในพื้นที่ จ.สมุทรสาคร ทำให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้รับความเสียหาย
☐ คดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมระหว่างประเทศ เช่น คดีกลุ่มชาวไทยร่วมกับกลุ่มชาวไนจีเรียร่วมกันหลอกลวงประชาชน และจัดหาบัญชีม้าฟอกเงิน (Operation Black Horse Down)
☐ คดีความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น คดีการครอบครองวัตถุอันตรายที่อาจเป็นสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติด กว่า 850 ตัน
☐ คดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ (อื้อ) เช่น คดีประมูลโครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข 375 พื้นที่ จ.นครปฐม (คดีก้านนง), คดีประมูลการก่อสร้างอาคารสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.)
☐ คดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เช่น คดีแรงงานไทยเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าที่ประเทศพินแลนด์แล้วบังคับใช้แรงงานจากการทำงาน, คดีคนไทยตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์หลอกลวงให้ทำงานเป็นสแกมเมอร์ในฟิลิปปินส์
☐ คดีความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินทางอาญา เช่น กรณี บริษัท เดอะนิว คอนเซ็ปต์ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด กับพวก มีพฤติการณ์ฟอกเงินจากการกระทำความผิดมูลฐานร่วมกันกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน
☐ คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น กรณีการจับกุมเครือข่ายขบวนการลักลอบขนลำเลียงยาเสพติดทางทะเลในพื้นที่ จ.ระยอง (ยาไอซ์ จำนวน 2.4 ตัน)
☐ คดีเกี่ยวกับความมั่นคง เช่น กรณีบริษัท ภูเก็ตเบส แอคเคาน์ติ้ง จำกัด ช่วยเหลือหรือสนับสนุนหรือร่วมประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวหรือถือหุ้นแทนคนต่างด้าว (คดีนอมินี)
☐ การกิจด้านอำนวยความสะดวก เช่น กรณีนายแพทย์บุญ วนาสิน กับพวกร่วมกันฉ้อโกงประชาชน, การแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ, การช่วยเหลือคนไร้รัฐไร้สัญชาติ
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 3 ความเชื่อมั่นต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

3.1 ท่านมีความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) อยู่ในระดับใด

ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ กรมสอบสวนคดีพิเศษ	ระดับความเชื่อมั่น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หลักประสิทธิภาพ (1) เชื่อมั่นว่า DSI ใช้ทรัพยากร (งบประมาณ, บุคลากร, เวลา) ในการทำคดีอย่างคุ้มค่า ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย และระเบียบ					
หลักประสิทธิผล (2) เชื่อมั่นว่า DSI สามารถสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ จนนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำผิดได้					
หลักการตอบสนอง (3) เชื่อมั่นว่า DSI สามารถให้บริการและแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ ภายในระยะเวลาที่กำหนดอย่างเหมาะสม					
หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ (4) เชื่อมั่นว่า DSI มีความพร้อมในการชี้แจงข้อสงสัย และแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่					
หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (5) เชื่อมั่นว่า DSI มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างสม่ำเสมอ และจัดระบบให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่ายและเชื่อถือได้					
หลักนิติธรรม (6) เชื่อมั่นว่า DSI ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย ไม่เลือกปฏิบัติ					
หลักความเสมอภาค (7) เชื่อมั่นว่า DSI ให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงโอกาสในการเข้าถึงบริการอย่างเหมาะสม เพียงพอ					
หลักการมีส่วนร่วม/มุ่งเน้นฉันทามติ (8) เชื่อมั่นว่า DSI เปิดโอกาสให้ประชาชนแจ้งเบาะแสหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงการทำงาน					
หลักการกระจายอำนาจ (9) เชื่อมั่นว่า DSI มีการมอบหมายอำนาจการตัดสินใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวและมีอิสระ					
หลักคุณธรรม/จริยธรรม (10) เชื่อมั่นว่า เจ้าหน้าที่ DSI ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตสำนึกทางศีลธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม					

ส่วนที่ 4 ความคาดหวังหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

4.1 ความคาดหวังหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาการดำเนินงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

สำนักงานอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ	สำนักงานรองอธิบดี ()
เลขที่รับ 4675	เลขที่รับ 3881
วันที่ 17 ส.ค. 2569	วันที่ 14 ส.ค. 2569
เวลา 15.51 น.	เวลา 11.09 น.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ ส่วนพัฒนาระบบงานฯ โทร. ๕๑๖๓๓ (นิรมล)

ที่ ยธ ๐๘๑๙/ ๐๒๙๗

วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๙

เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

เรียน อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผ่าน รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ (ร้อยตำรวจเอก วิษณุ นิมิตรกุล)

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตามตัวชี้วัดที่ ๑.๖ “ร้อยละความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ” ตามแผนปฏิบัติการราชการรายปี (พ.ศ. ๒๕๖๙) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เรื่องที่ ๑ ยุทธศาสตร์สืบสวนสอบสวนสู่มาตรฐานสากล โครงการพัฒนามาตรฐานการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ กิจกรรมการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ ๑)

๑.๒ กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ ได้มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๘๑๙/๐๓๒๘ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ รายงานการดำเนินงานการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ในรอบการประเมินครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๘ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๙ (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ ๒)

๒. ข้อเท็จจริง

กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะทำงานฯ ตามคำสั่งกรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ ๑๕๓๓/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ ๓) ได้ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ตามแผนงานที่กำหนด ดังนี้

๒.๑ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ โดยเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากการตอบแบบสำรวจของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกรมสอบสวนคดีพิเศษ และประชาชนทั่วไป โดยการตอบแบบสำรวจผ่านระบบออนไลน์ (Google Form) และแบบสำรวจ (Paper) โดยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๙ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๙ มีผู้ตอบแบบสำรวจ รวมจำนวน ๒,๖๗๘ ราย

๒.๒ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ โดยเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๖ ท่าน ได้แก่ (๑) รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านอำนวยความสะดวกยุติธรรม) (๒) ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานการสอบสวน (๓) ผู้แทนอธิบดีอัยการสำนักงานคดีพิเศษ (๔) ผู้แทนนายกสภาทนายความ (๕) นักวิชาการด้านกฎหมายมหาชน และ (๖) ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๒.๓ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ โดยเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการประชุมกลุ่มเจาะจง (Focus Group) เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๙ ณ ห้องประชุม ๓๐๑

ชั้น ๓ อาคาร C กรมสอบสวนคดีพิเศษ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุม จำนวน ๑๙ ราย ได้แก่ ผู้แทนจากสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนจากกรมการขนส่งทางบก ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ ผู้แทนจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ผู้แทนจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้แทนจากกรมศุลกากร ผู้แทนจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน ผู้แทนจากสำนักงานกฎหมายภาคเอกชน และผู้แทนจากหน่วยงาน NGO

๒.๔ ดำเนินการนำข้อมูลจากการสำรวจตามข้อ ๒.๑ - ๒.๓ มาวิเคราะห์ผลการศึกษาเพื่อสรุปผลและจัดทำร่างรายงานการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ และนำเรียนคณะทำงานดำเนินการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ตามหนังสือกองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๘๑๙/ว๐๐๘๗ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๙ (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ ๔)

๒.๕ ดำเนินการจัดทำ “รายงานผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙” ฉบับสมบูรณ์ โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๒$) คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๔๖ (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ ๕)

๓. ข้อพิจารณา

เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย กองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ จึงขอส่งรายงานผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ เห็นชอบรายงานผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

๓.๒ แจ้งเวียนรายงานผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ให้หน่วยงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษทราบ เพื่อพิจารณานำข้อเสนอแนะจากรายงานผลการสำรวจความเชื่อมั่นฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนางานต่อไป

๓.๓ อนุมัติให้เผยแพร่รายงานผลการสำรวจความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ทางเว็บไซต์กรมสอบสวนคดีพิเศษ www.dsi.go.th

๔. ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเห็นชอบตามข้อ ๓.๑ - ๓.๒ และอนุมัติตามข้อ ๓.๓ หรือหากเห็นควรเป็นประการอื่นขอได้โปรดสั่งการ

ร้อยตำรวจเอก

(ชาญณรงค์ ทับสาร)

ผู้อำนวยการกองพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ

เรียน อสท.

เพื่อโปรดพิจารณา

ว.ค.อ.

วิชญ์ นิมิตระกุล

รอง อสท.(๑)

๑๗ ส.ค. ๒๕๖๕

- เห็นชอบ
- ดำเนินการตามเสนอ

พันตำรวจตรี

(ยุทธนา แพรดำ)

อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

18 ส.ค. 256๑

กรมสอบสวนคดีพิเศษ
Department of Special Investigation

เลขที่ ๑๒๘ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐